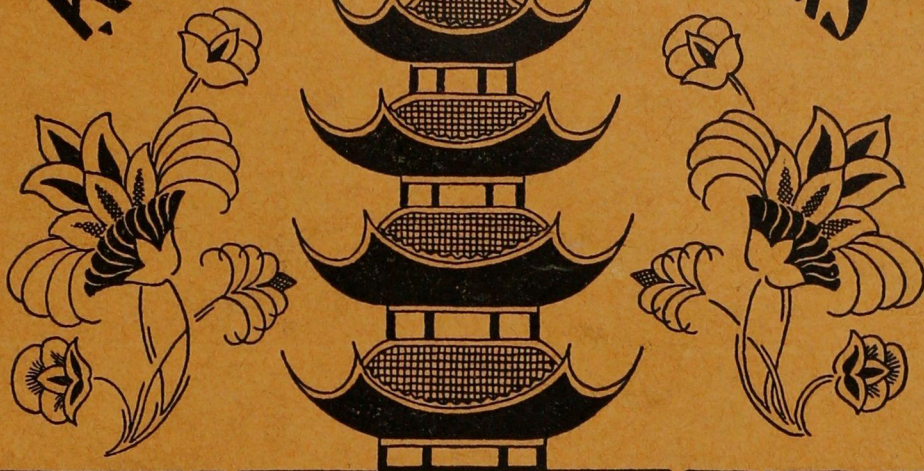
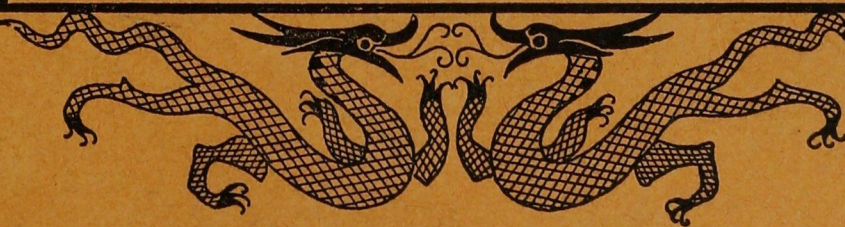
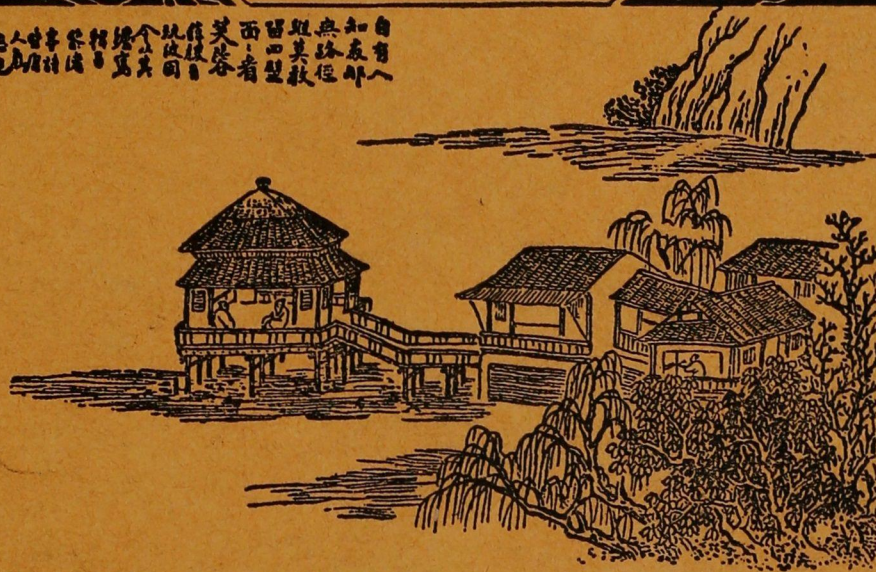

KĪNIEŠU PASAKAS

自有人
知春野
無路徑
題英教
西四壁
芙蓉
作綠
玩波回
金其
相寫
茶通
甘
人
也

VALTERS & RAPA A/S

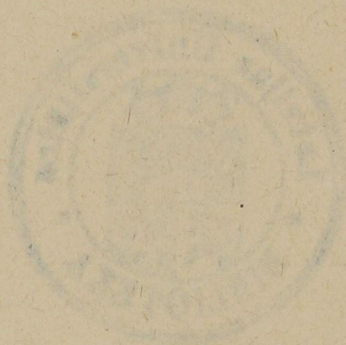
KĪNIEŠU PASAKAS

Prof. P. Šmita izvēlētas

Rigā, 1936

VALTERA UN RAPAS A./S. IZDEVUMS

E. Pipiņa un J. Upmaņa grāmatu un nošu spiestuve Rīgā, Marijas ielā 10.

1. Divi draugi.

Reiz vecos laikos Ķīnā dzīvoja divi draugi: Lī un Džangs. Viņi abi bija vēl jauni cilvēki un taisījās uz lielajiem galvas-pilsētas pārbaudījumiem, lai varētu iestāties augstākos valsts amatos. Lī tēvam piederēja laba māja ar lielāku saimniecību un arī krietna summa iekrātas naudas. Džangs turpretī bija pilnīgs bāris un dzīvoja no savu pārtikušo radu žēlastības. Viņš bija ļoti vērīgs un uzcītīgs, kādēļ arī Lī tēvs viņam palīdzēja gan ar apģērbu, gan ar kabatas naudu, lai tik šis nāktu pie viņa dēla kopā mācīties. Tā abiem kopā strādājot, bija pienācis arī eksāmenu laiks.

Tēva darīšanās jaunajam Lī bija jau kādas dienas agrāki jābrauc uz Pekingu, bet Džangs solījās izbraukt tikai pēdējā dienā. Vēlāku izrādījās, ka Džangs bija gan aizbraucis no mājas, bet Pekingā nebija ieradies. Ļaudis gan prātoja par visādiem nelaiemes gadījumiem, bet neviens nekā droša nezināja stāstīt, kas ar Džangu būtu noticis. Tikai pēc pāris mēnešiem izplatījās ziņas, ka viņš esot palicis par daoistu, iestājies kādā tālā slavenā klosterī un nodarbojoties ar maģiju.

Lī izturēja savu pārbaudījumu teicami un drīz pēc tam iestājies tieslietu ministrijā. Būdams godīgs un uzcītīgs darbinieks, viņš neretis bija palīdzīgs ar saviem padomiem visādu blēžu, zagļu un laupītāju bandu uzmeklēšanā. Lai arī ļaundarī Lī nevarēja ieredzēt, tomēr priekšniecība allaž gādāja par viņa drošību un labklājību. Pats debesdēls bija griezis vērību uz savu uzticamo ierēdņi un pēdīgi to paugstinājis par pašu tieslietu ministru.

Dzimtas dzīvē gan jaunajam ministram nebija gluži tādas laimes, kā valsts amatā. Pirmā sieva viņam bija slimīga un pēc kādiem gadiem nomira, neatstādama nekādu pēcnākamū. Otra sieva bija daudz jaunāka par viņu pašu, bet

ļaudis tomēr runāja, ka viņi abi dzīvojot laimīgi. Otrā laulībā viņam gadījās dēls, kas izrādījās par veselīgu un vērīgu puisēnu. Jauno ministru varēja saukt nevien par laimīgu, bet arī par bagātu vīru. Jau no tēva viņš bija mantojis māju un naudu, daudz ko viņš bija iekrājis arī no savas algas, ko vēl stipri pabalstīja debesdēla biežās dāvanas. Lai pašam nebūtu jākavē laiks ar personīgām lietām, tad visu savu saimniecību viņš bija atdevis savam jaunākam brālim, ar ko viņš ļoti labi satika.

Gadu divdesmit pēc augšā minētā pārbaudījuma pie ministra Lī ieradās gluži negaidot viņa jaunības draugs Džangs. Viņš maz ko bija pārvērties un izskatījās vēl gluži jauns un spirts. Ģērbies viņš bija vienkāršās, bet tīrās un glītās daoistu mūka drēbēs. Sastopot sen neredzēto draugu, ministrs bija gluži pārsteigts no prieka un nezināja, kā to cieņāt un godāt. Pēc sirsnīgas apsveicināšanās viņš tam jautāja:

«Kādēļ tu toreiz nenāci uz pārbaudījumu?»

Draugs atbildēja: «Es jau nemaz arī nedomāju iet uz pārbaudīšanu!»

«Bet kādēļ tad tu nevienam par to nerunāji?»

«Gluži vienkārši tādēļ, lai mani par velti nelūkotu pārrunāt.»

«Ar savām gara dāvanām tu tagad varētu iejemt augstu amatu un būtu laimīgs cilvēks.»

«Bet kādēļ tu domā, ka es tagad esmu nelaimīgs?»

«Lai arī tu neesi nabags, bet tā kā es tu tomēr nevari dzīvot. Es esmu valstij daudz laba darījis un par to arī iemantojis savu tagadējo amatu. Es taisnīgi kalpoju debesdēlam un viņš arī man ir dāvinājis savu uzticību. Man ir mīļa sieva mājā un manam dēlam arī ir liels prieks uz grāmatām. Arī manta man pieaug ar katru gadu lielāka.»

«Viss tas ir taisnība, bet vai tu esi arī apdomājis, ka pasaules laime un bagātība ir ļoti nepastāvīga? Kas šodien ir bagāts un laimīgs, tas jau rītu var būt nabags un nelaimīgs. Vai tava laime nav līdzīga sapnim, pēc kuŗa var nākt rūgta pamošanās?»

«Visa dzīve jau ir iznīcīga, bet nav labi, ja cilvēks tikai

nelaimi vien meklē. Bez cerības jau arī cilvēks nevar dzīvot.» To teicis, Lī tomēr palika tāds kā domīgs.

Džangs atbildēja: «Cerība ir laba lieta, bet ar cerību vien cilvēks arī nevar iztikt. Dzīve ir cīņa un cīņā pirmā vieta pieder uzmanībai. Pārliciec labi, vai tu savā laimē neesi aizmirsis dzīves ļaunās pusēs!»

«Es nezīnu, no kā man būtu tagadējā stāvoklī jābaidās. Nekāda nozieguma neesmu izdarījis un debesdēls ar augstākiem ierēdņiem ir man arvien bijuši labvēlīgi.»

«Kas augstu kāpj, tas zemu krīt.»

«Ja mans stāvoklis tev izliekas tik nedrošs, tad stāsti man, kādu laimi tu savā klosterī esi sasniedzis!

«Ar kādu laimi es gan negribu lepoties, bet varu tomēr sacīt, ka dzīvoju mierā un klusumā. Es lasu savas grāmatas, nodarbojos ar maģiju un esmu dažreiz arī vienam otram bijis palīdzīgs.»

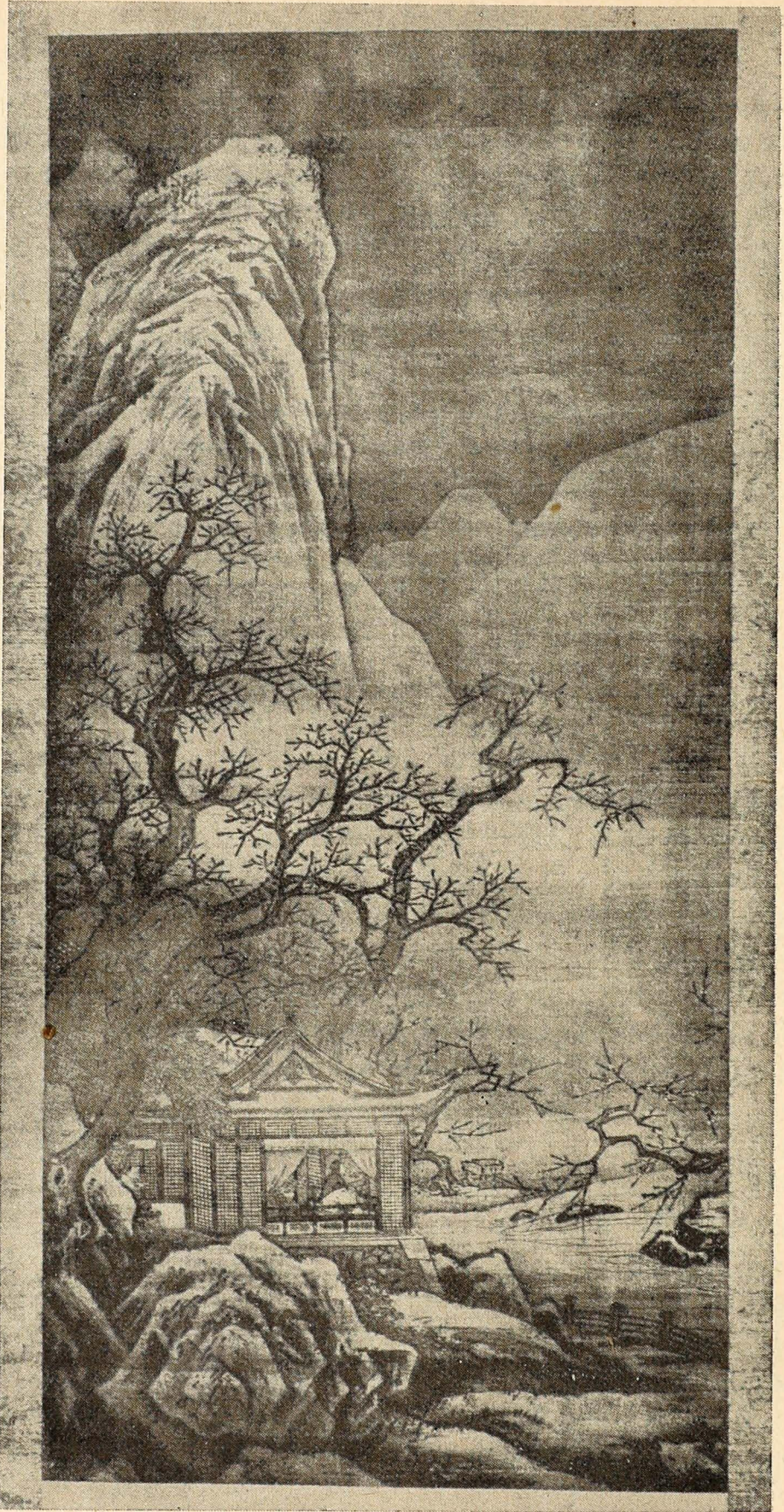
Šādu strīdu abi draugi turpināja vēl ilgu laiku, pie kam ministrs cildināja darbus tautas un valsts labā, bet daoists uzsvēra vairāk dvēseles mieru un prāta gaismu. Pēc sarunām Lī uzaicināja savu draugu Džangu pie sevis uz pusdienu. Tur atkal abi draugi runāja gan par nopietnām, gan arī par jautrām lietām. Beidzot Lī tā bija sajūsmojies par daoistu dzīvi, ka arī pats būtu labprāt redzējis Džanga māju. Ceļoties no pusdienas galda, Džangs teica: «Atnāc pie manis un paskaties, kā es dzīvoju!»

«Tavs klosteris jau ir tik tālu, ka man aizietu vairāk kā desmit dienas, kamēr es tiktu atkal atpakaļ. Man pašlaik ir tik daudz darba, ka vairāk dienu nevaru nokavēt.»

«Es zīnu taisnu ceļu pār rietuma kalniem, tā ka dienas laikā jau varam turp nokļūt.»

Ministram Lī šāds priekšlikums bija gluži pa prātam un tā abi draugi runāja un prātoja līdz pašam vakaram. Džangs tika uzaicināts palikt arī pa nakti ministra mājā.

No rīta Lī lika apseglot divus jājamus zirgus un nu abi devās jāšus ceļā. Savai sievai viņš paziņoja, ka pēc trim četrām dienām būšot laikam atkal mājā. Džangs tur pazina visus ceļus un tekas, kas gāja te augšup, te lejup, te atkal starp stāvām klinšu aizām. Lī nevarēja vien nobrīnīties, kā

Ceļš caur kalniem.

tik svarīgs un skaists ceļš bija palicis viņam pavisam nezināms. Jau tās pašas dienas vakarā abi jājēji bija sasnieguši tālo klosteri.

Džanga mājiņa atradās kalna ielenī pret sauli, kamēr ziemeļa pusi aizsedza pats kalns. Ap mājiņu auga ļoti dažādi koki un krūmi ar visādiem ziediem un augļiem. Lī tur jutās kā kādā brīnumu zemē. Iebaudījuši vakariņas ar dažādiem augļiem, abi draugi aizgāja drīz gulēt.

Rītā piecēlies, Lī gribēja tūliņ steigties atkal uz māju, kur viņu gaidot steidzami darbi. Džangs viņam jāja atkal līdz par ceļa rādītāju. Vakara nonākuši Pekingas tuvumā, viņi iegriezās kādā viesnīcā izdzert tasi tējas. Viesnīcas dārzā bija ierīkotas vairāk dēļu pajumtes, apstādītas ar kupliem ziedošiem krūmiem. Izdzēris savu tasi, Džangs aizgāja pie saimnieka parunāties, bet ieteica draugam tikmēr paskatīties pie tuvējās lapenes, ko tur tie viesi darot. Lapenes dēļu sienā bija plaīsa, pa kuŗu visu varēja labi novērot. Lī redzēja, ka lapenē atradās viens viņa bijušais palīgs, ko viņš visādu nekārtību dēļ nesen bija atlaidīis. Viņam pretī cits mazāks vecs ierēdnis, ko viņš agrāk par blēdībām bija licis ieslodzīt cietumā. Ministram pienākot, pirmais viesis teica: «Varu tev pastāstīt, ka ministrs Lī ir tagad manās rokās.»

«Kā tā?» viņa biedrs priecīgi iesaucās.

«Ministrijā es slepeni ievilku vienu papīru, kur ministrs bija parakstījis savu vārdu. Tur nu es liku uzrakstīt vēstuli, kas adresēta tagad cietumā sēdošam laupītāju vadonim, lai viņi sūta pa vecam visas laupītās un zagtās lietas viņa dzīvoklī, par ko neviens nekā nedabūšot zināt.»

«Kas nu gan ticēs tik rupjam viltojumam?»

«Es esmu izgādājis solījumu arī no pašiem laupītājiem, lai tie saka, ka zagtās lietas viņi nodevuši ministra glabāšanā. Par tādu atzīšanos lūkosim arī viņu sodu drusku mīkstināt.»

«Vai arī tā nebūs tikai veltīga pārdrošība?»

«Man ir arī jau divi liecinieki, kas apgalvos, ka redzējuši tos laupītājus ieejam ministra mājā. Tagad lūdzu vēl tevī, vai tu arī nepastiprinātu šādu liecību.»

«Kad tev jau ir divi liecinieki, tad es labprāt tiem pievienojos.»

Visu to dzirdot un redzot, Lī palika vai gluži mēms no bailēm. Kad atnāca Džangs, viņš izstāstīja arī tam tās briesmu lietas, ko lapenē bija dzirdējis. Džangs atteica, lai steidzoties tikai uz māju, gan vēl laikā varēšot spert vajadzīgos soļus.

Ir jau tumša nakts, kad Lī nonāk pie savas mājas. Vartus viņš atrod aizbultētus un pie vārtiem nav arī nekāda sarga. Viņš palūdz no Džanga burvju zobenu, kādu daoisti mēdz līdz nēsāt, un ar vienu cirtienu pārcērt vārtu bultu. Viņš nu pieiet pie guļamās istabas loga un redz pa mazu caurumiņu, ka iekšā spīd uguns. Pie galda sēd viņa sieva ar kādu jaunu ierēdni, ko viņš bija taisījis blēdību dēļ padzīt no ministrijas. Ātri viņš skrien pa durvīm iekšā, bet ierēdnis izmūk veikli pa durvīm laukā. Nevaldāmās dusmās viņš grūž daoista zobenu sievai krūtīs un tā nokrīt zemē ar pārdurtu sirdi. Tad viņš steidzas atpakaļ pie sava drauga un nu abi jāļ atkal nekavēdamies atpakaļ uz klosteri.

No rīta pamodies, Lī stāsta savam draugam: «Šonakt gulēdams es redzēju briesmīgu sapni. Man izlikās, it kā mani ienaidnieki gribētu mani apsūdzēt par laupītāju vādoni. Tad es it kā būtu nodūris savu sievu, redzēdams pie viņas mūsu guļamā istabā vienu negodīgu vīrieti.»

Džangs atbild tam lēnā garā: «Es jau tev sacīju, ka tu neesi bijis diezgan apdomīgs. Sapni tu turi par patiesību, bet patiesība tev izliekas par sapni.»

To teicis, viņš parādīja tam savu zobenu, kas bija vēl aptraipīts ar asinīm.

Lī bija tā uztraukts, ka tūliņ acumirkli gribēja jāt atkal uz Pekingu. Mājā nonākušam, viņam nāk brālis pretī un stāsta: «Tu gan nemaz nezināsi, kāda nelaime šē notikusi, kamēr tu biji projām.»

«Kas tā tāda par nelaimi?»

«Mājā bija ielauzušies laupītāji un nodūruši tavu sievu. Nekādas mantas, kā redzams, nav nozagtas: laikam kas laupītājus būs iztraucējis.»

«Tādu nelaimi man ir grūti panest, kādēļ domāju tūliņ aizceļot un nezinu, vai vairs pārnākšu mājā. Savu dēlu at-

stāju tavā audzināšanā, jo viņš būs visas mūsu dzimtas pārstāvis. Gādāšu arī vajadzīgos līdzekļus, cik spēšu.»

To teicis, viņš atvadījās no brāļa un steigšus vien aizjāja. Pēc tā Lī bija kā ūdenī noslīcis, neviens nezināja, kur viņš palicis. Tikai brālis dabūja katru gadu piesūtītu zināmu summu naudas.

Drīz pēc tam parādījās ziņojums no valdības, ka ministrs Lī izrādījies par kādas lielas laupītāju bandas vadoni. Tika izsludināta arī liela godalga, kas viņu uzrādītu dzīvu vai mirušu. Bet visa meklēšana bija veltīga, jo neviens nezināja, kur Lī bija palicis.

2. Laime.

Reiz dzīvoja viens jauns ķīnietis vārdā Fū, ko visi ļaudis slavēja par ļoti godīgu un strādīgu cilvēku. Neskatoties uz visu čaklumu, viņš dzīvoja tomēr diezgan nabadzīgi, jo pāri palikušo naudu viņš arvien atdeva trūkuma cietējiem.

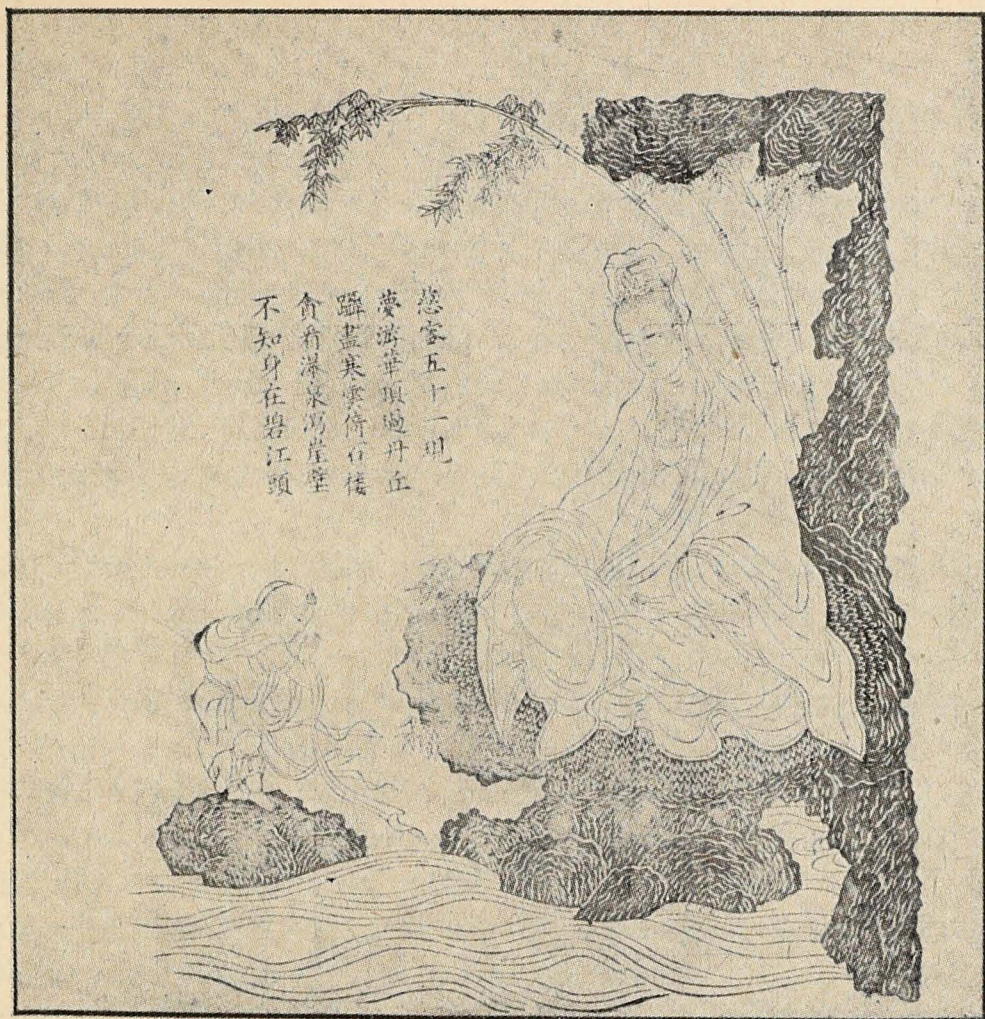
Reiz vēlu vakarā, nākot no darba mājā, Fū redzēja, ka dziļā un straujā upē iekrita viens bērns. Nebaidīdamies ne no kādām briesmām, viņš metās tūliņ ūdenī un, cīnīdamies starp dzīvību un nāvi, iznesa slīkstošo bērnu krasta malā. Iztīrījis un nopurinājis savas drēbes, viņš gāja atkal savu ceļu tālāk. Pēc kāda brīža viņam nāk pretī viena sieviete un saka: «Par tavu labo sirdi es gribu izpildīt tev vienu vēlēšanos. Apdomā labi, kādu laimi tu savā dzīvē vēlētos, un pasaki man to rītu šepat un šai pašā laikā!»

To teikusi, sieviete tūliņ pazuda un Fū nu saprata, ka tā bijusi žēlsirdības dieviete Guan - jin. Tā nu viņš sāka gudrot un prātot, ko lai vēlas.

No rīta pamodies, viņš domāja: «Es esmu vēl jauns un maz ko piedzīvojis, kādēļ viegli vien varēšu pārskatīties. Pārrunāšu labāk ar draugiem, kādu padomu tie man dos.»

Aizgājis uz pirmo draugu, viņš tam izstāstīja savu piedzīvojumu un lūdza viņam padomu. Draugs sacīja: «Lielākā laime cilvēkam ir bagātība, jo tikai bagātnieks var tā dzīvot, kā viņam katrreiz patīk. Ja tev būs daudz mantas, tad visi ļaudis gribēs tev būt par draugiem. Mans padoms ir tas, lai tu prasītu bagātību.»

Fū pārdomāja, ka jāuzklausā arī citu padomi, aizgāja uz otru draugu un prasīja, ko tas domā. Otrs draugs sacīja: «Bagātību es neturu par īsto cilvēka laimi, jo bagātniekam nekur nav miera un drošības. Bagātam cilvēkam allaž seko visādi blēži, zagļi un laupītāji. Ar lielu bagātību arī pats

Guan-jina.

cilvēks paliek viegli slinks, vieglprātīgs un palaidnīgs. Tikai gudrība paceļ cilvēku augstāku un es ieteiktu tev prasīt gudrību.»

Pēc tam Fū aizgāja pie trešā drauga, kas viņu šā pamācīja: «Es gan nešaubos, ka gudrība ir cilvēkam ļoti teicama īpašība, bet nevaru tomēr atzīt, ka gudrība būtu arī lielākā cilvēka laime. Gudrākie cilvēki gandrīz nekad netiek savā mūžā atzīti un cienīti. Ja arī cilvēki atzīst kāda biedra pārakas gara - dāvanas, tad viņi to tādēļ drīzāk apskauž, ienīst un apmelo nekā cienī. Apdāvināts cilvēks arī pats bieži vien paliek iedomīgs, augstprātīgs un pārsteidzīgs, uzjemas darbus, kas nav pašam pa spēkam, un tā krīt ļaužu apsmieklā. Visi tevi pazīst jau par gudru un vērīgu jaunekli, un ja nu

tev būtu vēl vairāk gudrības, tad nezinu, vai tu justos laimīgāks. Vēlies labāk ilgu mūžu, tad tu būsi vesels, priecīgs un laimīgs!»

Fū tomēr nekāroja pēc pārāk liela vecuma. Viņš pazina kaimiņos vienu vecu tēvu, kas bija nodzīvojis jau vairāk par simtu gadu. Kājas viņam gāja greizi, rokas trīsēja, acis vāji redzēja, ausis slikti dzirdēja. Bērni viņam visi bija apmiruši un bērnu bērni vairs negribēja tādu nespējnieku uzturēt. Tikai viens meitas dēls bija par viņu apžēlojies un turēja pie sevis, bet arī tas nebija nekāds bagātnieks. Tā nu Fū nevarēja izdomāt, ko lai vēlas, un arī draugu padomi runāja viens otram pretī.

Pienāca noteiktais laiks un Fū aizgāja pie Guan-jinas, neizdomājies nekāda lūguma. Dieviete arī tūlī ieradās un jautāja: «Ko tu nu esi izvēlējies?»

«Man ir doti dažādi padomi, bet es nezinu, kam klausīt un kam neklausīt. Pats es vēl esmu jauns un dzīvi maz pazīstu. Tādēļ es gribētu pazemīgi lūgt, lai augstā dieviete man pati piešķir laimi pēc sava prāta.»

«Tas ir labi, ka tu neesi klausījis savu draugu pārmērīgām prasībām. Debestēvs jau ir nolīcis cilvēkiem savu uzdevumu un tas nav viņiem par svētību, ja viņi pārkāpj sprautās robežas. Īsti laimīgs ir tikai tas cilvēks, kas kārtīgi izpilda cilvēka pienākumus. Tu jau esi godīgs, prātīgs un čakls jauneklis, kas prot nopelnīt savu pārtiku. Lai tu nu būtu pavisam laimīgs, tad tev ir jāuzmeklē tāda sieva, kas būtu tev līdzīga. Tādu tu atradīsi Lū dzimtā, kas dzīvo no šejienes ne visai tālu. Precē Lū vecāko meitu un ar to tu piedzīvosi savu laimi.»

Jaunais cilvēks nespēja ne pateikties, kad Guan-jina jau bija nozudusi no viņa acīm.

Pirmā gadījumā Fū jau aizgāja uz Lū māju paciemoties un iepazīties ar savu novēlēto līgavu. Pirmo reiz redzot Lū jaunavu, viņš nejutās īsti apmierināts ar savu nolemto laimi. Jaunava viņam neizlikās ne visai skaista, ne arī visai laipna. Bet kad viņš redzēja, kā viņa palīdzēja savai mātei saimniecībā un kā gādāja par jaunākiem brāļiem un māsām, tad tā viņam tomēr iepatīkās. Otrreiz ciemojoties,

viņš vēl vairāk iemīlēja Lū jaunavu. Kad viņš aizgāja tur vēl trešo reizi, tad viņam jau izlikās, ka viņa līgava ir skais-tākā un mīlākā jaunava visā pasaulē. Drīz vien jaunais cil-vēks pārveda savu jaunavu mājās.

Ap to pašu laiku Fū mantoja no sava tēvabrāļa, kas bija miris bez bērniem, vienu māju ar nelielu zemes gabalu. Ēkas gan tur bija sabrukušas un zeme nolaista, tā ka ļaudis to māju neturēja par kādu lielu ieguvumu, bet abi jaunie bija ļoti priecīgi, ka viņiem pašiem pieder sava māja un zeme. Ķeŗoties paši centīgi pie darba, viņi drīzā laikā uzlaboja ēkas un iekopa zemi, ka prieks bija skatīties. Redzot glīti iekārtoto mājiņu, citiem radiem radās skaudība uz Fū un viens radnieks bija iedomājies uzņemties pats par īsto man-tinieku, noraidot tagadējos saimniekus pavisam pie malas. To dzirdot, Fū jutās pavisam nelaimīgs un pārdomāja pie sevis, ka bagātību vēloties, tādu nepatikšanu gan nebūtu pie-dzīvojis.

Mājas kārotājs bija dabūjis arī citus radus uz savu pusi, apgādājies ar viltīgiem lieciniekiem un iesniedzis tiesā sū-dzību, ka tagadējam saimniekam Fū māja nemaz nenākoties. Pēc tiesas sprieduma jaunajiem saimniekiem bija arī patiešām iekoptā māja jāatstāj. Par tādu netaisnību Fū bija ļoti uz-traukts, un, pārdomājies pie sevis, ka ar lielāku gudrību viņš varbūt būtu pratis aizstāvēt savu taisnību un nebūtu tagad tik nelaimīgs.

Fū ar savu sievu nu aizgāja pagaidām pie sava sievas tēva dzīvot. Uz tiesu braukdams, viņš bija dabūjis kādu niknu slimību un mājā pārnācis drīz vien likās gultā. Dakteris jau šaubījās, vai viņu vairs varēsot izārstēt. Bet sieva viņam gā-dāja par visādām zālēm, veselīgiem ēdieniem un miesas tī-rību, allaž noslaucīdama sviedrūs, tā ka ar laiku viņš palika arvien labāks un veselāks. Piecēlies beidzot no slimības gul-tas, viņš jutās gan vesels, bet dakteris vēl ieteica kādus mē-nešus atturēties no darba. Pa slimības laiku abiem bija iz-gājuši iekrātie līdzekļi un tagad viņš nevarēja meklēt arī ne-kādu darbu. Tā nu viņš sēdēja bēdīgs un pārdomāja, ka ilgu mūžu izlūdzoties, viņš laikam būtu vesels un varētu mierīgi savu darbu strādāt. Viņa sieva, to redzēdama, pienāca vi-

ņam klāt un lūkoja to iepriecināt, sacīdama: «Pēc tādas slimības tu tagad nedrīksti ne strādāt, ne arī bēdāties. Un par ko mums arī jābēdājas, ka esam abi veseli? Es māku labi šūt, tu man cik necik palīdzēsi un tā mēs pārtiku nopelnīsim. Brauksim tik tūliņ uz pilsētu!»

Vēl tai pašā dienā abi aizbrauca uz pilsētu, uzmeklēja tur lētu dzīvokli un iesāka šūšanas darbus. No iesākuma viņi gan vēl maz ko pelnīja, bet jaunā šuvēja labi prata savu amatu un darbs arvien vairojās. Pēc nepilna gada viņi atvēra gatavu drēbju veikalu, kas gāja arvien plašumā. Vēl vienu gadu vēlāku visi jau turēja Fū par bagātu vīru. Viņa dzimtas dzīve tika svētīta ar daudz bērniem, kas visi izauga par godīgiem un strādīgiem cilvēkiem. Savās vecuma dienās Fū kā lielas un godīgas dzimtas galva bija pilnīgi pārliecināts, ka Guan-jina viņam esot patiešām novēlējusi lielāko cilvēka laimi.

3. Lapsa.

Jaunais Vangs bija zaudējis savu tēvu jau agrā bērnībā un dzīvoja ar savu māti tēva atstātā mājā. Viņš bija čakls un vērīgs puika un izturēja pirmo valsts pārbaudījumu jau četrpadsmit gadu vecumā. Viņš bija savas mātes mīlulis un tā viņu nelaida nekur vienu pašu no mājas projām. Viņš arī nemaz necentās kur laukā, bet tikai sēdēja mājā pie savām grāmatām.

Bija pienākusi laternu svētku diena (15. diena pēc jauna gada), kad pie Vanga atnāca viņa radnieks Vū, kas bija jautras dabas cilvēks un drusku vecāks par Vangu. Gribēdams iepriecināt savu pārāk atturīgo radnieku, Vū to uzrunāja: «Ko tu mājā vien sēdi, vai tev nav bailes, ka nepaliec slims?»

Vangs atbildēja: «Kā redzi, esmu vesels un priecīgs, arī mājā sēdēdams.»

Vū turpināja: «Vai neesi dzirdējis, ka mājā sēdētājus lapsas apbuŗ?»

(Pie ķīniešiem, kā zināms, pastāv māņticība, ka lapsas esot pārdabīgas būtnes, kas parasti pieņemot cilvēku izskatu un bieži vien apbuŗot ļaudis un nereti novedot tos līdz nāvei).

Vangs atteica: «Lapsas es nemaz neesmu redzējis un tādēļ arī no viņām nebaidos.»

«Ko nu par velti strīdēties?» Vū runāja tālāku «Iesim labāk uz laternu svētkiem paskatīties, kur jaunavas staigā!»

Beidzot abi draugi arī aizgāja pastaigāties, bet tēvs drīz vien atsauca Vū atpakaļ uz māju. Kādās darīšanās, kādēļ Vangs nu palika viens pats svētku laukumā. Tur viņš noskātījās, ka jaunavas un jaunekļi staigāja, jautri sarunādamies. Starp daudzām citām viņš ieraudzīja vienu sevišķi skaistu jaunavu, kas gāja kopā ar savu apkalpotāju. Rokās viņa

turēja puķu pušķi un pastāvīgi smējās. Tik skaistu jaunavu viņš vēl nekad nebija redzējis. Viņš tagad uz to vien vairs skatījās, nemaz neskatoties uz to, ka ļaudis jau sāka griezt uz viņu vērību. Vangam gažām ejot, jaunava teica uz savu apkalpotāju: «Tam kungam ir ļaunas acis.»

Tā runājot un smejojies viņai izkrita viena puķe no rokām. Vangs tūliņ pacēla to puķi un stāvēja tur pavisam apmulsis. Jaunava jau bija aizgājusi un nu arī Vangs pārnāca itin domīgs mājā. Puķi viņš paslēpa zem sava spilvena un likās gulēt.

No tā laika Vangs negribēja vairs ne runāt, ne arī ēst, par ko māte bija pavisam noraizējusies. Kad dēls palika arvien slimāks, tad viņa atsaucā arī dakteri, bet arī no zālēm viņam nebija nekāda labuma.

Vienu dienu atnāca radnieks Vū un māte nu uzdeva tam izklausināt dēlu, kas viņam īsti kaišot. Kad Vū nosēdās pie slimnieka gultas un sāka to prašināt, tas tad raudādams visu izstāstīja, kā viņš laternu svētkos redzējis skaisto jaunavu. To dzirdēdams, Vū izsaucās: «Tu esi vēl tīri kā bērns! Gan es dabūšu zināt, kas tā tāda par jaunavu, un gādāšu, kā jūs abi tiekat saderināti.»

Pēc šīs sarunas Vangs palika priecīgāks, Vū atkal izstāstīja visu mātei, ko no dēla bija dzirdējis. Mājā pārnācis, Vū tūliņ iesāka taujāt par laternu svētku jaunavu, bet nedabūja nekādas ziņas. Māte bija par to ļoti noskumusi, bet dēls palika arvien veselāks. Reiz atkal atnāca Vū un Vangs tam tūliņ prasīja: «Vai tu dabūji zināt, kas tā ir par jaunavu?»

Negribēdams draugu apbēdināt, viņš izdomāja melus un sāka stāstīt: «Pēc lielas meklēšanas esmu viņu beidzot atradis. Viņa ir manas tantes meita un tā tad mūsu abu radniece. Es ticu, ka jūsu saderināšanai nebūs nekādu kavēkļu.»

Vangs bija par to ļoti priecīgs un prasīja atkal: «Kur viņa dzīvo?»

Vū bija piespiests melot atkal tālāku un sacīja: «Tepat rietuma kalnos, pāra stundu gājiena tālumā.»

Vangs lūdza gādāt par viņu saderināšanos, ko arī Vū apsolīja.

Vangs tam visam pilnīgi noticēja, bija jautrs un palika ar katru dienu spirtāks. Viņš izjēma no spilvena apakšas paslēpto puķi, kas gan bija sakaltusi, bet labi uzglabājusies. Tā viņš bieži spēlējās ar to puķi, allaž domādams, it kā arī pati skaistule būtu tur klāt. Viņš dusmojās, ka Vū tik ilgi kavējās un nenāca ne ar kādām jaunām ziņām. Kad Vangs viņam rakstīja vēstuli, lai nākot parunāties, tad tas aizbildinājās ar nevaļu, jo negribēja arvien stāstīt jaunus melus. Vangs palika ļoti nemierīgs un māte, baidīdamās, ka viņš atkal neraslimst, gribēja viņu saderināt ar citu jaunavu. Dēls negribēja par to ne dzirdēt un tikai gaidīja savu draugu Vū, kamēr beidzot jau pavisam pazaudēja pacietību. Tad viņš pārdomāja, ka pāra stundu gājiens nav nekāds tālais, kādēļ labāk nemaz nemeklēt otra palīdzības. Tā nu viņš paslēpa puķi savā piedurknē, un devās droši ceļā, nesacījis nevienam ne vārda.

Viņš gāja taisni uz rietumu kalniem, jo par kādu zināmu ceļu viņš nevarēja nevienam prasīt. Pēc pāra stundu gājiena viņš jau sasniedza kalnus, kuŗu klintis šur un tur pacēlās stāvu gaisā. Starp klintīm augs zaļi koki un skaistas puķes, un raibi putniņi laidelējās pa kokiem. Tālāku kalnmalā viņš ieraudzīja mazu ieleju, kur zaļu koku pudurā stāvēja maza mājiņa. Turp nonācis viņš redzēja glītu mājiņu ar dārzu, par kuŗa mūri pārkārās persiku un aprikožu koki un slaidas bambus niedres, kuŗu zaros dziedāja mazi putniņi. Nedrīkstēdams svešā mājā iet iekšā, viņš uzkāpa uz tā klints raga, kas stāvēja taisni vārtu priekšā, un atgulās. Pēc kāda brīža viņš dzirdēja aiz mūŗa smalku meitenes balsi kaut ko saucam. Tūlīn viņš ieraudzīja arī vienu meiteni, kas rokā turēja puķu pušķi un gribēja to iespraust sev matos. Galvu pacēlusi, viņa pamanīja arī Vangu, apstājās, drusku pasmējās un iegāja atkal istabā, spēlēdamās ar savu puķu pušķi. Nu viņš gluži labi redzēja, ka tā ir tā pati jaunava, ko viņš laternu svētkos bija saticis. Viņš jutās bez gala priecīgs, bet nezināja tomēr, kā viņai tuvoties, lai neizrādītos par nepieklājīgu. Pie mājas durvīm nebija neviena cilvēka, kam viņš varētu ko prasīt, un tā viņš, gan sēdēdams, gan arī apkārt staigādams, gaidīja kādu laimīgu gadījumu. Tādā

Rietumu kalni.

nenoteiktā stāvoklī viņš atradās gandrīz jau visu dienu, nedomājams ne par ēdienu, ne par dzērienu. Viņš manīja gan, ka jaunava dažreiz pa durvju šķirbu tā kā paskatās, laikam brīnīdamās, ka viņš vēl arvien turpat stāv. Pēc kāda brīža iznāca viena veca sieviņa, atspiedusies uz kūjas, un prasīja: «No kurienes tu nāc? Es dzirdu, ka tu jau priekš pusdienas esot te bijis. Ko tu vēlies? Vai tev varbūt negribas ēst?»

Vangs ātri piecēlās, paklanījās un atbildēja: «Es meklēju savus radniekus.»

Vecā sieviete bija kurla un nebija sadzirdējusi Vanga atbildi, kādēļ tam vēl otrreiz bija jāatkārto, ko bija teicis. Tālāku sieviete jautāja: «Kā tavus radniekus sauc?»

Vangs apmulsa un nevarēja uz to neko atbildēt. Sieviete smiedamās turpināja: «Tas ir grūts uzdevums meklēt ļaudis, nezinot viņu vārdu. Kad iesāk kādu darbu, tad vajaga visu labi pārdomāt. Nāc labāk iekšā, paēd un pārgulī pie mums pa nakti, tad varēsi iet uz māju un apjautāties, kā tavus radus sauc.»

Vangs bija ļoti priecīgs, ka varēs satīkties ar jaunavu, un labprāt paklausīja vecās sieviņas aicinājumam. No dārza vārtiem gāja uz istabu ar baltiem akmeņiem izlikts ceļš, kam pa abām pusēm auga skaistas sarkanās puķes. Istabā bija baltas un gludas sienas, klons pārklāts ar skaistām grīdsegām, gar sienmalām bija salikti galdiņi, pa logiem varēja redzēt ziedošas ābeles un persiku kokus. Viss bija ļoti tīrs un glīts. Tikko viņi bija apsēdušies, kad kaut kas paskatījās pa logu un sieviņa tūlīņ uzsauca: «Klausies, uztaisi mums labi drīz pusdienu!»

Kāda sieviete no ārpuses atbildēja: «Jā, jā, tūlīņ!»

Vangs pa to laiku izstāstīja, kas viņš esot. Sieviete viņam jautāja: «Vai tavu mātes tēvu nesauca Vū?»

«Tā viņu sauca,» Vangs atbildēja.

«Tad jau mēs esam tuvi radi!» sieviņa priecīgi iesaucās. «Tava māte ir mana jaunākā māsa. Mēs gan ilgi neesam satikušās, jo es tiku tālu aizprecēta un mans vīrs drīz nomira, atstādams mani bez līdzekļiem; tavs tēvs turpretī bija bagāts cilvēks. Šo māju es mantoju vēlāk no radiem. Tā tu esi uzaudzis, par mani laikam nekā nezinādams.»

Jauneklis piebilda: «Es jau taisni nācu savu tantu uzmeklēt, bet steigdamies biju aizmirsis tavu vārdu.»

«Mans vārds ir Cin,» viņa turpināja. «Man pašai bērnu nav, bet pie manis dzīvo viena meitene, kas ir no mana vīra blakussievas. Pēc vīra nāves viņa tika otrreiz izprecēta un nodeva man savu meitenīti audzināt. No dabas viņa ir gudra bet ir palikusi bez labākas izglītības un nepazīst vēl dzīves grūtumus. Vēlāk es viņu pasaukšu šurp, lai viņa tevi apsveicina.»

Pa to laiku apkalpotāja ienesa pusdienas maltīti, vistas cepeti, un tanta viņu mudināja, lai tik ēdot.

Kad viņš bija paēdis un trauki aiznesti, tad tanta uzsauca apkalpotājai:

«Pasauc Jing-ningu šurp!»

Kad apkalpotāja bija aizgājusi, tad aiz durvīm atskanēja meitenes smiekli. Tanta sacīja: «Ko tur smeļies? Še ir tavs radnieks atnācis.»

Apkalpotāja iebīdīja jaunavu istabā. Viņa turēja roku priekš mutes, lai atturētos no smiekliem. Tanta paskatījās uz viņu ar bargām acīm un sacīja: «Vai tā pieklājas priekš viesā smieties? Ko tas nozīmē?»

Jaunava nu izturējās gluži mierīgi un Vangs paklanījās priekš viņas. Tanta sacīja: «Vanga kungs ir tavs radnieks, bet jūs viens otru vēl nebijāt redzējuši. Ļoti žēl!»

Vangs prasīja: «Cik veca ir mana jaunā radniece?»

Tanta nebija sadzirdējusi, ko Vangs teicis, un tam nu bija jāprasa atkal otrreiz, par ko Jing-ninga atkal sāka stipri mīties. Tanta atbildēja: «Nu tu redzi, ka viņa nav nekā mācījusies. Viņa jau ir sešpadsmit gadu veca un vēl izturās kā mazs bērns.»

«Tad viņa ir divi gadi jaunāka par mani,» Vangs piebilda.

«Ja jūs nebūtu radi,» tanta sacīja, «tad jūs abi derētu labi kopā.»

Jauneklis neko neatbildēja un tikai skatījās uz Jing-ningu. Tai brīdī apkalpotāja iečukstēja Jing-ningai ausī: «Viņam ir tādas pašas ļaunas acis, kā toreiz.»

Jaunava sāka atkal smieties un sacīja uz apkalpotāju:
«Paskatīsimies, kā persiku koki zied!»

Tad viņa piecēlās, aizmūrēja muti ar roku un izgāja ārā,
pēc kam aiz durvīm atkal atskanēja skaļi smiekli.

Tanta nu lika sataisīt jaunajam radniekam guļas vietu
un sacīja uz to: «Tagad tu padzīvojies kādas dienas pie
mums, pēc kam tu varēsi iet atkal uz māju. Kad tev paliek
garš laiks, tad vari iziet dārzā pastaigāties. Šepat ir arī kādas
grāmatas ko palasīties.»

Vangs palika pie vecās sieviņas pa nakti un rītā piecēlies
izgāja dārzā pastaigāties. Dārzs bija bagātīgi piestādīts ar
kokiem un puķēm, kuŗu starpā gāja labi uzkopti celiņi. Tā
pa dārzu staigādams, viņš dzirdēja viena koka augšā troksni.
Paskatījies uz augšu, viņš ieraudzīja koka galā Jing-ningu
smejames. Jauneklis sabijies iesaucās: «Paliec mierā, no-
kritīsi!»

Jing-ninga kāpa no koka zemē, bet nokāpusi nokrita gar
zemi. Vangs to sajēma pie rokas un pacēla augšā, par ko jau-
nava atkal sāka smieties. Kad viņa bija atspiedusies pie viena
koka un apklususi, tad Vangs izjēma paslēpto puķi no pie-
durknes un pasniedza to viņai. Jing-ninga it kā brīnīdamies
sacīja: «Tā puķe jau ir sakaltusi. Kam tu tādu glabā?»

Vangs atbildēja: «Tā tev nokrita laternu svētkos zemē,
tādēļ es to pacēlu un uzglabāju.»

«Kādēļ tu glabā tādus niekus?»

«Lai tev parādītu savu mīlestību.»

«Ja tu tā mīlē puķes, tad es tev saplūkšu veselu grozu
pilnu.»

«Es jau nemīlēju to puķi, bet gan to, kas viņu rokā tu-
rējusi.»

«Tas jau ir saprotams, ka radi viens otru mīlē.»

«Es nerunāju par radu mīlestību, bet par to mīlestību,
kas pastāv starp vīru un sievu.»

«Vai tur ir kāda starpība?»

«Zināms, vīrs ar sievu jau allaž dzīvo kopā.»

«Es gan negribētu ar kādu vīrieti būt kopā.»

Viņiem tā sarunājoties, pienāca apkalpotāja, pēc kam
jauneklis samulsis aizgāja projām. Vēlāku viņi atkal satikās

istabā pie tantes, kas uzprasīja savai audžu meitei: «Kur jūs abi bijāt?»

«Mēs bijām dārzā,» meita atbildēja.

«Pusdienu jau ir sen gatava,» tante sacīja. «Es nevaru saprast, par ko jūs tik ilgi varējāt runāt.»

«Mans radnieks runāja par vīriem un sievietēm,» meita atteica.

Jauneklis bija par to ļoti uztraukts un meta jaunavai ar acīm, lai viņa nerunātu. Jing-ninga sāka atkal smieties un vairs nerunāja. Tanta arī nemaz nebija sadzirdējusi viņas atbildi.

Pēc pusdienas atnāca Vanga mātes sūtītie laudis ar div ēzeļiem. Viņa bija ļoti sabijusies, ka dēls bija pazudis bez kādas ziņas, kādēļ otrā dienā tūliņ no rīta izsūtīja laudis, lai dēlu uzmeklētu. Pēc ilgas meklēšanas un klausināšanas viņiem beidzot arī bija izdevies Vangu atrast. Vangs lūdza tantu, lai atļaujot viņam Jing-ningu līdz jemt pie mātes. Tanta bija par to ļoti priecīga un sacīja: «Es jau sen par to domāju, bet es esmu veca un nevaru uzjemties tādu tālu ceļu. Bet ja nu tu gribi aizvest manu meitu pie tantes, tad esmu gluži mierā.»

Tad viņa pasauca Jing-ningu, kas arī tūlīt ieradās pa vecam smiedamās, par ko vecā to sabāra sacīdama: «Ko tu arvien smeļies? Tu būtu ļoti laba meitene, ja tev nebūtu tāda nejauka ieraduma. Tavs radnieks grib jemt tevi līdz pie tantes. Pasteidzies, un sameklē savas mantas!»

Apgādājusi Vanga ļaudīm ceļa pārtiku, viņa atvadīdamās vēl pamācīja meitu: «Tava tante ir labi pārtikusī un viņa var paturēt arī pie sevis. Ja tik tev tur patīk, vari palikt pie viņas. Iemācies tur pieklājību, lai tu varētu patikt sava nākamā vīra vecākiem. Tanta tev atradīs arī labu līgavaini.»

Tā nu Vangs ar Jing-ningu aizgāja un vecā tante vēl ilgu laiku noskatījās viņiem no pakāļas. Kad viņi pārnāca mājā, Vanga māte brīnīdamās prasīja dēlam: «Kas tā tāda par jaunavu?»

Dēls nu visu izstāstīja galu no gala. Māte neticēdama izsaucās: «Radnieks Vū jau tev bija sastāstījis tīšām izdo-

mātus niekus, lai tikai tevi iepriecinātu. Man nekādas māsas nav, kādēļ nevar būt arī māsas meitas.»

Jing-nanga še piezīmēja: «Es esmu pirmās sievas meita. Mans tēvs bija Cins vārdā un nomira, kad es vēl biju gluži mazs bērns, kādēļ es viņu arī nemaz neatceros.»

Māte turpināja: «Man bija gan viena māsa, ko apprecēja kāds Cins, bet viņa jau sen ir mirusi. Kā viņa varētu vēl būt dzīva?»

Labī apskatot, māte gan atzina, ka jaunava ir mirušajam Cinam līdzīga, bet viņa tomēr negribēja ticēt, ka viņas māsa vēl dzīvotu. Tai pašā laikā atnāca arī radnieks Vū un Jing-ninga iegāja citā istabā. Kad viņš dabūja zināt, kas bija noticis, kādu brīdi padomājis un pabrīnījies, viņš prasīja: «Vai to jaunavu sauc par Jing-ningu?»

Vangs atbildēja: «Viņu tā sauc. Bet kā tu to zini?»

«Tā ir ļoti ērmota lieta,» Vū sacīja. «Cins mira pēc sievas nāves no vienas lapsas, kas to bija apbūrusi. Tai lapsai bijusi viena meita vārdā Jing-ninga. Tā kā lapsa vēl tur dažreiz tikusi redzēta, tad ataicinājuši daoistu priesteri, kas izdzītu ļaunos garus no mājas. Pēc tam lapsa līdz ar savu meitu aizbēgusi. Tā nu būs tā pati Jing-ninga.»

Kamēr viņi tā runājās, tikmēr aiz sienas bija dzirdami skaļi smiekli, no kā nu arī Vanga māte redzēja, cik ērmota bija atvestā jaunava. Vū arī gribēja iepazīties ar to jaunavu un Vanga māte aizgāja to aicināt šurpu, bet šī arvien vēl nevarēja no smiekliem valdīties. Tikai pēc kāda brīža viņa sāka apmierināties, pagriežusi savu ģīmi pret sienu, un iznāca ārā. Bet tikko viņa bija apsveicinājusies, kā jau atkal sāka smieties un izskrēja ārā, visiem mājiniem par brīnumu.

Vū nu uzjēmās ievākt visas ziņas par Jing-ningas pagātni, lai varētu izpildīt parastās laulības ceremonijas. Aizgājis uz rietumu kalniem, viņš tomēr neatrada ne to māju, kur Jing-ninga bija dzīvojusi, ne arī mirušās Cina sievas kapu. Mājas vietā viņš atrada tikai kādus krūmus un lauka puķes. Pārnācis mājā, viņš izstāstīja visu, ko bija redzējis, Vanga mātei, kas nu sāka baidīties, vai Jing-ninga neesot kāds gars. Viņa iegāja arī pie Jing-ningas un izstāstīja tai visu Vū ziņojumu, bet tā neuzrādīja nekādas bailes un neuztraucās arī

par aizrādījumu, ka viņai tagad neesot nekādas dzimtenes. Viņa palika tikpat nebēdīga un smieklīga. Slepēn Vanga māte vēl noskatījās, vai Jing-ningai esot ēna, bet izrādījās, ka ēna no viņas krīt tāpat, kā no citiem cilvēkiem.

Palīdzējama Vanga mātei, viņa sāka strādāt visādus mājas darbus un sevišķi šūšanā viņa bija nepārspējama. Bet no smiešanās viņa nevarēja atturēties, lai viņai arī to liedza kā liegdami. Smiekli tomēr labi piederēja pie viņas izskata un dabas: lai viņa ar smēja gluži neprātīgi, tomēr viss tas netraucēja viņas piemīlību. Kaimiņu sievas un meitas gribēja visas ar viņu satīkties un būt viņai par draudzenēm.

Visu to ievērojot, Vanga māte arī beidzot apmierinājās un izvēlēja laimīgu dienu dēla kāzām. Kad Jing-ninga bija apgērbusies greznās līgavas drēbēs un vajadzēja jau iesākties laulību ceremonijām, viņa atkal iesāka smieties, tā ka parastās ceremonijas bija stipri jāsaīsina. Jaunais Vangs jau sāka šaubīties, vai tāda vieglprātīga sieviete varēs tapt par nopietnu dzimtas locekli.

Beigās tomēr izrādījās, ka jaunā sieva bija daudz krietnāka, nekā radīnieki bija domājuši. Kad vīra māte bija noskumusi jeb sadusmojusies, tad jautrā vedekla prata to allaž apmierināt un iepriecināt. Kad kalpones bija ko tādu izdarījušas, par ko baidījās vecās saimnieces rājienu, tad tās arvien griezās pie jaunās saimnieces, kas prata gādāt par mājas mieru. Viņai veicās arī visi darbi, ko tik vien viņa jēma rokās.

Liela kaislība bija Jing-ningai uz puķēm, kuŗu tai nekad nebija diezgan. Viņa nevien aizjēmās puķes no radiem, bet pirka arī tās par naudu. Pēc nedaudz mēnešiem viss dārzs, sevišķi dārza ceļmalas un trepju pakāpes bija pilnas ar visādām puķēm.

Kaimiņu dārzā aiz mūŗa auga liels skaists rožu koks, kuŗa ziedošie zari pārkārās par mūŗi arī Vanga pusē. Jing-ninga bieži vien gāja tās rozes raut, lai gan Vangs par to viņu stingri rāja. Vienu dienu kaimiņa dēls viņu tur ieraudzīja un ilgi to noskatīja. Viņa turpretī nebēga vis projām, bet vēl pasmējās pa vecam ieradumam. Kaimiņš to uzjēma par mīlestības zīmi un nakti atkal ieradās pie tā rožu

koka. Viņam izlikās, ka tur jau patiešām stāv Jīng-ninga un gribēja to apskaut, bet izrādījās, ka tas tikai bija rožu koka stumbrs, no kuŗa izlīda liels skorpijons, kas viņam iedzēla rokā. Stipri iekliegdamies, viņš skrēja atpakaļ uz māju, kur viņš vecākiem visu izstāstīja, kas noticis. Jaunais kaimiņš nomira vēl tai pašā naktī. Kaimiņi nu apsūdzēja Vangu tiesā, ka viņš ar savu sievu apbuŗot ļaudis. Tiesneši labi pazina Vangu un zināja, ka tas ir goda vīrs, kas nodarbojas tikai ar savām grāmatām. Viņš nu gribēja uzlikt kaimiņam bargu sodu par apmelošanu, bet Vangs par viņu aizlūdzās un tā tas tika vaļā no soda.

Vanga māte nu atkal pārmeta Jīng-ningai, ka tā ar savu vieglprātīgo smiešanos būtu gandrīz visu viņu dzimtu ieŗūdusi lielā nelaimē. Pēc šās sarunas nu arī Jīng-ninga palika daudz nopietnāka. Reiz viņa ar asarām acīs uzrunāja savu vīru: Tā ka tu un tava māte mani mīlējat, tad es arī negribu neko no tevis slēpt. Es esmu patiešām lapsas meita, bet ūangdī ir par mani apzēlojies un es esmu tapusi par pilnīgu cilvēku. Tā vecā sieviņa rietuma kalnos, kas mani uzaudzināja, bija tavas mātes māsas gars.»

4. Patiesība.

Reiz dzīvoja viens jauns ķīnietis vārdā Vangs, kam īsā laikā nomira tēvs un māte. Vangs nu palika par milzīgas bagātības vienīgo mantinieku. Jau no dabas viņš bija kluss un atturīgs cilvēks, kas visu savu laiku pavadīja grāmatas lasīdams un zīmēdams, bet vecāku nāve viņu atbaidīja vēl vairāk no pasaules. Par savu mantu viņam nebija daudz jāraizējas, jo brīvo naudu tēvs jau bija nodrošinājis vairāk uzticamās bankās. Arī saviem veikaliem tēvs bija pratis izvēlēties godīgus vadītājus.

Kad draugi jaunajam Vangam ieteica dārgus ēdienus un dzērienus, tad viņš atbildēja, ka tie esot tikai kārumi, kas vedot cilvēkus postā. Ja viņu aicināja uz teātri un citām izpriecām, tad viņš sacīja, ka tās esot palaidnības, no kuņģam godīgam cilvēkam esot jāsarģās. Kad kāds viņam ieteica precēties, tad viņš atteica, ka sievietes gribot tikai grezni gērbties un putināt mantu. Viņš arī nevarēšot atrast īstu draudzeni, jo jaunavas mīlēšot vairāk viņa mantu nekā viņu pašu.

Redzēdams, ka jauneklis pavisam atsvešinās no cilvēkiem, kāds viņa tēva draugs reiz atnāca pie viņa parunāties un sacīja: «Tas ir labi, ka tu tā nožēlo savus vecākus, bet neaizmirsti arī savu veselību! Bēdādamies tu arī pats vari palikt slim. Ļaudis jau arī runā, ka tas neesot pašiem aizgājējiem par labu, ja viņu dēļ daudz raudot un žēlojoties. Tādēļ es gribētu tev ieteikt atmest raudāšanu, satikties ar cilvēkiem un priecāties, kā jau jaunam cilvēkam pienākas.»

Vangs atbildēja: «Es jau labprāt satiktos ar cilvēkiem, bet es nevaru paciest, ka viņi tikai melo un mēnās.»

«Ir jau arī slikti cilvēki pasaulē, bet lielākā daļa ir tomēr godīgo ļaužu.»

«Vai tas ir godīgi, ka cilvēks melo un mēnās? Ja viens otru arī pavisam nevar ieraudzīt, tad satiekoties tomēr saka,

ka viņam esot prieks otru redzēt. Pat blēžus un noziedzniekus cildina par gudriem, taisniem un mīliem cilvēkiem.»

«Tie jau nav nekādi meli un māņi, bet gluži vienkārši pasaules pieklājība. Mums tāpat ir jādzīvo un jāsatiekas arī ar negodīgiem cilvēkiem. Mēs jau neesam nekādi tiesneši, kas drīkstētu sacīt: «Tu esi blēdis, tu esi zaglis!» Kamēr tiesa nav noziedzību pierādījusi, tikmēr mēs arī nevaram apvainojamo cilvēku saukt par noziedznieku. Tāpat arī citiem no pārskatīšanās varētu izlikties, ka mēs esam kādu noziegumu izdarījuši un tie tad varētu lamāt mūs par noziedzniekiem.»

«Ja pieklājības dēļ mums ir jāmelo, tad tādas pieklājības mums arī nevajaga.»

«Ja pieklājība nebūtu vajadzīga, tad viņa arī pie mums nebūtu radusies. Bet ja cilvēki jau tūkstošiem gadu ir turējušies pie pieklājības, tad ļaužu satīksmē viņa ir bijusi nepieciešama.»

«Mānticība ir vēl vecāka par pieklājību, tad jau tā arī būtu cilvēkiem nepieciešama.»

«Mānticība nav tomēr pielīdzināma pieklājībai. Ja kāds cilvēks nav mānticīgs, tad to mēdz saukt par gudru; bet ja kāds nav pieklājīgs, tad to tura par neattīstītu, pat par muļķi.»

«Tad es gribu labāk palikt par muļķi un turēties pie patiesības, nekā censties būt par tādu gudrinieku, kas melo un mānās.»

«Tas būtu varbūt pareizi, ja cilvēks tik viegli varētu izšķirt patiesību no māņiem. Maldīšanās jau pastāv paša cilvēka dabā, kādēļ tīra patiesība cilvēka prātam nav sasniedzama.»

«Ja pasaulē nav patiesības, tad cilvēkam arī nav vērts dzīvot.»

«Pēc tādas patiesības tad visiem cilvēkiem būtu pašiem jādara sevim gals. Lai Debestēvs mūs labāk pasargātu no tādas patiesības.»

«Pēc kā tad lai cilvēks cenšas, ja ne pēc patiesības?»

«Censties pēc augsta un nesasniedzama mērķa ir labi, bet nevajaga to jau dzīvē iekārot.»

«Bet ja nu man prāts nesas pēc tāda mērķa, ko tad lai es daru?»

«Es varu tev dot padomu tikai par tādām lietām, kurās es pats saprotu. Bet ja tu meklē kādu augstāku gudrību, tad varu tev ieteikt veco vientuli Šou, kas dzīvo Gun-lun kalnos. Ļaudis runā, ka tas esot visgudrākais cilvēks pasaulē. Viņš tevi varēs labāki apmierināt nekā es.»

Šis padoms bija jaunajam Vangam īsti pa prātam. Par tālajiem Gun-lun kalniem ļaudis stāstīja tik daudz brīnumu, ka daudzi nemaz neticēja, ka tādi kalni pavisam ir pasaulē sastopami. Tagad nu viņam bija iemesls pašam šos brīnumu kalnus uzmeklēt un tur satīties ar tādu slavenu vīru, ko ļaudis tura par gudrāko cilvēku pasaulē.

Jaunais Vangs arī tūliņ taisījās ceļā un pēc ilgāka laika, pārvarēdams visādas ceļinieka grūtības, nonāca laimīgi pie lielā kalnāja. Kalni bija ļoti augsti un viņu galotnes pārklātas ar mūžīgu ledu. Ielejās turpretī auga dažādi koki, cits par citu gaļāki un resnāki, un arī visu-nevisādas puķes. Vangs, kas visu savu mūžu bija nodzīvojis apstrādātā Ķīnas līdzenumā, redzēja pirmo reiz lielus kalnus un mežus un atradās šeit itin kā pavisam citā pasaulē. Viņš aizmirsā visas ceļa grūtības un nezināja, kā nopriecāties par tēva drauga doto padomu.

Drīz vien bija uzmeklēts arī vecais vientulis Šou. Tas bija uzcēlis savu mājiņu vienā skaistā ielejā, ietaisījis tur savu sakņu dārzu un sastādījis visādus augļu kokus. Redzēdams svešo viesi, tas to ieveda savā istabā, lika atsēsties uz krēsla un uzrunāja to laipnā balsī: «Pēc apgērba un valodas es redzu, ka tu esi nācis no tālienes. Kādēļ tu gan esi uzjēmis tādu gaļu ceļojumu?»

Vangs atbildēja: «Es nāku, vecais tēvs, pie tevis pēc padoma.» Tālāku viņš izstāstīja, kāda saruna viņam bijusi ar tēva draugu.

«Manis dēļ gan tev nevajadzēja tik tālu ceļot. Maz es esmu pasaulē piedzīvojis un arī mans grāmatu krājums, kā šie redzi, nav nekāds lielais. Es arī neesmu nekāds daoists, kas nodarbojas ar māģiju un citām slepenām mācībām. Šeit kalnos esmu nometies, tikai mieru meklēdams savām vecuma

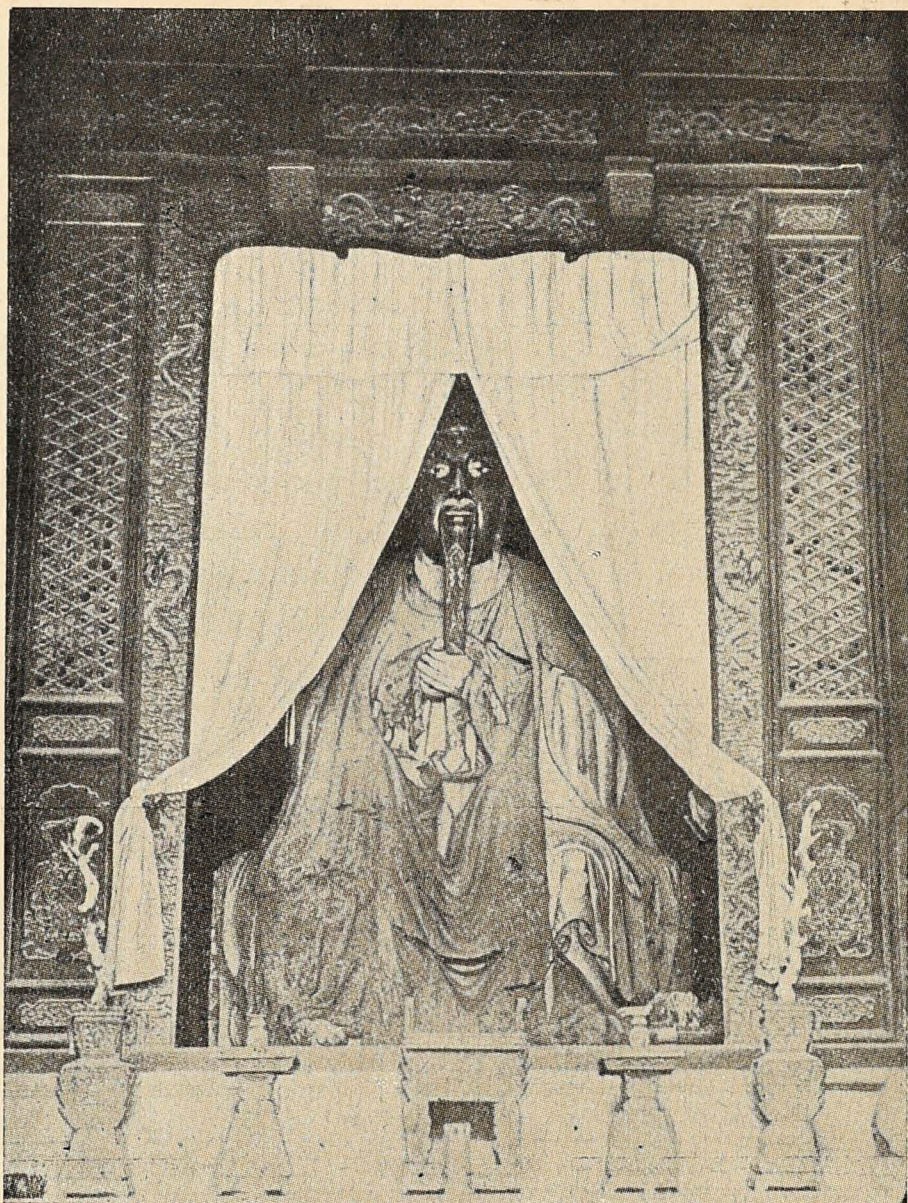
dienām. Agrāk man bija sava dzimta, sava māja un arī iekrāta nauda. Blēži nu bija sameklējuši viltus liecības, it kā es viņiem būtu daudz naudas parādā, iesūdzēja mani tiesā, kur man bija jāpazaudē nevien visa nauda, bet arī māja. Patiesām braukādams, es biju dabūjis kādu lipīgu slimību. Pats gan es paliku vesels, bet nomira mana sieva ar visiem bērniem. Savā dzimtenē es biju palicis kā par apsmieklu un tādēļ pārnācu šeit kalnos dzīvot. Bagātības man nekādas nav, kādēļ nav arī vairs jābaidās no blēžu uzmācības. Tā arī tev varu ieteikt nedzīties pēc liekas bagātības, bet tikai godīgi strādāt savu darbu. Tava tēva draugs jau tevi gluži pareizi ir pamācījis, ka jaunam cilvēkam nevajaga atsvešināties no ļaudīm un pieklājības. Cik svarīga ļaužu dzīvē ir pieklājība, to jau mūsu svētais vīrs Konfūcijs ir izskaidrojis savos rakstos, kādēļ par to man vairs nebūtu jārunā.»

«Es arī ticu, ka Konfūcijs māca tikai labu, bet pieklājība tomēr nesaskan ar patiesību. Konfūcijs bez šaubām ir bijis gudrs vīrs, bet man ir grūti ticēt, ka viņš bijis arī svēts. Esmu lasījis dažus rakstus, ka viņš bijis tāds pats maldīgs cilvēks, kā mēs visi citi.»

«Šie rakstītāji arī nav Konfūciju redzējuši un spriež tikai tā, kā viņiem izliekas. Kādēļ lai mēs ticam viņiem un ne lielākai mūsu zinātnieku daļai? Kāds īsti bijis pats Konfūcijs, paliek galu galā blakus lieta, jo mēs jau sekojam tikai viņa mācībai. Uz Konfūcija mācības ir dibināta visa mūsu ticība, mūsu valsts un mūsu kultūra. Ja nu mēs gribam atmett Konfūcija mācību, tad mums ir jārada arī cita valsts kārtība un cita dzīve. Šādas pārmaiņas nav domājamas bez lieliem nemieriem un asiņainiem kariem.»

«Man tomēr liekas, ka patiesība ir pārāka par ticību un vecām ierašām.»

«Tikai žēl, ka mēs nevaram atšķirt patiesību no māņiem. Tur es tev nekādu padomu nevaru dot. Netālu no šejienes ir veca, slavēta klostera drupas. Reiz nemiera laikos esot šim klosterim uzbrukuši laupītāji, apkāvuši visus mūkus, nolaupijuši visas mantas un aizgājuši. Ja nu kāds nonākot pie tā klostera drupām, tad dažreiz tur atnākot kāda nokautā mūka gars un aizvedot ceļotāju pie paša Debestēva šang-dī. Ja nu

Konfūcijs.

tu tā centies pēc patiesības, tad izmēģini, vai arī tev neizdotos tikt tādā ceļā pie Šang-dī.»

Vangam tas padoms ļoti patika un viņš drīz vien uzmeklēja sabrukušā klosterā drupas. Tur nogājis, viņš atgulās uz kāda liela drupu akmeņa, lai drusku atpūstos no kāpšanas pa kalniem. Visapkārt ap drupām bija izauguši lieli, gaļi koki. Gulēdams viņš skatījās gar koku galotnēm uz zilajām debesīm. Klausoties, kā putni dzied pa zariem un bites dūc pa gaisu, viņš aizvēra acis. Te viņam pienāca viens mūks klāt

un aizveda tālāk uz vienu ļoti greznu pili. Iekšā ieejot, viņš tur redzēja uz brīnišķīga trona sēdam vecu vīru dārgās valdnieka drēbēs. Viņš tūlīn nometās godbijīgi ceļos un valdnieks viņu uzrunāja: «Vai tu esi tas Vangs, kas meklē pēc patiesības?»

«Jā. Jūsu majestāte, es tas esmu.» Valdnieks turpināja: «Cilvēkam pasaulē ir arī savs cilvēcis uzdevums, un nav labi, ja viņš grib savas robežas pārkāpt. Īsto patiesību cilvēka prāts nevar saprast un pārāka dzišanās pēc tās padara viņu tikai nelaimīgu. Tas tev nedarīs nekādu prieku, ja tu zināsi patiesību par sevi pašu. Tu neesi pelnījis to lielo mantību, ko tu no sava tēva esi mantojis. Visa tā nauda nav sakrāta taisnā un godīgā ceļā un viņas dēļ ir bijis jācieš simtiem nabaga cilvēku. Arī pēc gara dāvanām tu neesi tas vīrs, kam nāktos valdīt par tādu lielu pasaules mantu. Taisni tava sulaiņa dēls, kas tev nepatīk neglīta izskata un ietiepīgās dabas dēļ, ir pārāks par tevi. Bet kam tev to visu vajadzēja zināt? Ej labāk uz māju, strādā savu darbu un priecājies tāpat kā citi cilvēki.»

To dzirdēdams, Vangs pagība no liela uztraukuma. Kad viņš pamodās, tad viņš atkal atradās uz tā paša akmeņa, uz kuŗa bija atgulies. Viņš nevarēja saprast, vai visu to patiesām bija piedzīvojis, jeb tikai redzējis brīnišķīgu sapni. Ilgāki viņš Gun-lun kalnos vairs nekavējās un steidzās tūlīn atpakaļ uz māju.

Mājā pārnācis, Vangs izdalīja visu savu lielo mantu labdarīgiem mērķiem. Labu summu naudas viņš dāvināja arī sava sulaiņa dēlam, kasnu visu savu laiku varēja veltīt grāmatām. Ar spīdošām sekmēm viņš izturēja vienu pārbaudījumu pēc otra, iestājās valsts dienastā un tapa ar laiku par slavenu valsts vīru.

Pats Vangs iestājās pie viena gleznotāja par mācekli. Netrūka viņam ne gara dāvanu, ne uzcītības, tā ka drīz vien jau varēja pats gleznot, bez kādas meistara palīdzības. Ticis uz savām kājām, viņš tūlīn apprecējās, pelnīja ar savām skaistajām gleznām lielu naudu un dzīvoja laimīgi.

Par patiesību viņš pēc tam vairs labprāt negribēja runāt.

5. Ķīniešu elle.

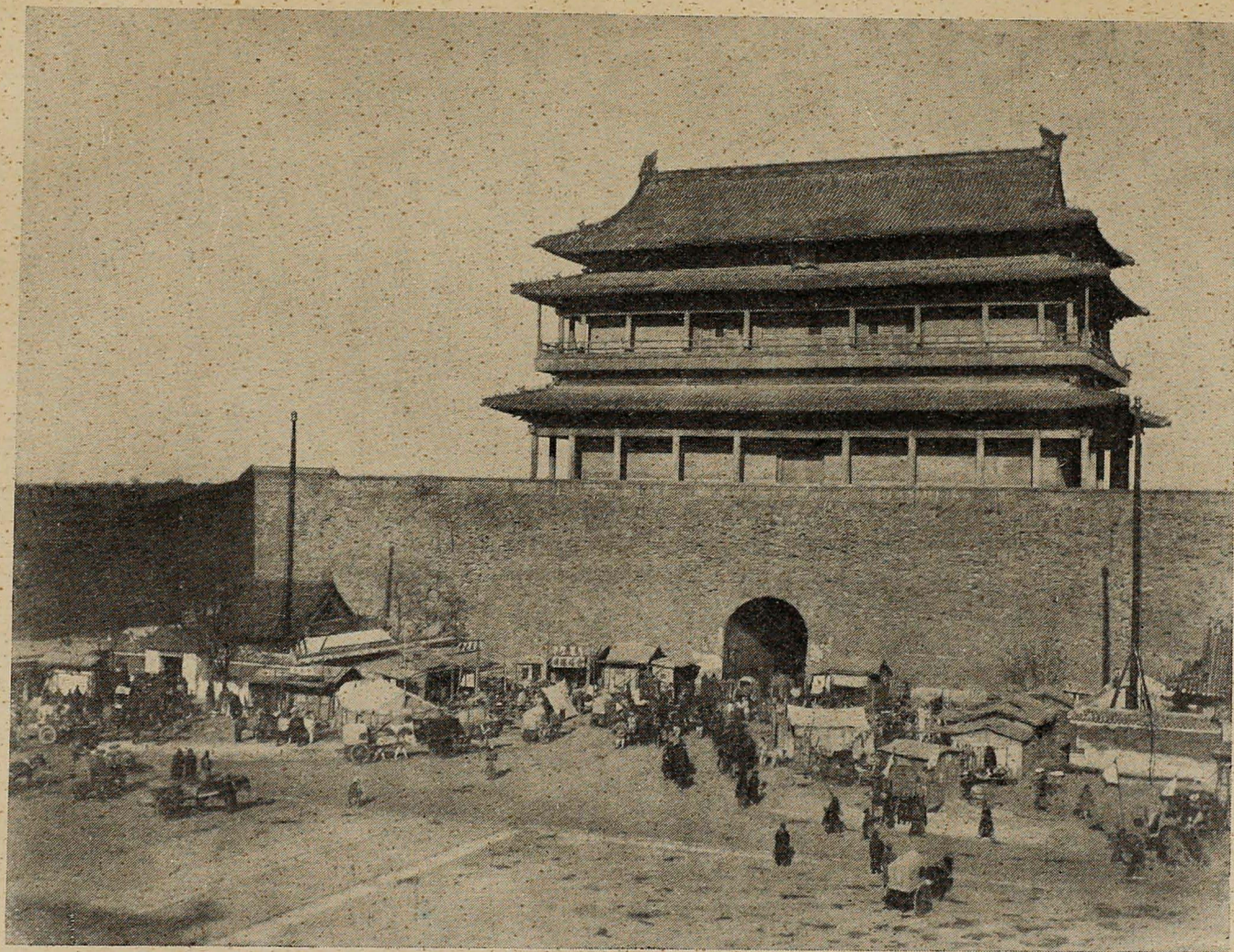
Lū bija centīgs un apdāvināts jauneklis, kas jau abus pirmos valsts pārbaudījumus bija labi izturējis un tagad gatavojās uz pēdējo un augstāko eksāmenu. Lai arī viņš ar prieku pastāvīgi lasīja un rakstīja, tomēr viņš neaizmirsā arī dzīves labumus. Viņš ļoti labprāt kavējās pie domām, ka viņš iejems augstu valsts amatu, pelnīs lielu algu, dabūs visādas dāvanas, paliks par bagātu vīru un dzīvos priekos un laimē. Dažreiz viņam gan arī nāca prātā, ka tā dzīvojot var viegli kļūdīties, iemantot daudz ienaidnieku un pazaudēt visu mantu un godu, bet viņš cerēja iegūt tik daudz draugu un labvēļu, ka no tādas nelaimes nebūs jābaidās.

Labi sagatavojies, viņš aizbrauca uz Pekingu un nevien izturēja grūto pārbaudījumu, bet tika pat vēl ieskaitīts pirmajos kandidātos. Kopā ar dažiem citiem laimes biedriem viņš izbrauca ārpus pilsētas pastaigāties. Tur dzīvoja kāds izlavēts astrologs un zīlnieks, pie kuŗa arī iegriezās laimīgie kandidāti, lai viņš šiem pasludinātu nākamību. Vispirms tam smaidīdams uzprasīja Lū: «Vai man būs tas gods tikt kādā augstākā valsts amatā?»

Ārstrologs pret viņu paklanījās un visai nopietni atbildēja: «Es redzu, ka jums, cienīts kungs, ir cerības tikt par ministru.»

Jaunajam doktoram Lū tāda atbilde ļoti patika un viņa lolotās cerības stipri vien cēlās. Arī viņa biedri tam paglaimoja, kaut arī tikai pa jokam.

Kandidātiem projām ejot, uznāca uzreiz stipra lietus gāze, tā kā tie bija piespiesti iegriezties tuvajā Vutāse templī. Tur viņus sajēma vecs budistu priesteris, kas bija iecēlojis no Indijas. Arī šis priesteris apsveicināja Lū kā nākamo ministru, pēc kam viņa biedri sāka visi smieties. Lū turpretī bija pārliecināts, un sāka jau domāt, kā paaugstināt savus

Pekingas vārti.

draugus, neaizmirstot arī veco mājas kalpu. Lietus nemaz ne-
taisījās pāriet un viesi sameklēja sev vietas, kur atsēsties jeb
atgulties. Tāpat arī Lū nolikās gulu uz plašā sēdekļa.

Piepēži ienāca divi ziņneši no augstākās valsts padomes
un nodeva doktoram Lū rakstu, kurā viņš bija iecelts par mi-
nistru. Tagad arī visi Lū biedri palika nopietni un izrā-
dīja jaunajam ministram lielu cienību. Lū steigšus piecēlās,
aizbrauca pie paša ķeizara jeb debesdēla izteikt savas padevī-
bas jūtas un pateikties par lielo paaugstinājumu. Debesdēls
paturēja to labu brīdi pie sevis, nodeva viņam visādas piln-
varas par saviem apakšniekiem un beidzot pasniedza arī ba-
gātīgas dāvanas. No debesdēla pils viņš aizbrauca uz savu
ministra dzīvokli, kas bija lieliski izgreznots ar skaistām mē-
belēm, dārgām gleznām un zīda tepiķiem. Tur to sajēma ve-
sela armija dažādu apakšnieku un apkalpotāju. Pie kabineta
viņu gaidīja liels pulks ļaužu: gan laimes vēlētāju, gan arī
lūdzēju ar dāvanām. Valsts padomes locekļiem un mini-
striem viņš pats steidzās locīdamies un klanīdamies pretī, mi-
nistru biedrus un direktorus apsveica zemu palocīdamies, bet
zemākos ļaudis piejēma ar augstu vīru vienaldzību un sting-
rību.

Iesākot savus amata darbus, viņš apgādāja savus draugus
ar labām vietām, bet ienaidniekus lūkoja šā vai tā pazemināt.
Tālākos radniekus viņš uzjēma savā ministrijā, bet tuvākiem
deva ieteikšanas rakstus pie citiem ministriem. Pastāvīgi pie
viņa nāca visādi lūdzēji ar dāvanām un ministrs lūkoja tos pēc
iespējas apmierināt. Nauda un manta viņam plūda no visām
malām, tā ka drīz vien viņu jau pieskaitīja pie vislielākiem
bagātniekiem visā Ķīnā. Viņa dzīvoklis līdzinājās retu un
dārgu lietu muzejam, un viņa viesības turēja par lepnākajām
un greznākajām visā galvas pilsētā.

Tā pagāja viens gads pēc otra, un citi augsti ierēdņi sāka
pamazām no viņa atturēties un atsvešināties; bet palaizdamies
uz saviem daudzajiem draugiem un labvēļiem, viņš tomēr ne-
baidījās, ka daži biedri bija no viņa atrāvušies. Viens ierēd-
nis jau reiz bija iesniedzis debesdēlam gaŗu apsūdzības rakstu
pret ministru Lū, bet augstais valdnieks par laimi uzticējās
savam ministram un atstāja sūdzību bez ievēribas. Drīz se-

koja kopēja sūdzība no valsts padomes par Lū necienīgo izturēšanos, un tagad debesdēls bija uzrakstījis spriedumu: «Aizsūtīt trimdā uz valsts dienvidiem.»

Lū nu bija ļoti izbijies, bet nebija vairs nekas glābjams. Drīzumā atnāca kāds augstāks ierēdnis ar zaldātiem konfiscēt visu ministra sakrāto mantu. Tika savāktas vairākas kastes ar zeltu, sidrabu, pērlēm, dārgiem akmeņiem un citām greznuma lietām. Tāpat tika pierakstīti visi apģērbi, mēbeles un trauki. Āprakstītās mantas bija vairāk simttūkstošu liangu vērtībā. Pašam Lū un viņa sievai tika novilkti dārgie apģērbi un uzvilktas noziedznieku drēbes. Ar sasietām rokām viņus nu sāka dzīt rupjie zaldāti uz tālo trimdas vietu. Lū lūdzās, vai nevarētu dot viņiem kādus ratus kur braukt, bet zaldāti viņam atbildēja tikai ar lamāšanos. Kad vairāk kā stundu bija tā gājuši, tad ministra sieva ar noberztām kājām nevarēja vairs paiet un Lū nu atkal lūdzās, vai nevarētu vismaz viņa sievu pavest, bet zaldāti nemaz neklausījās. Sieva varēja kustēties tik vēl ar paša Lū atbalstu. Kad viņi vēl kādu stundu bija gājuši, tad arī Lū bija pavisam nokūsis. Jau sāka palikt tumšs un priekšā bija stāvs kalns, kādēļ Lū gaidīja, ka nu varbūt apmetīsies kaut kur uz naktsmāju; bet zaldāti tikai dzina viņus uz priekšu. Gluži negaidot, uzbruka viņiem laupītāju banda ar asiem dūciem rokās. Zaldāti nu aizbēga bez kādas pretošanās, bet Lū, nokritis ceļos, lūdzās: «Es esmu nabaga noziedznieks, kas tiek trimdā dzīts, un man nekā nav ko jums dot. Lūdzu, atstājiet tik mūs dzīvus!»

Laupītāji atbildēja: «Mēs visi esam cietuši tavas netaisnības dēļ. Mums tik ir vajadzīga tava galva.»

Lū par to ļoti noskaitās un uzsauca laupītājiem: «Lai arī mani sūta trimdā, bet es tomēr esmu valsts ierēdnis. Jūs, nelieši, visi dabūsit bargu sodu.»

Laupītāji kliegdami lamājās viņam pretī un viens spēcīgs vīrs nocirta viņam ar zobenu galvu. Tai pašā acumirkli viņš juta, ka divi velni viņu sagrabj pie rokām, velk to sev līdz, un pēdīgi noved pie viena tiesneša ar briesmīgu izskatu. Tas tiesnesis skatās kādā grāmatā un lasa: «Noziedznieks, kas darījis postu visai zemei, ir jāvēra eļļas katlā.»

Liels pulks velnu tūliņ sāka nejauki kliegt un viens liels

briesmonis to sagrāba un aizvilka pie viena liela katla, apakš kuŗa kurējās uguns. Lū gan kļiedza pēc žēlastības, bet velni tam sasēja rokas un kājas un tad iesvieda tai katlā. Eļļa vārīdamās cēla to augšā un zemē un spiedās tam caur visām miesām. Viņam bija tādas nepanesamas sāpes, ka viņš labprāt būtu miris, bet dzīvība viņam negribēja izdzist. Kad viņš kādu pusstundu bija tā vārījies, viens velns to izjēma ar dakšām no poda un aiznesa pie elles valdnieka Jamas, kas palasījies kādā grāmatā, sacīja: «Savā augstā amatā tu esi apspiedis tautu ar lielu netaisnību, kādēļ tu tiks mocīts uz zobenu kalna.»

Tagad velni to aizveda pie viena kalna, kas vispārēm bija pārklāts ar asiem zobenu rugājiem. Lū atkal krita ceļos un lūdzās, lai piedodot, bet to uzsvieda uz tā kalna, no kuŗa viņš pa tiem asmeņiem vēlās zemē. Tā visa miesa tika sagraizīta ar briesmīgām sāpēm.

Nu to atkal aizveda pie Jamas, kas prasīja saviem tiesnešiem: «Cik naudas viņš pavisam ir izspiedis no tautas negodīgā kārtā?»

Tiesneši rēķināja kādu brīdi un tad atbildēja: «Vairāk kā miljonu liangu.»

Tad Jama pavēlēja: «Lai viņš izdzer to sidrabu!»

Nu tika izkausēts liels daudzums sidraba un liets moceklim kaklā, tā ka karstais metals izdedzināja tam visas iekšas. Lai nu tas cieta, kādas moka ciezdams, bet nomirt viņš tomēr nevarēja. Pēc šās pēdējās mocības Jama pasludināja, ka viņam tagad jāatdzimstot par ēzeli.

Tagad velni ielika Lū milzīgā ratā, kuŗu griežot, viņš zaudēja samaņu. Kad viņš atkal pamodās, tad tas jau bija pārvērties par ēzeli. Cilvēki lika viņam uz muguras visādas nastas un pastāvīgi to sita un dauzīja. Reiz liels, resns vīrs jāja ar viņu lielu gabalu, arvien lietodams savu pātagu. Kad nu bija jāskrien pret stāvu kalnu, tad viņš nokrita gar zemi un smagi iekļiedzās.

Tai pašā brīdī biedri viņam uzsauca: «Ceļaties augšā! Jūs laīkam lietuvēns jāj.»

Kad viņš nu piecēlās un izberzēja acis, tad draugi tur-

pināja: «Lietus jau ir pārgājis un laiks jau ir diezgan vēls. Pasteigsimies uz pilsētu vakariņas ēst!»

Pienāca arī vecais priesteris un jautāja jaunajam doktoram: «Vai mans pareģojums piepildījās par Jūsu valsts dienastu?»

Lū viņam prasīja: «Sakait man taisnību, kā jūs to visu varējāt izdarīt?»

Priesteris atbildēja itin mierīgi: «Te nav nekā ko izskaidrot: klosteros jau allaž dabū iepazīties ar dzīves ļaunajām pusēm.»

Pēc šā briesmīgā sapņa Lū bija pavisam pārvērties un nemaz vairs nedomāja par valsts dienastu. Viņš esot aizgājis uz rietuma kalniem un laikam tur iestājies kādā budistu klosterī.

6. Dzīvība pēc nāves.

Reiz dzīvoja viens vecs vīrs, kas visu savu ilgo mūžu bija cildinājis Konfūciju un sekojis viņa mācībām. Bet kā viņš slavēja Konfūciju, tā viņš nevarēja ieraudzīt Laodzi, kas atzīst visādus brīnumus. Čakli strādādams un godīgi dzīvodams, viņš bija iedzīvojies arī mantā un bija apmierināts ar savu ilgo un laimīgo mūžu. Viņš jau bija pāri astoņdesmit gadiem un no vecuma nespēka nevarēja vairs neko strādāt.

Vienu vakaru vecais vīrs sēdēja savas istabas priekšā un sildījās saulītē. Gažām gāja kāds svešs daoistu mūks, apsveicināja viņu un nosēdās tam blakus. Abi sāka runāt par ticības lietām un dažādo uzskatu dēļ drīz vien iesāka strīdēties. Runa vispirms pārgāja uz dzīvību pēc nāves. Vecais vīrs sacīja: «Konfūcijs par dzīvību pēc nāves nerunā un tādēļ es arī domāju, ka cilvēka dzīvība pēc nāves pilnīgi izbeidzas.»

Daoists atbildēja: «Konfūcijs gan saka, ka mēs par dzīvību pēc nāves neko nezinot, bet tas vēl nenozīmē, ka viņš tādu dzīvību pilnīgi noliegtu.»

Vecais vīrs turpināja: «Ja mēs par tādu dzīvību neko nezinām, tad mums tāda ticība arī nav vajadzīga.»

Daoists jautāja: «Vai tad tu domā, ka cilvēks par noziegumiem nedabūs nekādu sodu un par labiem darbiem nekādu algu?»

Vecais vīrs atbildēja: «Savu sodu un atmaksu cilvēks jau dabū, vīrs zemes dzīvojot.»

Daoists jautāja tālāki: «Vai tad tu neesi dzirdējis, ka neretis godīgi cilvēki mirst raizēs un nabadzībā, bet noziedznieki nodzīvo savu mūžu priekos un laimē?»

Vecais vīrs atteica: «Godīgs cilvēks arī nabadzībā mirst

apmierināts, bet noziedznieks mokās ar ļaunu sirdsapziņu un cieš no ļaužu nicināšanas. Bez tam atmaksa pāriet arī uz bērniem. Godīga cilvēka bērni arvien būs laimīgi, bet negodīgu cilvēku bērni allaž cieš par savu vecāku grēkiem.»

Daoists sacīja: «Tāda atmaksa ir nepilnīga un nevar atbaidīt cilvēku no noziegumiem. Ja mēs atzīstam pasaulē taisnību, tad mums ir jāmeklē pilnīgāka atmaksa. Ja mēs nesaprotam dzīvību pēc nāves, tas nebūt vēl nenozīmē, ka tādas nemaz nav. Ir daudz lietu pasaulē, ko cilvēka prāts nevar saprast.»

Vecais vīrs teica: «Es labprāt būtu tādām lietām ticējis, ja es būtu redzējis, ka kāds mironis ir uzcēlies.»

Daoists sacīja: «Nevis mironi uzmostas, bet gan viņu dvēseles pāriet citā pasaulē.»

Vecais vīrs vēl piezīmēja: «Ļoti žēl, ka es to nesaprotu un nevaru ticēt.»

Daoists teica: «Ja tik tu gribi, tad es tev parādīšu, kā cilvēka dvēsele pāriet citā pasaulē. Nāc tik man kādu gabalu līdz.»

Vecais vīrs gan aizbildinājās, ka viņš vairs nespējot nekur tālu staigāt, bet daoists to mierināja, ka nekur tālu nebūšot jāceļo. Tā nu viņi devās ceļā, gāja pār kalniem un lejām, un savas runas turpinādami, nemaz nemanīja, ka bija jau nogājuši lielu gabalu. Pienākot pie viena daoistu klostera, vecais vīrs bija jau tā noguris, ka vairs nespēja tālāku iet. Daoists to arī iepriecināja, ka tepat jau varot nakti pārgulēt. Vakariņas paēdis, vecais vīrs likās gultā un tūlīn arī aizmiga.

No rīta piecēlies, vecais vīrs nomazgājās, dabūja jaunas glītas drēbes un iegāja lielajā klostera dārzā pastaigāties. Viņš bija tā atpūties un atspirdzis, ka jutās kā jauns bērns. Dārzā ziedēja brīnišķīgas, smaržīgas puķes un viņam likās, it kā viņš justu tām puķēm līdz. Krūmos dziedāja skaisti raibi putniņi un viņam likās, it kā tie priecātos uz viņa vēlēšanos. Arī pati saule izlikās gaišāka, siltāka, mīlīgāka. Pienāca daoists un jautāja: «Kā tev šie patīk?»

Vecais atbildēja: «Es brīnos, kā mans vecuma nespēks ir pārgājis un es jūtos kā jauns bērns.»

Daoists piebilda: «Nāc apskaties savu gultu, tad tu vairs nebrīnīsies!»

Guļas vietu apskatot, viņš tur ieraudzīja savas mirušās miesas.

7. Žurka.

Sings bija vēl jauns cilvēks, kas bieži braukāja pa savu apkārtni, šo to pirkdams un pārdodams. Vienu nakti uz māju braucot, viņu pārsteidza liels lietus. Līdz mājai bija par tālu un arī neviena ceļotāju mājvieta nebija tuvumā. Viņš nu klauvēja pie visām durvīm, bet tās nekur netika atvērtas. Beidzot no vienas vecas mājas tomēr iznāca viens vecs vīrs un uzaicināja to: «Nāciet tik iekšā!»

Sings pateicās, piesēja savu mūli un iegāja iekšā. Vecais to atkal it laipni uzrunāja: «Mana māja gan nav nekāda mājvieta, bet es jūs uzjēmu aiz līdzietības. Mēs še dzīvojam tikai trīs cilvēki: es, mana sieva un meita. Ja tu nesmādētu aukstu ēdienu, tad varētu tev arī vakariņas piedāvāt.»

Sings atkal pateicās un vecais iegāja dībena istabā. Pēc tāda brīža mājas saimnieks atkal atnāca un viņam sekoja skaista jaunava ar traukiem un ēdieniem.

«Tā ir mana meita Ā-sia,» vecais sacīja.

Sings paklanījās un Ā-sia, uzlikusi traukus uz galda, izgāja atkal tūliņ laukā. Ēdiens bija laikam vakariņu atliekas, bet tomēr labs un garšīgs. Ēdot Sings izstāstīja savu stāvokli un savas darīšanas un vecais pastāstīja šo to arī par sevi. Viņš sacīja: «Visi mani bērni ir jau miruši, izņemot tikai jaunāko meitu Ā-siu, kas tagad jau ir septiņpadsmit gadu veca.»

Tā sarunājoties viesis ar saimnieku bija labi iedraudzējušies. Sings tagad uzrunāja veco: «Es gan esmu tikai vienkāršs lauku tirgotājs, bet es nekad neaizmirsīšu to laipnību, ar kādu tu mani uzjēmi. Šai gadījumā es gribu izteikt arī savu tālāko nodomu. Es redzēju tavu jauno Ā-siu un viņa man ļoti patikās. Vai tu būtu mierā, ka mēs ar precībām nāktu rados?»

Vecais atbildēja: «Šai mājā arī es dzīvoju tikai pagaidām.

Es būtu ļoti priecīgs, ja mana meita aizietu pie vīra, kas jau stāv pats uz savām kājām. Varbūt, ka tad arī es varētu pāriet pie jums abiem uz dzīvi.»

Sings runāja tālāk: «Manā mājā pietiks telpas mums visiem un kā es būšu visu sagatavojis, tā gādāšu arī par kāzām. Kādu mēnesi gan man vēl būs jābraukā apkārt.»

Jaunais tirgotājs piecēlās jau agri rītā un vecais izgāja to pavadīt. Singa piedāvāja naudu par nakstmāju, bet vecais negribēja par to ne dzirdēt.

Pēc kāda mēneša Singa gribēja atkal apciemot savu veco draugu, bet ne tālu no viņa mājas tam nāca pretī divas sievietes, gērbušās sēru drēbēs. Kad viņš piebrauca tām tuvāku, tad jaunākā sajēma vecākās roku un iečukstēja tai kaut ko ausī. Singa nu tūliņ pazina, ka jaunākā sieviete bija A-sia. Vecākā apstājās un jautāja: «Vai tu neesi Singa kungs?»

Dabūjusi dzirdēt, ka viņš tas esot, viņa atkal turpināja: «Mūsu mājā ir notikusi liela nelaime. Tur apgāzās vienas sienas mūris un nosita manu vīru. Mēs pašulaik ejam uz kapiem, kur viņš tiks aprakts. Mūsu mājā tagad nav neviena cilvēka, bet pagaidi lūdzams šepat, mēs drīz būsīm atpakaļ.»

Drīz vien viņas pazuda starp kokiem un pēc kāda laika uz krēslas pusi atkal atgriezās atpakaļ. Tad visi trīs aizgāja uz māju, kur tika sagādātas labas vakariņas.

Vakariņas ēdot, A-sias māte izsūdzēja savas bēdas, ka viņa nu esot palikusi viena pati ar savu meitu un ilgāki vairs še nevarot dzīvot. Viņai esot bijis lielāks labības krājums, ko šī nu esot pārdevusi un domājot aiziet uz citu dzīves vietu. Singa bija par to ļoti uztraucies un sacīja: «Jums jau būs zināms, ka mēs ar jūsu nomirušo tēvu norunājām kāzas rīkot. Ja jūs esat ar mieru, tad varam tās sarīkot jau šinīs dienās. Tādēļ jums gan nevajadzētu vairs pāriet uz kādu citu vietu.»

Māte atbildēja: «Esmu tev ļoti pateicīga par tavu piedāvājumu un es zinu, ka A-sia arī būs priecīga. Mēs labprāt paliktu vēl kādas dienas šinī dzīvoklī, ja arī man atrastos kāds stūrītis tavā mājā.»

Singa atbildēja, ka par visu jau esot gādāts un drīzumā

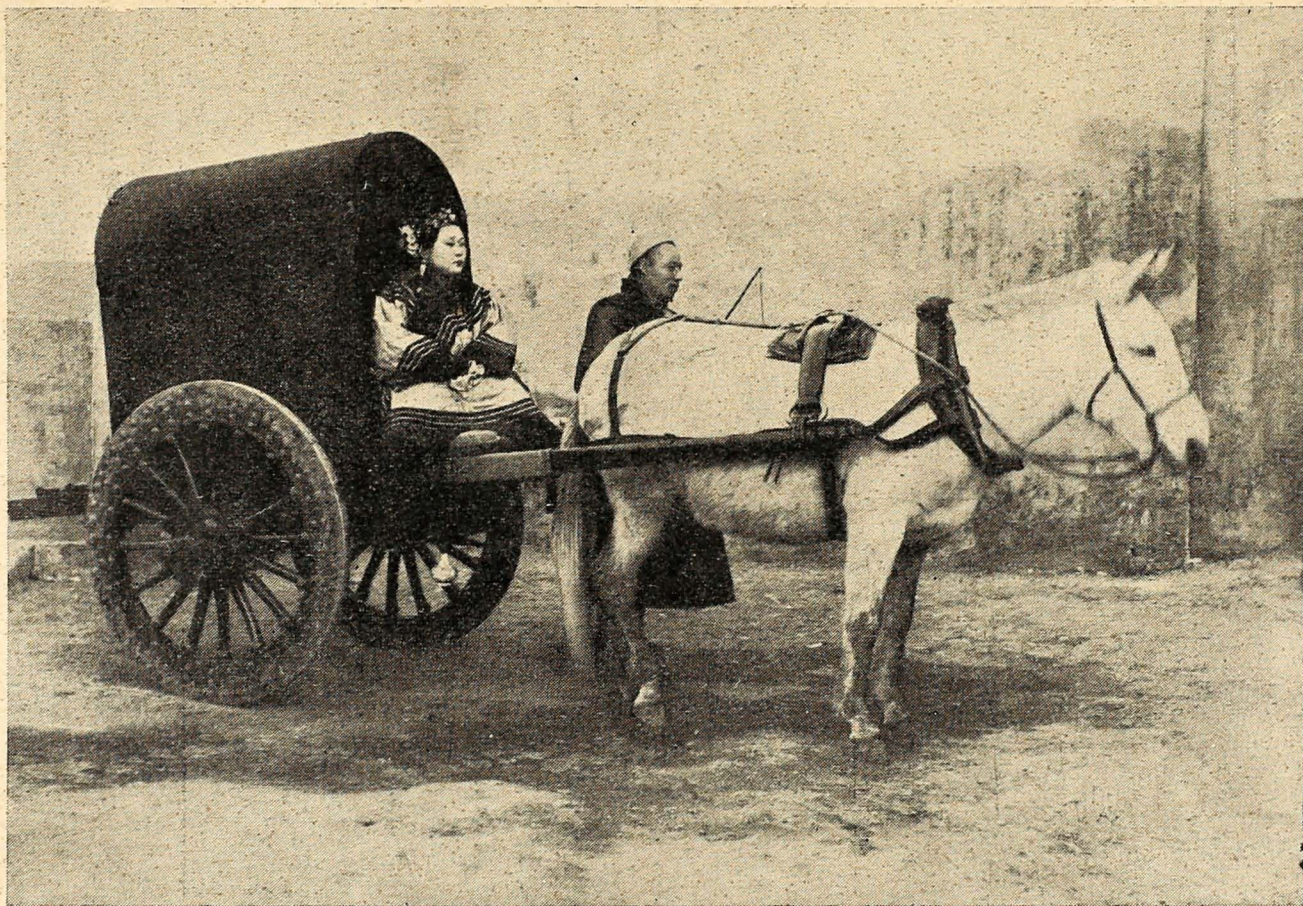
viņas tikšot pārvestas uz šā māju. To teicis viņš atvadījās un sievietes, kā likās, bija ar viņa solījumiem mierā.

Sings dzīvoja kopā ar savu vecāko brāli, kam arī bija jau visu izstāstījis par savām precībām. Nu tika izvēlēta laimīga kāzu diena un abas sievietes pārvestas uz brāļu Singu māju. A-sia bija apgādāta ar bagātu pūru un abas sievietes izrādījās arī par labām saimniecēm un strādniecēm. Tā nu Singi palika nevien turīgi, bet arī bagāti. Jau trīs gadi viņi bija nodzīvojuši pārticībā un satiecībā.

Reiz A-sia bija pasacījusi savam vīram, ka viņai nepatiktos, ja viņš pats jeb viņa brālis meklētu pakal, no kurienes viņas cēlušās un kā agrāk dzīvojušas. Sings pats par to neko neklausināja, bet tomēr izstāstīja to savam brālim. Tagad pēc trim gadiem brālim iznāca nobraukt uz to ciemu, no kurienes A-sia ar savu māti bija pārvestas. Tur viņš apstājās kaimiņu mājā un izstāstīja, ka viņa brālis šepat no kaimiņu mājas pārvedis sev sievu. Visu to noklausījies, kaimiņš atteica: «Kā liekas tu būsi pārskatījies. Šī vecā māja mums blakus pieder manam tēva brālim un tagad jau ir pagājuši četri gadi, kamēr tur neviens cilvēks nav dzīvojis. Tai mājā tika pa naktīm dzirdēts savāds troksnis, ļaudis runāja, ka tur esot ieviesušies ļauni gari, un tā mans tēva brālis atstāja to māju.»

No brīnumiem vecākais Sings nezināja neko ko atbildēt, jo pēc brāļa stāstiem viņš gluži pareizi bija atradis minēto māju. Pēc maza brītiņa kaimiņa mājas saimnieks atkal turpināja: «Priekš trim gadiem šai mājā bija apgāzies viens sienas mūris un kad tās drupas notīrīja, tad tur atrada nosistu ļoti lielu žurku, kas vēl drusku kustējās. Kamēr mans tēva brālis bija aizgājis, lai pasauktu citus ļaudis paskatīties, tikmēr žurka jau bija pazudusi. Nu ļaudis atkal sāka runāt, ka tā esot kāda ļauna zīme. Pēdējā laikā tādas runas ir atkal apklusušas un mans tēva brālis ir to māju izlabojis, lai izdotu atkal uz nomu.»

Mājā pārnācis, vecākais Sings nu izstāstīja visiem dzimtas locekļiem, ko viņš par savas brāļa sievas agrāko dzīves vietu bija dzirdējis. Visi mājnieceki nu sāka tā kā baidīties no A-sias

A-sia brauc.

un viņas mātes un sāka uzmanīt, ko viņas dara. Arī pati A-sia dabūja ar laiku visu to dzirdēt no sava vīra.

Vienu vakaru A-sia raudādama uzrunāja savu vīru: «Trīs gadi es esmu tev bijusi godīga sieva, bet tagad es redzu, ka visi no manis baidās un neuzskata mani vairs par dzimtas locekli. Tādēļ būs labāki, ka es no tevis šķiršos, lai tu varētu precēt citu sievu, kas patīk taviem radiem.»

Sings atbildēja: «Tu labi zin, kā es tevi mīlēju un cieņīju. Visai mūsu dzimtai tu esi nesusi tikai svētību. Kādēļ tu nu tukšu runu dēļ gribi mani atstāt?»

A-sia runāja tālāku: «Es gan pazīstu tavas jūtas, bet tavi tuvinieki domā citādi. Kādēļ lai es traucēju jūsu mājas saticību?»

Ar lielām pūlēm Singam tomēr izdevās apmierināt savu sievu, tā ka tā palika mājā un vairs nesūdzējās. Neskatoties uz visu to, vienu rītu A-sia ar savu māti bija pazudušas. Nevienš nebija ne redzējis, ne arī dzirdējis, kur viņas bija aizgājušas. Nelaimīgais Sings izsūtīja ļaudis uz visām malām, lai izklausinātu, vai nav kādu ziņu par A-siu, bet nevienš neko nezināja stāstīt.

Pārgāja viens gads pēc otra un Singu dzimta palika ar katru gadu atkal nabagāka. Pēc trim gadiem Singa tēva brālim iznāca aizbraukt uz kādu tālu pilsētu. Apmeties kādā mājvietā, viņš dzirdēja blakus istabā vienu sievieti raudam. Viņš uzprasīja mājvietas saimniekam, kas tā par sievieti, kas tur raudot. Saimnieks atbildēja: «Priekš trim gadiem še atnāca kāda veca atraitne ar savu meitu. Viņas pirka un pārdeva labību un no tā pārtika. Nesen atraitne nomira un par to nu meita raud.»

«Tā ir mana radniece!» viesis iesaucās.

Tad viņš piegāja pie tās sievietes durvīm un pieklauvēja. No iekšpuses viena balss atbildēja: «Es nekādus viesus nepieņem. Kas tur ir?»

Vecais ieskatījās pa durvju šķirbu un tūlī arī pazina, ka tā ir A-sia. Tad viņš it priecīgi iesaucās: «A-sia, laid tik mani iekšā! Es jau esmu Singa tēva brālis.»

A-sia tūlī atvēra durvis un vecais iegāja pie viņas iekšā un sacīja: «Tavs vīrs pastāvīgi par tevi bēdājas. Nieka

strīdus dēļ tev gan nevajadzēja projām bēgt.» To teicis, viņš to uzaicināja, lai nākot šim līdz.

A-sia atbildēja: «Es šē atbēgu ar savu māti, tādēļ, ka visi no mums sāka baidīties. Ja nu es pati grieztos atpakaļ, tad visi par mani smietos. Ja tas tomēr notiktu, tad vīram vajadzētu visādā ziņā šķirt savu saimniecību no vecākā brāļa. Citādi man būtu gals jādarās.»

Tēva brālis, mājā pārbraucis, izstāstīja visu jaunajam Singam, kas tūliņ aizbrauca sievai pakaļ. Satiekoties atkal pēc trim gadiem, abi nu bija bez gala priecīgi un jau nākošā dienā taisījās projām braukt. Mājvietas saimnieks bija iedomājies paturēt A-siu pie sevis par draudzeni un tādēļ pieprasīja lielu nomas naudu. A-sia piedāvāja tam savu savākto labību, bet saimnieks prasīja tikai naudu. Singam tomēr izdevās labību labi pārdot un ar dabūto naudu tika aizmaksāta visa pieprasītā nomas nauda.

Kad A-sia pārbrauca mājā, tad brāļiem bija tūliņ jāšķir no tēva mantotā māja. Jaunais Sings uzsāka pēc sievas palīdzības tirgošanos ar labību un drīz vien atkal palika bagāts. A-sia tomēr neturēja dusmas arī uz vīra brāli un allaž palīdzēja tam gan ar labību, gan arī ar naudu.

8. Taisnība.

Reiz dzīvoja viens vīrs, kas allaž žēlojās par pasaules netaisnību, ka godīgiem cilvēkiem esot daudz jācieš, bet negodīgie dzīvojot priekā un laimē. Gadījās vēl, ka tai apgalbā laupītāji bija nogalinājuši veselu dzimtu un nolaupījuši visu viņas mantu. Laupītāji bija gan apcietināti, bet tā kā tie bija piekukuļojuši vecāko tiesnesi un tā kā trūka vēl skaidru pierādījumu par viņu vainu, tad viņi tika attaisnoti un palaisti brīvībā. Nu tas vīrs bija pavisam izmisis un reiz, itin dusmīgi norunāja pie sevis: «Vai tad vairs ir vērts dzīvot, ka pasaulē notiek tāda netaisnība?»

Kāds cits vīrs nāca viņam pretī un jautāja: «Par ko tu tā dusmojies?»

Gājējs atbildēja: «Es dusmojos par to netaisnību, kas pasaulē notiek.»

«Vai tu tiešām tik viegli vari saprast īsto taisnību, ka pat mācīti tiesneši dažreiz maldās, ka nevar izšķirt taisnos no netaisnajiem?»

«Viņi tādēļ neizšķir, ka paši negrib izšķirt.»

«Ir viegli apvainot tiesu, nezinot visus apstākļus.»

«Tikpat viegli ir arī tiesu slavēt.»

«Par velti nevajaga neko slavēt, nedz apvainot. Spriest var tikai tad, kad zina visus apstākļus. Šang-dī ir mani sūtījis izskaidrot tev savu taisnību, tādēļ nāc man līdz, apskatīsim, kādu tiesu viņš par ļaudīm spriež!»

Vīrs bija par to ļoti priecīgs un labprāt gāja Šang-dī sūtītajam svētajam līdz. Pirmā vakarā viņi nonāca viena bagātnieka mājā un lūdza naktsmāju. Iznāca mājas saimnieks un bargi uzrunāja ceļa gājējus: «Eita tikai projām, es nevaru uzņemt visus pasaules ceļotājus.»

Svētais atbildēja: «Tik vēlu vakarā mēs nekur vairs ne-

varam aiziet. Mēs jau arī aizmaksāsim par pārtiku un naktsmāju.»

Pēc ilgākas kaulēšanās saimnieks arī beidzot piejēma ceļniekus un ierādīja viņiem guļas vietu kādā tukšā šķūnī. Rītā projām ejot, svētais iedeva mājas saimniekam lielu sidraba gabalu, par ko viņa ceļa biedrs ļoti nobrīnījās.

Otrā vakarā viņi apstājās pie ļoti nabadzīgas mājas, kur mājas saimnieks viņu uzjēma sevišķi laipni, lai arī nabadzīgi. Rītā pateikdamies saimniekam, viņš arī tam piedāvāja naudu, bet tas neņēma naudas pretī, atvainodamies, ka tāda nabadzīga uzjemsana neesot maksas vērts. Saimniekam neredzot, svētais aizdedzināja slepeni viņa māju un aizgāja, par ko ceļa biedrs ļoti nodusmojās.

Trešo nakti ceļotāji iegriežas atkal kādā labākā mājā, kur viņi labi tika uzņemti un pacienāti. Viesiem projām ejot, saimnieks viņiem vēl deva savu puisī līdz par ceļa rādītāju. Kad viņi visi trīs uzgāja uz viena tilta pār dziļu un strauju upi, tad svētais ieogrūda upē to ceļa rādītāju, kas drīz vien noslika straujajos viļņos. To visu redzot, ceļa biedrs tā noskaitās, ka gribēja jau svēto nolamāt, bet vēl laikā aturējās un palika klusu.

Tālāku ejot viņi ceļmalā redzēja vienu slimu sieviņu ar gluži mazu raudošu bērniņu uz rokām. Svētais nožņaudza sieviņu un atstāja bērniņu vienu pašu pie mātes līķa raudam. Ceļa biedrs nu vairs nevarēja savaldīties un bargā balsī uzsauca svētajam: «Drīzāk tu gan esi Jamas sūtīts velns no apakšzemes, nekā Debestēva šang-dī kalps. Tu jau nes ļaudīm tikai postu un nelaimi. Tālāku es ar tevi vairs nedrīkstu staigāt, jo citādi arī mani var noturēt par slepkavu.»

Svētais tam atbildēja gluži mierīgā garā: «Nepārsteidzies un nerunā par lietām, kuŗas tu nesaproti! Tas bagātnieks, pie kuŗa mēs gulējām pirmo nakti, ir ļoti ļauns un negodīgs cilvēks. Ar dabūto naudu viņš sāks spēlēt kārtis, paspēlēs savu māju un bez mantas vairs nebūs kaitīgs citiem ļaudīm. Viņa māju nopirks krietns un godīgs zemnieks. Otru nakti mēs gulējām pie nabaga saimnieka, kam tēvs bija piepēži miris. Tas bija sakrājis daudz sidraba un paslēpis to mājas pakškos. Noārdot nodegušo māju, viņš atradis tēva krāto

mantu un taps par bagātu vīru. Tas puisis, kas upē noslika, bija laupītājs, kas jau bija nogalinājis un aplaupījis divus cilvēkus. Nākošā naktī viņš taisījās nosist un aplaupīt savu saimnieku. Viņš ir arī viens no tiem laupītājiem, kas piedalījās tev pazīstamās dzimtas nogalināšanā, bet viņa vietā tika apcietināts cits nevainīgs cilvēks. Godīgais saimnieks nu tika izglābts no nāves, bet laupītāja dvēsele nāks apakšzemes tiesas priekšā. Slimā un nabadzīgā sieviņa nespētu uzaudzināt savu mazo dēliņu, ko pajems viens bagāts tirgotājs par audžu dēlu. Šis puika taps ar laiku par slavenu vīru.»

To teicis, svētais pazuda no sava ceļa biedra acīm, kas palika vēl kādu laiku stāvēt un pa gabalu noskatījās, kas notiks ar nelaimīgo bērnu ceļmalā. Drīz tur brauca kāds ceļnieks greznos ratos, apstājās pie mirušās sieviņas līķa un pajēma mazo bērnu pie sevis ratos. Viņš pasauca arī tuvējās mājas saimnieku pie sevis un iedeva tam naudu, lai tas godīgi apraktu nelaimīgās mātes līķi. No tā laika nemierīgais vīrs vairs nežēlojās par pasaules netaisnību.

9. Bruņu rupucis.

Reiz dzīvoja viens vīrs vārdā Fengs, kas bija turīgs cilvēks un palīdzēja arī citiem ļaudīm. Viņš bija aizdevis naudu arī kādam bruņu rupuču ķērējam, kas procentu vietā šad un tad atnesa tam pa rupucim.

Vienu dienu šis mednieks atnesa Fengam ļoti lielu bruņu rupuci ar baltu laukumu pierē. Fengam izlikās šis rupucis ļoti ērmots, viņš negribēja likt to kaut un palaida to vaļā tuvējā upē.

Reiz Fengs bija aizgājis pie radiem pasērsties un nāca uz vakaru gar upi uz māju. Pretī viņam nāca kāds svešs kungs divu jeb trīs sulaiņu pavadībā. Viņš nāca it kā ar sulaiņiem bārdamies un rokas svaidīdams, kādēļ izskatījās drusku iedzēries. Fengu ieraudzījis, viņš tam tūliņ uzsauca: «Kas tu tāds esi?»

«Ceļa gājējs,» Fengs vienkārši atbildēja.

Savādais kungs par to saskaitās un jautāja tālāku: «Vai tad tev nav nekāda vārda, ka tu saucies par ceļa gājēju?»

Negribēdams vest kādas sarunas, Fengs lūkoja viņam mierīgi paiet gažām, bet svešais to nogrāba pie svārku piedurknes un negribēja laist projām. Tagad Fengs prasīja arī no savas puses: «Un kas tu tāds esi?»

Svešais atbildēja: «Es esmu bijis ierēdnis. Bet kādēļ tu to gribi zināt?»

Fengs sacīja: «Labi, ka tu esi tikai bijis ierēdnis. Ja tu vēl tagad būtu ierēdnis, tad ceļa gājējiem še klātos slikti.»

Svešnieks nu vēl vairāk noskaitās un taisījās it kā Fengam sist. Fengs izrāvās no viņa rokām un uzkliedza: «Es esmu Fengs un dzīvoju tepat tuvējā mājā. Ja tev kas vajadzīgs, nāc pie manis, bet nekavē te mani ceļā!»

Dzirdēdams Fenga vārdu svešnieks aizmirsa visas dus-

mas, palika ļoti priecīgs, nokrita ceļos un izsaucās: «Mans labdari! Lūdzu, atvaino manu rupjību!»

Piecēlies atkal kājās, svešnieks sūtīja savus sulaiņus, lai tie kaut ko sataisot. Tad viņš uzaicināja Fengu, lai tas atnākot uz kādu brīdi pie viņa. Fengs gan negribēja iet, bet kad draugs tam ļoti uzmācās ar savu laipnību, tad arī beidzot paklausīja. Piedzērušais kungs to sajēma pie rokas un aizveda pie kādas ļoti skaistas mājas upes malā. Fengs nu ļoti brīnījās, ka viņš to māju agrāk nebija ievērojis. Iedams svešais kungs jau bija atspirdzis no sava reibuma, kādēļ nu arī Fengs varēja tam mierīgi un laipni uzprasīt, kas viņam esot vārda. Svešnieks atbildēja: «Nebīsties, ja es tev pastāstīšu patiesību! Es esmu šās pašas upes rupuču valdnieks. Es biju aizgājis pie viena drauga un tur biju iedzēries, kādēļ arī izturējos tik nepieklājīgi.»

Fengs nu saprata, ka viņa svešais draugs nepieder vis pie parastajiem cilvēkiem, bet viņš tomēr nemaz nebaidījās, palaizdamies uz drauga lielo laipnību. Mājas saimnieks bija bagātīgi gādājis par visādiem ēdieniem un dzērieniem, bet viesi mielodams, dzēra atkal pats vienu trauku pēc otra. Fengam jau palika bailes, ka neizceļas atkal kāds strīdus, kādēļ tas taisījās iet uz māju. Saimnieks to atturēja, sacīdams: «Paliiec droši pie manis un nebaidies neko! Es esmu ieradis dzert un zinu savas robežas!»

Fengs atkal atsēdās un saimnieks turpināja: «Kad es vēl biju valsts ierēdnis, tad es dzēru daudz vairāk, kādēļ debesdēls mani atlaida no vietas un nosūtīja uz šejieni trīmdā. Še jau nu esmu nodzīvojis desmit gadu.»

Fengs atteica: «Kad tu pats atzīsties, ka dzeršana ir tev atnesusi ļaunumu, kādēļ tad tu neatmet to ieradumu un neuzsāc citu dzīvi?»

Saimnieks teica: «Tagad vecuma dienās man atkal ir uzņākusi tā kaite un grūti ir no tāda ieraduma atturēties. Bet lūkošu tomēr klausīt tavam padomam.»

Viņiem tā runājoties, bija dzirdamas kāda tāla zvana skaņas un saimnieks tūliņ piecēlās, sacīdams: «Tagad mēs vairs nevaram ilgāki kopā palikt, bet šķiroties es vēl gribu tev kaut ko dāvināt par piemiņu. Kad tu savas vēlēšanās

būsi sasniedzis, tad es gribētu, lai tu man to dāvanu atkal atdotu.»

Tad saimnieks izsplāva tādu kā mazu cilvēņu bites lielumā, pārgrieza Fengam uz rokas ādu un uzlika to tur virsū. Tas cilvēciņš tūliņ iegāja viņa rokā un griezuma vietā palika tikai maza rētiņa.

«Ko tas lai nozīmē?» Fengs brīnīdamies jautāja.

Saimnieks tikai pasmaidīja un piebilda: «Tev arī būs laiks uz māju iet.»

To teicis viņš laipni pavadīja savu viesi līdz durvīm un atvadījās. Kad Fengs apskatījās, tad skaistā māja bija jau pazudusi un viens liels bruņu rupucis ar laukumu pierē lēnām ierāpoja upes ūdenī.

No tā brīža Fengs juta, ka viņa redzes spēks bija tapis daudz stiprāks. Viņš varēja ieskatīties caur zemi pat apakšzemes valstī. Sevišķi viņš varēja redzēt zemē paslēptus dārgumus, kā: zeltu, sidrabu, dārgakmeņus un pērles. Atgriezies mājā, viņš novēroja, ka viņa paša dārzā ir aprakts liels sidraba krājums. Kaimiņos atkal tika pārdota viena māja, pie kuŗas viņš saskatīja ieraktu zeltu. Viņš tūliņ nopirka to māju un izraka tur lielu daudzumu zelta. Tā nu Fengs īsā laikā izvērtās par lielāko bagātnieku visā apgabalā. Viņš sapirkās visādas skaistas lietas, starp citām arī vienu brīnišķīgu spoguļi, kas uzjēma visādas bildes un paturēja tās, kamēr netika nodzēstas.

Reiz izplatījās ziņas, ka paša debesdēla meita izbraukšot drusku ceļot un nonākšot arī tajos kalnos, kas atradās ne tālu no Fenga mājas. Fengs nu aizgāja tur ar savu spoguļi un kā skaistā princese izkāpa no nešlavām, tā Fengs to uzjēma savā spoguļi. Princeses pavadones to izstāstīja arī debesdēlam, par ko tas lika Fengu iemest cietumā un notiesāja to uz nāvi. Princesei bija Fengs ļoti paticies un tā nu vairs no žēlabām ne ēda ne dzēra, kādēļ Fengs bija beidzot jāatlaiž arī brīvībā. Tā kā Fengs bija cēlies no vecas slavenas cilts un turklāt vēl ļoti bagāts, tad princese beidzot pārrunāja savu tēvu, lai atļautu viņiem precēties. Tā nu Fengs apprecēja debesdēla meitu.

Vienu nakti Fengam parādījās sapnī rupuču valdnieks, kas to uzrunāja: «To dāvanu, ko es tev devu, tu nu jau esi turējis trīs gadi un sasniedzis savas vēlēšanās. Tas tev būtu par sliktu, ja to par ilgu turētu.»

Fengs atteica: «Izdzersim kādu trauku vīna, tad varēsim parunāties.»

Viesis sacīja: «Pēc tava padoma es tagad jau trīs gadi nedzeru vīnu.»

Tad viņš iekoda Fengam rokā, kuŗš nu no sāpēm pamodās; bet nu arī rēta bija pazudusi no rokas.

10. Bagātība.

Reiz dzīvoja savā tēva mājā viens vīrs, kas ļoti cienīja Konfūciju, visur turēdamies pie viņa mācības. Tas vīrs bija ļoti godīgs un čakls, kādēļ tam arī labi klājās. Lai gan viņš nežēlojās par savu dzīvi, tomēr viņš allaž pārdomāja, cik labi būtu, ja viņš būtu bagāts un varētu dzīvot, kā sirds vēlas.

Vienu nakti tam vīram parādījās sapnī pats Konfūcijs un sacīja: «Tu esi godīgs cilvēks un krietns strādnieks, tādēļ tu arī esi pārticis; bet ja tu būtu bagāts, tas nebūtu tev par laimi. Lai nu pats varētu to piedzīvot un saprast, tad es tev arī pastāstīšu, kā tu vari bagāts tikt. Tava kaimiņa mājā pie dienvidus austruma stūra ir jau no seniem laikiem aprakta kāda valdnieka manta. Nopērc to māju, izroc to mantu un tu būsi bagāts vīrs. Bet neaizmirsti, ka daudz vieglāki ir bagātību iegūt nekā viņu paturēt.»

To teicis Konfūcijs aizgāja un vīrs pamodās no miega. Vīrs nu arī sagādāja naudu, lai varētu nopirkt kaimiņa māju, kas taisni bija tolaik pārdodama. Māju nopircis, viņš sāka rakt pie norādītā stūra un patiešām tur atrada ļoti daudz zelta un sidraba. Tā nu viņš kļuva par lielāko bagātnieku visā plašā apkārtnē.

Līdz ar bagātību pārvērtās arī visa viņa dzīve. Tie ļaudis, kurus viņš bija turējis par blēžiem un tautas ienaidniekiem, pastāvīgi viņu apmeklēja, visādi to cildinādami un slavēdami. Lai gan viņš ar pieklājīgiem vārdiem viņiem paskaidroja, ka viņš nemaz nevēlas, lai viņi pie tā nāktu, tie tomēr uzjēma viņa aizrādījumus par jokiem, apbrīnodami pie tam viņa asprātību. Baidīdamies no šiem nelūgtajiem draugiem, viņš bija piespiests turēt daudz sargu un apkalpotāju. Arī pēdējie sāka novērot, ka pie viņiem bieži vien ierodas sveši cilvēki, kas uzdodas par veciem radiem un draugiem.

Paši vīra radi un draugi arvien vairāk no viņa atrāvās un atsvešinājās, baidīdamies tiklab no viņa savādiem viesiem, kā arī no viņa paša augstprātības, lai gan viņš nemaz nelepojās ar savu mantu un labprāt gribēja turēties pie saviem veciem draugiem un radiem.

Pastāvīgi bagātajam vīram uzmācās visādi sveši ļaudis, gan lūgdami dāvanas, gan prasdami aizdevumus, gan arī piesolidami izdevīgus veikalus, bet viņš bija arvien ļoti atturīgs, atcerēdamies sapnī dzirdēto pamācību. Bija arī tādi ļaudis, kas gribēja no viņa izspiest naudu likumīgā ceļā, atsaukdamiem it kā uz veciem parādiem, solījumiem un nelaimes gadījumiem, kas it kā būtu viņa dēļ radušies. Tas bijušais kaimiņš, kas viņam bija pārdevis savu māju, iesūdzēja to pat tiesā, aizrādīdams, ka izraktais zelts un sidrabs esot viņa tēva īpašums. Tā kā nu šāda prasība nebija pierādāma un arī tiesneši — lai gan daži bij jēmuši kukuļus — baidījās ar bagātu un godīgu vīru ienīsties, tad šī netaisnā sūdzība tika atraidīta.

Ap to pašu laiku tai pašā apkārtnē atvēra bodi kāds tirgotājs, kas tika daudzīnāts par lielu bagātnieku. Ļaudis runāja, ka vairāk pilsētās viņam esot savi veikali. Vienu dienu šis tirgotājs ieradās pie bagātā vīra un uzrunāja to šā: «Es esmu dzirdējis, ka tu vienu daļu savas naudas glabājot mājā un otru daļu turot kādā bankā. Bet mājā tev naudu var nozagt un banka var izputēt. Daudz drošāki ir naudu noguldīt precēs. Ja tu savu naudu aizdotu man, tad viņa būtu nodrošināta ar precēm un tā tu dabūtu lielākus augļus kā līdz šim.»

Bagātais vīrs atbildēja: «Ja tu saki, ka pat veca banka var izputēt, tad jau jauns tirgotājs vēl jo drīzāk var krist nelaimē.»

Tirgotājs atbildēja: «Tev ir taisnība, ka tirgotāja veikals var drīzāk izputēt kā banka, bet visi tirgotāji nav tomēr vienādi. Man liekas, ka bagāts un veikls tirgotājs stāv drošāki par bankas īpašnieku. Es, par piemēru, iepērku preces lielā vairumā, pārvedu tās pats ar savu kuģi un izdalū pa saviem veikaliem vairāk pilsētās. Kā nu es tur varu zaudēt?»

Bagātais vīrs sacīja: «Var jau būt, ka tu ar saviem vei-

kaliem labi pelnī, bet arī es esmu mierā ar saviem ienākumiem. Kādēļ lai es izjemu naudu no bankas un ielieku to kādā veikalā?»

Tirgotājs runāja tālāki: «Tas ir labi, ka tu esi mierā ar saviem ienākumiem; bet katrs cilvēks jau vēlas, lai viņa īpašums būtu vēl drošāks un viņa peļņa vēl lielāka. Es arī varu iztikt pats ar saviem līdzekļiem un cita nauda man nav vajadzīga, bet man liekas, ka tas būtu tikai mums abiem par labu, ja mēs savienotu savus kapitālus. Visu peļņu tad mēs dalītu uz pusēm un cik tu būtu tur vairāk ielicis, par to tu vēl dabūsi atsevišķi labus procentus.»

Bagātais vīrs atteica: «Es neesmu nekāds tirgotājs un arī negribu iemaisīties tādās lietās, kuŗas es pilnīgi nesaprotu.»

Tirgotājs atkal sacīja: «Es jau teicu, ka man nauda nav īsti vajadzīga un tādēļ es arī nemaz negribu tevi pārrunāt. Es tikai domāju, ka tāds veikals būtu mums abiem par labu. Man jau ir uzticami ļaudis, kas strādā, un mums abiem nebūtu nemaz grūti ar kopējiem spēkiem pārskatīt rēķinus un iepirkt jaunas preces. Pārrunā ar tādiem un tādiem vīriem, apdomā visu labi un tad pēc kāda mēneša dod man savu galīgo atbildi.»

Gribēdams no sava viesa atkratīties, bagātais vīrs tam atteica itin pieklājīgi: «Es vēl pārdomāšu, bet solīt gan neko nesolu.»

Viesis vēl piebilda: «Es arī neko nelūdzu, bet tikai atnācu aprunāties kā jau tirgotājs.»

Tā nu tirgotājs atkal aizgāja un bagātais vīrs palika viens pats mājā. Viņš gan nebūt nedomāja ielaisties piedāvātā veikalā; bet vēlāku, labi pārdomājis, tomēr aizgāja pārrunāties ar tirgotāja minētiem lietpratējiem. Tie nu ļoti uzslavēja tirgotāja lielo bagātību un viņa labi nostādītos veikalus. Viņi vēl brīnījās, ka tik bagāts vīrs kā šis tirgotājs, vēl meklējot kādu biedru; bet ja tas notiekot, tad varot itin droši piedalīties. Pēc šīm sarunām bagātais vīrs sāka pārdomāt pie sevis: «Banka tāpat var izputēt kā kāds veikals. Bet ja nu tirgotājs man piesola lielāku peļņu, kādēļ gan nevaru pamēģināt? Drošības dēļ es tomēr paturēšu visu savu brīvo

naudu mājā pie sevis. Ja nu gadītos tāda nelaime, ka es zaudētu visu to naudu, ko būtu nodevis tirgotājam, man tomēr vēl paliktu naudas un mantas diezgan. Bet kādēļ lai es piesaucu nelaimi un turu tirgotāju par blēdi? Blēži jau ir tik kāri uz naudu, ka par to vien tik domā un runā. Šis tirgotājs nemaz īsti naudas nelūdza un arī viņa draugi nedomā, ka viņam nauda būtu vajadzīga.»

Pēc mēneša atbrauca arī tirgotājs un šoreiz bagātais vīrs vairs nepretojās. Tirgotājs stāstīja, ka viņam tāda un tāda summa esot veikalos ielikta, bet bagātajam saimniekam izrādījās tomēr vēl daudz vairāk naudas. Viņi noslēdza līgumu ar vienādiem kapitāliem un vienādām tiesībām visos veikalos. Pārējo naudu bagātnieks noguldīja veikalos uz procentiem. Bagātnieks nodeva tomēr tikai no bankas izņemto naudu; bet par mājā paturēto naudu viņš cieta klusu, kā jau bija agrāk nodomājis.

Dabūjis tik daudz brīvas naudas, tirgotājs tūlīn aizbrauca preces iepirkties un solījās pārbraukt mēneša laikā. Bija pagājis vesels mēnesis, bet no tirgotāja vēl nebija ne vēsts. Pie saimnieka nu ieradās bods pārdevējs pēc algas un bods telpu īpašnieks pēc nomas. Alga un nomas nauda izrādījās lielāka nekā ienākumi par pārdotām precēm. Tagad saimnieks griezās pie tirgotāja draugiem apklašināties par citiem veikaliem, bet šie draugi par veikaliem un kuģi neko drošu nezināja. Viņi tikai esot dzirdējuši, ka tādi veikali gan esot, bet cik veikalu, un kur tie atrodoties, to viņi nezinot. Izdzirduši ziņas par tirgotāja pazušānu, ieradās nu arī visi viņa parādu devēji ar saviem rēķiniem. Izrādījās, ka tirgotājs jau agrāk bija sataisījis ļoti daudz sīku parādu, bet vēlāku, uz jaunā līguma pamata bija jēmis ļoti lielas summas. Nu tikai bagātais saimnieks īsti saprata, ka bija iekritis liela blēža slazdos, kādēļ arī tūlīn griezās pie tiesas. Tiesnesis lika apcietināt tirgotāja ieteiktos lietpratējus, kas vēlāku visi izrādījās par lielas blēžu bandas dalībniekiem. Bandas vadonim tomēr bija izdevies laimīgi aizmukt ar visu noblēdīto naudu, bet laimes nebijis arī tam. Ceļā tam uzbrukuši laupītāji, nosituši pašu un aizgājuši ar visu naudu.

Bet ar blēžu vajāšanu vien lieta vēl nebeidzās. Uz lī-

guma pamata bagātņiekam bija jāaizmaksā visi blēža ietaisītie parādi. Ar paglabāto brīvo naudu vien nepietika, bija jāpārdod arī skaistā māja, ko nesen bija pircis un lieliski izkojis. Ar to naudu varēja par laimi parādus nolīdzināt, kādēļ viņš pats varēja atkal atgriezties savā tēva mājā. Tur nu viņš atkal turpināja savu agrāko dzīvi, satikās ar saviem veciem draugiem un radiem un jutās mierīgāks un laimīgāks nekā savā bagātības laikā. Atcerēdamies pagājušos laikus, viņš labprāt deva citiem padomu: «Labāk tik strādājiet godīgi un krājiet mantu pamazām, bet nedzenieties pēc liekas bagātības, jo grūtāki ir bagātību paturēt nekā iemantot.»

11. Divas vedeklas.

Kīnā jauni cilvēki tiek ļoti agri saprecināti un jaunie pāri dzīvo no sākuma parasti vīra tēva mājā. Tādā ziņā jaunās vedeklas atrodas pilnīgi vīra mātes rīcībā. Ja vedekla neklausā vīra mātei, tad laulība var tikt šķirta. Šķiršanās ir drusku grūtāka, ja sievai vairs nav vecāku jeb brāļu, kas to uzņemtu pie sevis. Bet ja jaunā vedekla padara sev galu, kas Ķīnā diezgan bieži gadas, tad viņas radnieki var celt sūdzību, no kā vīra dzimtai var iznākt lielas nepatīkšanas.

Reiz dzīvoja viena atraitne ar diviem dēliem savā mājā. Kad vecākajam dēlam jau bija astoņpadsmit gadu, tad tam tika pārvesta līgava no godīgas un pārtikušas kaimiņu dzimtas. Lai gan jaunā vedekla bija ļoti strādīga un paklausīga, tomēr viņa nevarēja izdabāt vīra mātei, kas bija ļoti iedomīga un pārsteidzīga, kaut arī ne ļauna no dabas. Ja vedekla piecēlās agrāk, tad to bāra, ka neliekot miera citiem gulēt. Ja viņa gulēja drusku ilgāki, tad to sauca par sliņķi. Kad bija sataisīts labāks ēdiens, tad vedekla izrādījās par kāru un izšķērdīgu. Kad turpretī ēdiens bija lētāks un vienkāršāks, tad sodīja vedekli, ka tā gribot nomērdēt vīra māti. Jaunais vīrs gan labprāt negribēja strīdos iemaisīties, bet ja nevarēja izvairīties, tad parasti aizstāvēja māti.

Vedeklai bija jau pavisam noplīsuši darba svārki un kad nu atnāca ļoti nabadzīga vīra radniece pasērsties, tad viņa tos atdāvināja tai radniecei, bet pati apvilka citus svārkus. Tikko radniece bija aizgājusi, kad vīra māte jau ieskrēja istabā un uzkliedza nelabā balsī vedeklai: «Ja tu pie darba tā greznosies, tad mēs vairs ilgi savā mājā nedzīvosim: vecuma dienās man vēl būs jāiet diedelēt.»

Negribēdama vīra māti kaitināt, vedekla aizskrēja pie savas mātes un palūdza no tās kādus vecākus darba svārkus. Kad otrā dienā vedeklai bija citi svārki mugurā, tad vīra

māte tai uzblāva lielās dusmās: «Tev jau atkal citi svārki mugurā. Tā tu mūs visus izputināsi īsā laikā. Kā es redzu, tad tev nav ne kauna, ne žēlastības. Es tevi vairs ilgāki nevaru ciest savā mājā. Ej tik projām no kurienes tu nākusi!»

Vedekla atbildēja: «Neuztraucieties, māt, velti. Tie svārki jau ir manas mātes.»

Vīra māte turpināja: «Tagad vēl visas tavas drēbes ir mātes dotas, bet vēlāk būs tavam vīram jāpērk tavi apģērbi.»

Tad viņa aizskrēja pie dēla un arī to sakūdīja: «Es vairs nevaru paciest tavas sievas izšķērdību un nekaunību. Aizvakar viņa atdāvina savus darba svārkus projām, vakar viņai bija citi svārki un šodien jau atkal citi mugurā. Ēdieni arī tiek taisīti kā kādās kāzās. Cik ilgi mēs tā varēsīm dzīvot? Kad es pamācu, ka nevajaga tā greznoties, tad man atcērt rupji pretī, ka tās jau esot viņas mātes drēbes. Es jau viņai sacīju, lai tik iet vien projām pie mātes.»

Jaunais vīrs arī noticēja savai mātei un domāja, ka sieva ir patiešām ļoti izšķērdīga. Ienācis istabā viņš bija dikti saskaities un bargi uzsauca savai sievai: «Sievas pienākums ir klausīt savai vīra mātei, bet tu nevien negribi klausīt, bet vēl runā tai pretī. Tā mēs kopā dzīvot nevaram.»

Tā nu vedekla tika padzīta un viņa aizgāja raudādama atpakaļ pie saviem vecākiem. Tie jau zināja vīra mātes dusmīgo dabu, kādēļ bija priecīgi, kad meitai vairs nebūs jācieš visādas netaisnības.

Šķirtajai vedeklai drīz vien radās atkal citi precinieki, bet tā vairs par otrām laulībām negribēja ne dzirdēt. Arī vīra māte gribēja no jauna apprecināt savu dēlu, bet par viņu nu bija izplatījusies tāda neslava, ka nevieni vecāki vairs negribēja dot savu meitu tādas vīra mātes kalpībā.

Pēc trim gadiem bija atraitnei arī otrs dēls jau precību gados, bet arī tam nebija viegli atrast līgavu. Tikai pēc ilgāka laika atrada kādu tālumnieci, bārenīti, kas bija ar mieru nākt dzīvot pie bargās atraitnes. Jaunā vedekla bija ļoti nebēdīga un viltīga un prata daudz labāki gādāt par savām tiesībām nekā bijusi vecākā brāļa sieva. Vispirms viņa prata pilnīgi savaldzināt savu vīru, lai tas allaž stāvētu viņas pusē.

Tā nodrošinājusies, viņa varēja uzsākt cīņu pret savu dusmīgo vīra māti.

Vienu rītu jaunā vedekla bija aizgulējusies un vīra māte pa vecam ieradumam nāca to bārdamās augšā celt. Bet vedekla kļiedza tai dusmīgi pretī: «Naktī es gan necelšos citu dēļ strādāt. Vienu vedeklu jau tu esi nomocījusi un nu gribi bendēt atkal mani.»

Tādu rupju atbildi vīra māte nebija nemaz gaidījusi un aizgāja tūlīt projām, neteikusi vairāk nevienu vārdu. Vedekla turpretī, iedrošināta ar pirmo panākumu, iesāka tagad cīņu no savas puses. Kad vien viņa tika pie ēdienu rīkošanas, tad arvien izgādāja, lai iznāktu tāds ēdiens, kas vīra mātei nepatika. Reiz vīra māte vairs nevarēja izturēt un dusmās uzsauca vedeklai: «Es redzu, ka tu arvien tīšām dod man sliktāku ēdienu. Godīgai vedeklai tas nemaz neklājas.»

Vedekla tai atcirta asi pretī: «Tu tikai meklē iemeslu, kā arī mani dzīt projām. Pirmā vedekla aizgāja pie saviem vecākiem, bet kur lai es eju? Cits nekas man neatliek, kā tik jādara gals.»

To teikusi, viņa aizskrēja raudādama pie vīra sūdzēties: «Es nemaz vairs nesaprotu, kā lai izdabāju tavai mātei. Lai es daru ko darīdama, viss viņai ir slikts. Mani laikam tāpat gribēs padzīt kā tava brāļa sievu. Vecāku man nav, būs tik jāmet cilpa kaklā.»

Vīrs nu arī atnāca pie mātes un sacīja: «Es nu gan negribu ticēt, ka jūsu strīdos mana sieva būtu bez vainas, bet ļaudis gan stāvēs viņas pusē. Viņi sacīs, ka tu gribi manu sievu tāpat padzīt, kā brāļa sievu. Ja nu viņa vēl padarās galu, tad visādā ziņā tiks iesniegta sūdzība, kas galu galā var mūs visus izputināt. Vai tu nevarētu ar viņu izlīgt un lūkot mierīgi sadzīvot?»

Māte atteica: «Es viņai neesmu nekā ļauna darījusi. Tikai reiz es viņu pacēlu, kad viņa bija aizgulējusies. Tad reiz atkal atgādināju, ka viņa mani slikti ēdina. Ja nu es nekā vairs nevarēšu tavai sievai sacīt, tad jau man būs jāpaliek par viņas kalponi.»

Lai gan šoreiz abiem brāļiem vēl izdevās samierienāt

māti ar vedeklu, bet strīdi drīz vien atkal izcēlās no jauna. Atzīdama savu vainu pie pirmās vedeklas, māte ļoti baidījās sanākt naidā atkal ar otra brāļa sievu, bet tā to vien meklēja, kā sakaitināt savu vīra māti, lai jo drīzāk tiktu vaļā no viņas uzraudzības. Mājas miera dēļ beidzot visi nosprieda dalīt māju divās daļās. Vecākais dēls ar māti dabūja vienu daļu, bet jaunākais ar savu sievu otru daļu. Ar mājas dalīšanu dzimtas strīdi bija tā kā izbeigušies, bet to vietā iznāca citas nelaimes. No grūtiem darbiem un lielām nepatīkšanām māte bija palikusi pavisam slima un gulēja uz gultas. Brāļa sieva atkal bija par daudz novārdzinājusi savu kalponi, tā kā tā bija vienu dienu pakārusies. Kalpones radi bija iesnieguši par to sūdzību un tiesnesis bija licis jauno sievu ielikt cietumā. Nu bija steigšus vajadzīga nauda, ar ko izgalvot jauno saimnieci. Jaunākais dēls nebija nekādu naudu iekrājis, bet vecākais brālis bija izdevis savu ietaupījumu par mātes ārstēšanu. Padzītā sieva nu sūtīja savu palastu savai bijušai vīra mātei, kas nu nevarēja vien noslavēt savas pirmās vedeklas labsirdību, uzjemdama visu vainu uz sevis.

Lielāka nauda bija vajadzīga jaunās sievas izpirkšanai. Jaunākais brālis nu iekīlāja savu māju vienam augļotājam, kas tūlīt iedeva naudu un sieva tika izgalvota no cietuma. Noteiktā laikā augļotājs pagērēja visu savu naudu atpakaļ un aizrādīja, ka iekīlāta ir visa māja, jo zeme vēl atklāti nebija dalīta. Nu bija jāiet pie padzītās sievas pēc palīdzības. Tā nu tika atjaunota šķirtā laulība un padzītā vedekla ar godu atvesta atpakaļ. Slimā vīra māte nu nezināja no prieka ko darīt par pirmās vedeklas mīlestību. Vedekla izgādāja no sava tēva arī naudu, ar ko izpirkt māju no augļotāja.

Jaunākais brālis ar savu sievu no kauna aizgāja uz kādu tālāku vietu un dzīvoja tur trūcumā un nabadzībā. Vecākais brālis turpretī bija tagad visas mājas saimnieks, drīzumā samaksāja parādus un palika par bagātu cienījamu vīru. Visi ļaudis runāja, ka tā svētība viņiem nākusi kā debesu alga krietnās un godīgās sievas dēļ.

12. Tēva padoms.

Reiz dzīvoja ne visai tālu no Pekingas pie rietumu kalniem viens turīgs zemnieks vārdā Gui. Šis Gui bija centīgs strādnieks un godīgs cilvēks, kādēļ viņam arī pie kaimiņiem bija laba slava. Savā tēvu-tēvu mājā viņš dzīvoja kopā ar savu dēlu, jo sieva viņam jau bija mirusi. Vienu dienu tēvs gluži negaidot saslima un tūlīņ arī manīja, ka nebūs vairs dzīvotājs. Viņš pasauca dēlu pie sevis un gribēja to vēl pēdējo reizi pamacīt sacīdams: «Es jūtu, ka man drīz būs jāaiziet, kādēļ šķirdamies gribu tev vēl dot savus pēdējos padomus. Tu nu gan esi divdesmit gadu vecs un māki visus lauku darbus, bet vecāku ļaužu padomi cilvēkam arvien ir noderīgi. Jauns saimnieks bieži var pārskatīties un kļūdīties. Iesākšu vispirms ar saimniecību. Ja tev ir kas ko pārdot, tad nebrauc no viena tirgus uz otru, bet pārdod savu preci drīzāk, kā tik tev pircējs sola pienācīgu cenu. Otrkārt, es gribētu, lai tu drīzāk apprecētos, jo tev būs grūti vienam pašam valdīt visu māju. Precējoties nemeklē tikai pēc skaituma un bagātības, bet skaties vairāk uz meitas godu un darbu. Nelūko sev sievu arī svešumā, jo svešnieci tu nevarēsi īsti pazīt un viņai arī būs grūtāki pierast pie mūsu dzīves. Treškārt, neņem savā dzimtā kādu ārlaulības bērnu, jo reti no tāda iznāk krietns cilvēks. Bērni parasti manto savu vecāku īpašības; bet ja tēvs un māte negrib atzīt un audzināt savu bērnu, tad arī tādām bērnam nevar būt laba sirds. Ceturtkārt, lūko iztikt tikai pats ar savu mantu, bet nekad neiekāro svešu īpašumu. Piektkārt, nestāsti savu noslēpumu nevienai sievietei, jo sievietes ir ļoti runīgas un parasti izplāpā tādas lietas, par ko vajadzētu klusu ciest. Tev nu būs jāgādā arī par manām bērēm un es gribētu, lai tu mani apraktu ar pienācīgu godu, bet bez liekas greznības un izšķērdības. Tu jau zini, ka bērnu mīlestību un paklausību

vecākiem mūsu svētais vīrs Konfūcijs ir licis savai mācībai par pirmo pamatu, un ja arī tu man apsokies turēties pie šā pamata, tad es varu mierīgi šķirties no šīs pasaules.»

Ar asarām acīs dēls apsoliņās klausīt tēva padomiem, par ko tēvs bija apmierināts un klusu nomira pie dēla sāniem. Dēls izrīkoja pieklājīgas bēres un apraka tēvu senču kapos. Pēc tēva nāves viņš nu arī bija vienīgais mājas saimnieks.

Drīz pēc tam viņš uzrunāja veco mājas kalpu: «Uzbaņo nu tu labi mūsu zirgu, jo nākamā tirgus dienā es to gribētu pārdot! Zirgs mums ir vajadzīgs visvairāk jāšanai, bet jāt es varu arī ar ēzeļiem. Zirga vietā es gribētu iegādāties labu ķēvi mūļu audzināšanai, kas uz mūsu sliktajiem ceļiem ir izturīgāki par zirgiem un arī vieglāki pārdodami.»

Kalps atbildēja: «Tas ir pareizi! Ar mūļu audzināšanu mēs varam pelnīt labu naudu.»

Līdz tirgus dienai zirgs bija labi uzbaņots un jaunais saimnieks kopā ar veco kalpu aizveda to uz pārdošanu. Drīz vien viņiem pienāca viens vīrs un prasīja: «Cik maksā tas zirgs?»

«Piecdesmit liangu,» Guijs atbildēja.

«Ta ir par daudz, jaunais saimniek,» sacīja pircējs. «Tāds zirgs maksā tikai trīsdesmit liangu.»

«Lētāki es neatdošu.»

Apskatījies vēl zirga zobus, pircējs sacīja: «Nu labi! Es jums došu trīsdesmit pieci liangi, dodiet roku!»

«Āpakš piecdesmit es neatdošu,» Guijs atteica.

«Tad varat to paši paturēt,» pircējs noteica un aizgāja.

Pircējam tomēr zirgs bija iepaticies. Viņš atgriezās atkal atpakaļ, pajāja ar to kādu gabalu un, atkal atjājis, sasolīja četrdesmit, četrdesmit divi un pēdīgi četrdesmit pieci liangi.

Kalps tagad iečukstēja Guijam ausī: «Saimniek, nu gan pārdodiet!»

Saimnieks palika stūrgalvīgi pie savas cenas un pircējs aizgāja. Citi pircēji nesolīja vairāk par trīsdesmit pieciem liangiem un Guijs pārveda zirgu atkal mājā. Citos tirgos deva par to zirgu tikai vairs līdz trīsdesmit liangiem. No

pēdējā tirgus mājā vedot, zirgs vienā tiltā pārlauza kāju un nu tas bija jānokauj un jānoplēš āda. Gaļu dabūja apkārtnes nabagi par velti.

Guijs nu pārdomāja, ka bija pārkāpis tēva padomu, ka ar precēm nevajagot pa daudz tirgiem apkārt braukāt. Tāpat viņam bija kauns, ka nebija klausījies vecajam tēva kalpam. Tagad viņš bija nodomājis precēties un darīt taisni pēc tēva pamācības. Tā nu viņš apprecēja kaimiņu meitu, kas bija pazīstama kā godīga jaunava un krietna strādniece. Ar šīm precībām bija mierā visi viņa radi un draugi.

Gadu pēc kāzām jaunai saimniecei piedzima dēls. Ap to pašu laiku turpat kaimiņos bija radies dēls arī vienai vieglprātīgai jaunavai. Guija sievai bija žēl nelaimīgās nedēļnieces, kādēļ tā lika tai nosūtīt visādas dāvanas. Kad abi puikas bija kādu gadu paaugušies, tad Guija sieva piejēma svešo bērnu savējam par spēļu biedru. Tā abi bērni ierada kopā dzīvot, ka viens bez otra nemaz vairs nevarēja iztikt. Pēc pāra gadiem saimniece sacīja savam vīram: «Vai mēs nevarētu mūsu pieņemto puiku ierakstīt par mūsu audžu dēlu? Abi puisēni jau ļoti mīli dzīvo kopā.»

Vīrs atbildēja: «Tev ir taisnība, par to mēs nabagāki nepaliksīm.»

Svešais puika nu tika pieņemts dzimtā par audžu dēlu un tādā ziņā tika pārkāpts mirušā tēva trešais padoms. Drīz vien izrādījās, ka pieņemtais puika ir daudz cietsirdīgāks par pašu dēlu. Audžu dēls allaž norāva kukainīšiem spārniņus un kājiņas un izpostīja katru putniņu lizdu, kādu vien tik atrada. Viņam ļoti patika sist ar rīkstēm jaunos mūļus, teļus un sivēnus. Vecāks tapis, viņš šad un tad nojēma citiem bērniem spēļu lietīņas un zagās bieži pie ēdamām lietām, bet pieķerts arvien liedzās, ka neesot vainīgs. Audžu tēvs gan par to bāra, netaupīdams pat rīkstes, bet viss tas maz ko līdzēja. Šādas palaidnības viņi noturēja gluži vienkārši par bērna palaidnībām un priecājās, ka īstais dēls ne labprāt sekoja drauga palaidnībām.

Ļoti grezna māja ar skaistu dārzu bija Guija kaimiņam un šo māju bija nopircis apgabala priekšnieks par savu vassarnīcu. Reiz priekšnieks aicināja Guiju pie sevis pārrunāt

kādas robežu lietas. Tur pagalmā viņš redzēja skaistu jaku vērsi, kas tur nupat kā bija atvests no Mongolijas. Spalvas tam karājās līdz zemei un astes astri spīdēja kā zīda diegi. Pats jaks bija ļoti rāms un pieradis pie cilvēkiem. Šādu jaku Guijs redzēja pirmo reizi un viņš labprāt to būtu nopircis. Viņš uzprasīja priekšnieka sulainim: «Vai priekšnieka kungs to jaku varbūt nepārdotu?»

Sulainis atbildēja: «Priekšnieka kungs sacīja, ka viņš to jaku nepārdotu ne par kādu naudu.»

Jaks tika ļoti rūpīgi ēdināts, kopts un tīrīts, bet reiz tomēr bija izbēdzis no sētas un kā jau kalnu kustonis aizgājis uz kalnu nogāzi, kas atradās Guija zemē. Zem klints raga tur bija tāds kā palievenis, kas bija apaudzis ar lieliem, kupliem ērkšķu krūmiem. Guijs tur iedzina skaisto jaku un aizlika brīvākā vietā vēl ērkšķus priekšā, lai jaks netiktu laukā. Guijam tā bija iepaticies jaks, ka tas izdomāja veselu ļaunu plānu, kā to galīgi piesavināties. Viņš domāja kalnos noturēt to jaku, kamēr apgabala priekšnieks atkal aizietu uz pilsētu un varbūt jau aizmirstu savu mīluli. Tad viņš pats brauktu uz kādu lielāku tirgu un it kā pārvestu no turienes šādu jaku.

Kad priekšnieks dabūja zināt, ka jaks pazudis, viņš izsūtīja ļaudis uz visām malām to meklēt un apsolīja piedesmit liangu par jaka atrašanu. Tagad visās malās runāja tikai par priekšnieka pazudušo jaku. Guijs nu bija ļoti nelaimīgs, ka bija pārkāpis atkal tēva ceturto padomu un iekritis ļoti bīstamā nelaimē.

Otrā dienā pēc jaka nozušanas priekšnieka kalpone bija satikusi Guija kalponi un stāstīju tai: «Kas atrastu mūsu kunga pazudušo jaku, tas būtu laimīgs cilvēks un dabūtu nevien naudu, bet arī bagātas dāvanas.»

Mājā pārnākusi, Guija kalpone stāstīja atkal tālāk: «Priekšnieka kunga kalpone man teica, ka viņas kungs esot pazudušā jaka dēļ pavisam nelaimīgs. Viņš izsolījis ļoti lielu maksu tam, kas to jaku atradīšot. Nu arī visas malas tikšot izmeklētas, kamēr nedabūšot jaku rokā.»

Guijs, to dzirdēdams palika pavisam slims un negribēja

vairs ne ēst, ne dzert. Sieva, viņu mierinādama, jautāja:
«Vai tu negribi drusku rīsu?»

«Nē!»

«Vai varbūt gaļu neuzcept?»

«Nē! Man nekā nevajaga. Liec tik mani mierā!»

Otrā rītā sieva atkal prasīja un taujāja Guijam, kas viņam īsti noticis. Nevarēdams vairs atturēties no jautājumiem, viņš beidzot arī sāka stāstīt: «Ja es zinātu, ka tu varētu noslēpumu paturēt pie sevis, tad es tev ko stāstītu. Man tā kā būtu zināms, kur tas jaks atrodams.»

«Vai tiešām? Kur tad viņš ir? Tu jau zini, kāda liela maksa par to ziņu ir izsolīta!»

«Ne par visu var runāt, ko zina. Es nedrīkstu tev stāstīt, jo sievietes nevar paturēt nevienu noslēpumu.»

Vairāk Guijs arī neko vairs nestāstīja. Vēl tai pašā dienā viņa sieva satika priekšnieka kalponi un prasīja: «Vai par jaku vēl nav nekādu jaunu ziņu?»

«Nē! Mūsu kungs nezina, ko darīt.»

Guija sieva nu iečukstēja kalponei ausī: «Mans vīrs zīnot, kur jaks atrodies.»

«Cik priecīgs būs mans kungs, ka viņš to dabūs zināt!»

Pēc tam kalpone steidzās tūliņ paziņot jauno vēsti savam kungam. Priekšnieks izsaucās: «Kā? Guijs zina, kur ir mans jaks, un man neko nezīņo! Sauciet to tūliņ šurpu!»

Viens sulainis steigšus vien aizgāja uz Guiju, bet tas negribēja nākt, aizbildinādamies, ka viņš par jaku neko nezīnot. Viņa sieva esot tikai niekus izrunājusi. Priekšnieks nebija ar Guija atbildi mierā un lika to atvest ar diviem zaldātiem. Tā nu atveda Guiju ar varu pie priekšnieka, kas tam tūliņ uzprasīja: «Vai tu zini, kur ir mans jaks?»

«Nē! Es par jaku neko nezīnu!»

«Tava sieva taču ir stāstījusi, ka tu zīnot.»

«Tad viņa ir tikai niekus sarunājusi. Es viņai neesmu par to runājis.»

«Tu liedzies gluži velti. Vai nu tu man izstāstīsi, kur atrodas mans jaks, jeb tev tiks galva nocirsta.»

Priekšnieks tālāku vairs neklausījās uz Guija atvainošanas un lika to aizvest uz cietumu. Cietumā viņš vēl pār-

domāja pie sevis: «Viss tas ir noticis tādēļ, ka es neklausīju tēva padomiem. Es iekāroju svešu mantu un uzticēju sievai savu noslēpumu.»

Jau nākošā dienā priekšnieks izsludināja tiesas sēdi, kur piesprieda Guijam nāves sodu, nocērtot galvu.

Izziņotā soda dienā bende, kam sods bija jāizpilda, izlikās par ļoti slimu un paziņoja priekšniekam, ka viņš esot piespiests palikt savā gultā. Bende labi pazina Guiju, kā arī viņa sievas dzimtu, un negribēja izpildīt tādu negaidītu un bargu sodu. Nu priekšnieks izsludināja piecdesmit liangu algas tam, ka uzjemsies šo nāves soda izpildīšanu. Nu pieteicās par bendi Guija paša audžu dēls, kas tagad jau bija divdesmit gadu vecs. Kad viss jau bija sagatavots, tad priekšnieks vēl prasīja noziedzniekam: «Ja tev ir vēl kas ko runāt, tad vari izteikt savu pēdējo vēlēšanos ļaužu priekšā.»

Guijs atbildēja: «Man ir kas ko sacīt un priekš nāves es vēl gribētu ļaudis pamācīt, kā jādzīvo. Ja es tagad šestāvu nāves soda priekšā, tad tas ir noticis tādēļ, ka es neesmu klausījis sava tēva padomiem, kuŗus viņš man deva vēl savā nāves gultā.»

To teicis viņš izstāstīja visus piecus tēva dotos padomus un tad atkal turpināja: «Šiem labajiem padomiem es nu diemžēl neesmu klausījis un tādēļ nonācis pie šāda posta un kauna. Šis jaunais cilvēks,» — pie tam viņš rādīja uz savu audžu dēlu — «kas par maksu piedāvājās par bendi, lai nocirstu man galvu, ir vienas meitas dēls, kuŗa vēl šepat mūsu apkaimē dzīvo. No līdzietības es viņu piejēmu par savu audžu dēlu, lai izgādātu viņam labāku dzīvi un atvieglotu viņa mātei ciešanas. Es viņu uzaudzinaju un sūtīju skolā tāpat kā savu īsto dēlu. Tāda nu ir viņa pateicība! Bet es tomēr palieku vainīgs, ka neesmu klausījis tēva padomam. Kas attiecas uz zudušo jaku, tad tas bija izbēdzis un atnācis kalnos manā zemē. Mani pārjēma ļaunas domas un es to paslēpu aiz ērkšķiem pie klints raga. Es atkal nebiju klausījis tēva padomam, ka man nevajaga iekārot svešas mantas. Tāpat pret tēva pamācību es izstāstīju savu noslēpumu sievai, kas bez kāda ļauna nolūka to bija izpaudusi tālāk. Sodiet

nu mani pēc tiesas sprieduma, bet mācaities arī no manas nāves, ka tēva dotie padomi nav jāaizmirst.»

Audžu dēls jau sataisīja savu aso cirvi uz ciršanu, bet ļaudis sāka kliegt: «Nāvi nodevējam!»

Tad piecēlās arī apgabala priekšnieks, un, sarunājies ar saviem tiesnešiem, sacīja: «Par vaļsirdīgu atzīšanos un vainas nožēlošanu Gui tiek attaisnots un atlaists brīvs, bet uz nāvi tiek notiesāts viņa nekrietnais audžu dēls.»

Par tādu spriedumu bija apmierināti visi ļaudis, kuŗu starpā bija paslēpies arī vecais bende. Tas tūliņ pieteicās priekšniekam un izpildīja tiesas piespriesto sodu.

Guijs aizgāja mierīgi uz savu māju, bet lielā nelaipe bija tomēr salauzusi viņa veselību. Uz nāves gultas gulēdams, viņš pieaicināja pie sevis savu dēlu, un atkārtoja tam visus sava tēva dotos padomus. Dēls stingri turējās pie tēva mācības un palika par cienījamu un bagātu vīru, ko pazina visā plašā apkārtnē. Arī citi ļaudis bija mācījušies, ka vajaga klausīt vecu ļaužu padomiem.

13. Peonija.

Reiz dzīvoja viens jauns cilvēks vārdā Čens, kas bija liels puķu cienītājs. Viņš bija ierīkojis lielu skaistu puķu dārzu, kur atradās ļoti dažādas puķes. Par lielāko viņa dārza greznumu ļaudis turēja kādu sevišķi skaistu peoniju. Čens staigāja pa savu dārzu nevien pa dienu, bet nereti arī nakti. Visvairāk spožā mēnesnīcā viņam patikās sēdēt pie savām mīlulēm un ost viņu patīkamo smaršu.

Vienā gaišā mēneša naktī viņš atkal sēdēja savā dārzā un apskatīja skaisto peoniju, kas pašulaik bija izplaukusi. Tā skatoties, viņš redzēja, ka tai ziedā it kā pakustējās kāds kukainis, kas pamazām auga arvien lielāks, kamēr izvērtās par lielu skaistu jaunavu sarkanās drēbēs. Čens paslēpās aiz kāda krūma, lai jaunava to nepamanītu. Tāpat no vienas chrizantēmas iznāca viena cita jaunava, kas bija gērbusies gluži baltās drēbēs. Abas jaunavas nu sāka staigāt pa dārzu šurpu turpu. Te piepēži Chrizantēma ieraudzīja Čenu un iesaucās: «Lūk, kur viens cilvēks!»

Tūliņ abas sāka bēgt un pazuda dārzā starp krūmiem. Čens gan dzinās viņām pakal, bet nevarēja panākt.

Otrā vakarā Čens atkal palika savā dārzā, gaidīdams, vai arī šoreiz tur neparādīsies skaistās puķu jaunavas. Pēc kāda brīža, mēnesim spīdot, ienāca atkal Peonija un uzrunāja Čenu: «Vakar es no tevis dikti sabijos, domādama, ka tu esi kāds palaidnis; bet tagad es dabūju dzirdēt, ka tu esi mācīts cilvēks, ko pazīt es turu par godu.»

Čens atteica: «Es gribētu arī tevi pazīt, skaistā Peonija, un vēlētos, ka tu man ko pastāstītu par puķu dzīvi.»

Peonija atbildēja: «Man tur nav nekā ko stāstīt, bet labāk es uzdziedāšu kādu dziesmiņu.»

To teikusi, Peonija sāka dziedāt ar klusu, bet ļoti skaistu balsi, kādu Čens vēl nebija nekad dzirdējis. Visu labi no-

klausījies, viņš sacīja: «Ja mēs arī nevaram arvien kopā dzīvot, tad vismaz vakaros atnāc šeit pie manis.»

Tā nu bieži vien Peonija ieradās pa vakariem dārzā parunāties ar Čenu, kas jau allaž to gaidīja. Vienu vakaru viņa atnāca pavisam noskuņusi un sacīja: «Šovakar mēs satiekamies pēdējo reizi, jo drīzumā mums būs jāšķiras.»

Čens izbijies jautāja: «Kādēļ tā?»

«Tas ir mans liktenis,» Peonija atbildēja.

Čens gan vēl taujāja, kas tas par likteni, bet nedabūja nekādu atbildi. Parunājusies vēl kādu stundu, Peonija atvadījās ar asarām acīs.

Kad rītā Čens atkal iegāja savā dārzā, tad izrādījās, ka kāds zaglis bija viņa skaisto peoniju izracis un aiznesis. Kādas mazas saknītes gan vēl bija palikušas, bet nebija vairs cerības, ka tās vēl laidīs atvases.

Vakarā Čens atkal staigāja bēdīgs pa savu dārzu, kad piepēši tur ieradās Chrizantēma. Viņš tai jautāja ar nepacietību: «Kas noticis ar Peoniju?»

Chrizantēma atbildēja: «Peonija ir pagalam. Bet tavas asaras nonāk apakšzemes valstī, varbūt, ka tās vēl var grozīt viņas likteni.»

Čens prasīja tālāki: «Vai tu nevarētu biežāki pie manis atnākt parunāties par Peoniju?»

Chrizantēma atbildēja: «Bieži es nevaru nākt, bet kad man būs kādas jaunas ziņas, es tomēr atnākšu.»

Tad Chrizantēma atkal aizgāja un ilgu laiku Čenam nebija nekādu ziņu ne par vienu, ne par otru jaunavu. Pēc vairāk mēnešiem ieradās atkal Chrizantēma, priecīgi iesaukdamās: «Labas ziņas! Tavu asaru dēļ Puķu dievs ir apžēlojies par Peoniju. Drīzumā viņa arī pati atnāks pie tevis.»

Chrizantēma atkal aizsteidzās projām un neteica vairāk ne vārdu. Jau nākošā vakarā ieradās pati Peonija pie Čena, kas skrēja tai priecīgs pretī un gribēja to apskaut ar savām rokām, bet viņa tikai izrādījās kā ēna bez miesas. Tad viņa sāka stāstīt par savu likteni: «Es vairs neesmu dzīvā Peonija, bet tikai gars. Tavu asaru dēļ man ir atļauts atgriezties pie tevis. Tu varētu man arī tālāku palīdzēt un atgriezt mani pie cilvēkiem.»

«Tūliņ vai šodien!» Čens iesaucās no lieliem priekiem.

«Tik viegli tas nav izdarāms. Es baidos, vai tev būs tik daudz pacietības to grūto uzdevumu izvest līdz galam.»

«Tevis dēļ es savu dzīvību nežēlošu.»

«Nav vajadzīga tava dzīvība, bet tikai uzmanība un pacietība. Tev ir jāatnes dzīvības ūdens no Peng-lai salas avota un tas ūdens jāuzlej uz manas puķes atlikušām saknēm. Bet Peng-lai sala ir tik tālu austruma jūrā, ka neviens kuģis to nevar sasniegt. Salas krasti pastāv visapkārt no stāvām klintīm, kur cilvēks nespēj uzkāpt. Aiz klintīm salu apsargā tīģeri. Bet tomēr tu vari tur nokļūt. Šinīs dienās jūrmalas mežā atlaidīsies no Peng-lai salas lielais putns pengs. Ej uz to mežu, uzmeklē putnu un parādi viņam šo peonijas ziedu, tad viņš tevi aiznesīs uz Peng-lai salu pie dzīvības ūdens avotiņa, kas atrodas salas vidū. Iesmel steigšus to ūdeni kādā trauciņā, tad putns tevi atnesīs atkal atpakaļ. Vai tev būs drosme visu to izdarīt?»

«Tevis dēļ darīšu visu, kas vien ir manā spēkā,» Čens atbildēja.

Pēc šās sarunas Peonija pazuda, bet Čens drīz vien devās ceļā, lai uzmeklētu lielo putnu. Redzēdams minēto peonijas ziedu, putns palika ļoti rāms un Čens tam uzsēdās mugurā. Putns laidās kā vētra un vienas dienas un nakts laikā jau nonāca Peng-lai salā. Ūdeni smeļot, sāka jau tīģeri skriet Čenam virsū, bet tas paspēja vēl laikā uzkāpt putnam mugurā un tas viņu atkal pārnesa uz to pašu jūrmalas mežu. Nonācis savā mājā, Čens uzlēja atnesto dzīvības ūdeni uz aizraktās peonijas atlikušajām saknītēm. Jau nākošā dienā tur varēja redzēt mazu asniņu, kas ar katru dienu auga lielāks. Ar laiku peonija izauga atkal tikpat skaista, kāda tā bija agrāk. Kad puķei izplauka pirmais zieds, tad vienā vakarā, gaišam mēnesim spīdot, iznāca no tā atkal skaistā jaunava. Bet šoreiz tā vairs nebija nekāds gars, bet tāds pats cilvēks, kā citi visi. Tagad tika izmeklēta pirmā laimīgā diena, kur Čens nosvinēja kāzas ar Peoniju. Ir grūti teikt, kurš no abiem bija laimīgāks. Sēdot pie kāzu galda, Peonija vēl iesaucās: «Nu es redzu, ka mūs vairs nevarēs šķirt

nekādi kavēkli, jo ar mīlestību mēs esam pat nāvi uzvarējuši.»

Čens nu arī patiešām bija laimīgs. Drīz vien viņš izturēja augstāko pārbaudījumu un dabūja arī augstu valsts amatu.

Skaistās vasaras naktīs, sevišķi vēl mēnesim spīdot, viņus apciemoja arī Chrizantēma.

14. Kopu māja.

Reiz dzīvoja viens ķīnietis kas bija liels Budas mācības cienītājs. Viņš pastāvīgi lasīja budistu svētos rakstus un uzmeklēja arī viņu priesterus, lai varētu ar viņiem sarunāties par pasaules ļaunumu un viņa cēloņiem. Viņam bija sava tēvu-tēvu māja ar labu zemes gabalu, kur nu viņš dzīvoja ar savu sievu un trim dēliem, allaž pamācīdams arī citus, ka pēc Budas vārdiem visiem cilvēkiem vajadzētu dzīvot kā brāļiem, mīli un saticīgi.

Tā viņš atkal reiz, saticies ar saviem kaimiņiem, lūkoja tos pamācīt: «Lielākā cilvēku nelaime ir tā, ka viņi neturās visi kopā, bet katrs cenšās sagrābt visu mantu tikai sev vienam pašam. Cik laimīgi būtu visi cilvēki, ja viņi strādātu visi kopā, tad nevienam netrūktu ne pārtikas, ne apģērba, ne dzīvokļa.»

Viens kaimiņš viņam atbildēja: «Vēl laimīgāki būtu cilvēki, ja viņi visi būtu svēti. Bet ko lai nu darām, ka mēs jau no dabas neesam ne svēti, ne arī saticīgi!»

«Saticīgi mēs neesam tādēļ, ka negribam tādi būt.»

«Mēs gribētu arī laisties kā putni pa debesīm, bet tā kā mums nav spārnu, tad mums jāpaliek virs zemes. Tāpat es arī nevaru ticēt, ka kāds cilvēks negribētu būt saticīgs un laimīgs. Bet tā ka nu katrs grib dzīvot pilnībā un pēc sava prāta, tad arvien cits citam stāv ceļā.»

«Ar labu gribu vien mēs, zināms, vēl netapsim saticīgi un brālīgi, bet mums vajaga mācīties un pieradināties pie labākas dzīves.»

«Iemācīties mēs varam tikai to, kas saskan ar mūsu dabu; bet kā mēs bez spārniem nekad nevarēsim laisties, tā arī bez iedzimta svētuma mēs nekad nevarēsim strādāt tikai citu labā.»

«Ir tomēr bijuši tādi cilvēki, kas tā ir dzīvojuši. Kādēļ gan arī mēs citi nevarētu viņiem sekot?»

«Tā gan esot svētie cilvēki dzīvojuši, bet ar savām acīm mēs viņus neesam redzējuši. Kaimiņi un tuvinieki šos svētos tomēr neesot gribējuši atzīt. Ja nu svētie ir pasaulē tik reti, tad var redzēt, ka svētums nepiemīt cilvēka dabā.»

«Bet svētajiem arvien ir bijuši savi mācekļi no ikdienišķiem cilvēkiem. Tādēļ arī mēs varam pieņemt tās mācības, ko ir atstājuši svētie mācītāji. Jo vairāk būs šādu sekotāju, jo arī lielākas būs mūsu cerības, ka reiz tām sekos visa pasaule.»

«Ja nu mēs labākie darbinieki strādāsim visas tautas labā, kam tad nu gan būs vislabākā dzīve? Man liekas, ka tad vislabāki klāsies sliņķiem, blēžiem, zagļiem un laupītājiem. Ja jau tagad viņi prot dzīvot no godīgu ļaužu sviedriem, tad vispārīgās brālības laikā viņi būs draudzīgākie brāļi un pirmie mantas dalītāji.»

«Ja pasaulē valdīs brālība, tad noziedznieki ar laiku pavisam izzudīs. Kamēr šādi negodīgi cilvēki pastāvēs, tikmēr viņi tiks arī turēti zem stingras uzraudzības.»

«Tā tad mums atkal ir jātic, ka visi cilvēki taps godīgi un negodīgie galīgi izbeigsies. Bet kas to var zināt, ka nenotiek pavisam otrādi? Pārmaiņu un juku laikos noziedznieki allaž iet vairumā, bet godīgi strādnieki mazumā.»

Budas cienītājam bieži vien notika šādas sarunas ar saviem kaimiņiem, kas negribēja ticēt viņa mācībām par ļaužu labsirdību un brālību. Sieva un dēli turpretī viņam arvien klausīja un nekad negribēja pretī runāt. Juzdamies nevesels, viņš sasauca savus trīs dēlus pie sevis un jautāja tiem: «Kad es aizeju no šīs paaules, ko tad jūs gribēsiet darīt ar manu māju?»

Vecākais dēls atbildēja: «Ko mums tēvs pavēlēs.»

«Ko es vairs varu pavēlēt, kad man no šejienes jāšķiras! Es gribētu dzirdēt, kā jūs paši vēlētos dzīvot.»

Vecākais dēls atbildēja: «Mēs sekosim tēva mācībām.»

«Vai jums labāki nepatiktu, ka es jums māju izdalītu trijās līdzīgās daļās?»

Tas pats dēls atkal atteica: «Ja tēvs tā darītu, mēs ne-

būtu tam pretī; bet mēs jau varam dzīvot arī visi trīs kopā.»

Nu arī jaunākie brāļi piebilda, ka labāk dzīvos visi pa vecam kopā. Slimajam tēvam tas bija ļoti pa prātam un viņš itin priecīgi noteica: «Emu laimīgs, ka mani dēli grib man klausīt un sekot gudrajām Budas mācībām. Ja jūs visi turēsities kopā, tad jums pārtikas nekad netrūks; bet ja jūs māju izdalīsiet, tad jums būs daudz grūtāka dzīve.»

Slimais tēvs nu lika atteikties arī savu jaunāko brāli, kas dzīvoja turpat kaimiņos, un izstāstīja tam, ka tāpat viņš pats, kā arī viņa dēli vēloties, lai māja paliktu visiem trim dēliem par nedalāmu kopu īpašumu. Jaunākais brālis, kas turējās vairāk pie praktiskās Konfūcija mācības, nevarēja sekot brāļa augstajiem ideāliem un neatzina arī viņa novēlējumu par pareizu. Brītiņu apdomājies, viņš sacīja: «Nebūs labi, ja tu nenoteiksi, kas katram dēlam pieder. Konfūcijs māca, ka katram cilvēkam vajaga dzīvot savā dzimtā un strādāt savu darbu. Tas ir pareizi, ka jūs visi dzīvojat kopā, kamēr tu vēl pats esi dzīvs. Bet ja tu aiziesi un tavi dēli apprecēsies, tad būs trīs dzimtas. Var jau gadīties, ka tavas vedeklas ir saticīgas un dzīvo draudzīgi kopā, bet parasti tas nenotiek. Ja tad nu taviem dēliem pašiem būtu jādala visa manta, tad nevaram ticēt, ka tas notiktu bez strīdiem.»

«Mani dēli ir uzaudzināti brālības garā un viņi paši arī nevēlās, lai mūsu māja tiktu dalīta. Kā lai nu es dalu mūsu sentēvu mantojumu un turklāt pret pašu mantinieku gribu?»

«Mēs vēl nevaram teikt, ka tas notiktu pret tavu dēlu gribu. Pirmkārt, tavi dēli jau ir ieradusi klausīt tavai mācībai; otrkārt, viņi vēl ir jauni un maz ir šai pasaulē piedzīvojuši. Es jau arī nemaz nesaku, ka visādā ziņā tavu māju vajadzētu dalīt. Māju jau tu vari atstāt vecākajam dēlam, lai tad tas ar laiku izmaksā brāļiem viņu mantības daļu.»

«Ja nu es visu savu mūžu esmu cildinājis Budas mācību un brālīgu kopdzīvi, kā tad es pats savā dzīvē varu šķirt savus dēlus katru par sevi?»

«Ja cilvēkam ir kāda augstāka vēlēšanās, tad tā ir teicama īpašība; bet tas vairs nav gudri, ja viņš šādu iedomātu mērķi grib tūlīt arī dzīvē sasniegt. Piekodini saviem dē-

liem, lai viņi paliek uzticīgi Budas mācībai un taviem pado-
miem, bet neuzliec viņiem tādu pārbaudījumu, kas viņiem
varbūt nav pa spēkam.»

«Šķiršanos un mantas dalīšanu dzimtā es turu par lie-
lāko nelaimi un nu man pašam būtu savi dēli jāatstāj tādā ne-
laimes stāvoklī!»

«Tā jau darīja arī mūsu pašu tēvs, kas bija ļoti godīgs
un gudrs cilvēks. Tev kā vecākajam dēlam viņš atstāja māju,
bet mums jaunākajiem brāļiem tika izmaksāta mantības
daļa naudā. Varbūt tādēļ mēs arī tik labi satiekam savā
starpā. Kas to zina, kā tad mēs visi satiktu, ja būtu palikuši
dzīvot kopu mājā.»

«Mūsu tēvs nepazina Budas mācību un tādēļ nevarēja
mūs audzināt īstā brālības garā. Es savus dēlus esmu ci-
tādi audzinājis un ceļu, ka viņi būs laimīgāki par mums.»

Jaunākais brālis redzēdams, ka nevar vecāko pārrunāt,
arī vairs negribēja tālāk strīdēties un tikai atteica gluži
vienaldzīgi: «Lai tad arī tavas cerības piepildās!»

Tā abi brāļi izšķīrās, katrs palikdams pie savas pārlicē-
bas. Neilgi pēc šās sarunas vecākais dēls apprecējās un visi
dzimtas locēkļi, kā likās, bija mierā ar jauno vedeklu, kas
arī nekādu strīdu necēla. Tad nomira vecais tēvs, ko visi
trīs dēli pavadīja uz kapiem ar pienācīgu godu. Nu palika
vecākais brālis par saimnieku un māte ar savu vedeklu par
saimniecēm. Jaunākie brāļi strādāja pa vecam tēvu-tēvu
mājā, nemanot nekādas sevišķas pārmaiņas. Kad vecākajam
brālim gadījās dēls, tad visa dzimta bija par to priecīga.

Pēc kāda laiciņa arī jaunākie brāļi bija sadomājuši pre-
cēties un izmeklējuši līgavas, sarunādamies ar māti un ve-
cāko brāli. Lai būtu mazāk izdevumu, tad kāzas izrīkoja
vienā pašā dienā. Arī jaunās vedeklas bija strādīgas un pa-
klausīgas, tā ka ļaudis jau runāja, ka šai mājā patiešām mī-
tot tēva novēlētā Budas svētība.

Vecākais brālis ar savu dzimtu iejēma mājas austrumu
daļu, jaunākais rietuma daļu, bet vidējais dzīvoja vidū.
Vidējais brālis strādāja arī kalēja darbu un kaldams taisīja,
zināms arī lielu troksni. Brāļu sievietēm tāds troksnis gan ne-

maz nepatika, bet neviena negribēja pirmā celt strīdu, kādēļ visi dzīvoja mierā.

Pēc kāda laika vecākajam brālim radās otrs dēls, jaunākajam pirmais, bet vidējais palika bez pēcnākamiem. Reiz jaunākais brālis kaldams bija iztraucējis no miega visus trīs brāļu dēlus un abas jaunās mātes vairs nebija apmierināmas. Viņas ieskrēja pie kalēja sievas un vecākā tai uzkliedza: «Saki savam vīram, lai viņš tā nedauzās: mūsu bērni nedabū nemaz gulēt!»

Kalēja sieva atbildēja: «Es jau arī nevaru paciest, ka no abām pusēm bērni kliež, bet ko es lai daru?»

Vecākā saka: «Mūsu bērni kliež tādēļ, ka tavs vīrs kaldams viņus iztraucē no miega.»

Kalēja sieva saka: «Bērni izraudāsies un atkal aizmigs, bet kas tad būs, ka mans vīrs vairs nestrādās? Viņš jau arī vairāk strādā jūsu dēļ nekā mūsu pašu labā.»

Vecākā turpina: «Vai tad mūsu vīri ir kādi liekēži, vai viņi nestrādā? Viņi paēdina arī tavu vīru, kas tik vairāk dzelzi dauza.»

Kalēja sieva atbild: «Jums kopā ar vīramāti ir pavisam četras mutes, kas ēd, jaunākajam brālim ir trīs mutes, bet mēs ar vīru esam tikai divi. Un jūs vēl iedrošināties sacīt, ka mēs ēdot brāļu rīsu. Tā ir bezkaunība!»

«Tad mēs esam bezkaunīgas un ēdam jūsu rīsu!» iekliedzās abas jaunās mātes it kā vienā balsī.

Kad strīds palika nīknāks un bargāks, tad pieskrēja arī visi trīs brāļi klāt, kuŗu starpā jau diezgan sen bija radies slepens ienaids. Nu tikai iesākās īsta strīdēšanās, kas drīz vien izvērtās par kliegšanu un lamāšanos. Pēc šāda strīda nu visi atzina, ka kopā strādāt vairs nevar un ka zeme ir jāizdala. Vēlāk brāļiem gan bija kauns, ka viņu kopējie darbi tik drīz bija izjukuši, bet viņu sievas vairs negribēja ne dzirdēt par izlīgšanu. Atsauca mērnīeku, kas lai zemi izšķirtu trijās daļās ar vienādu vērtību. Vecākajam brālim piekrita austrumu daļa, kas bija drusku lielāka un noderēja sāras un kukuruzas audzēšanai. Vidējam brālim piekrita augļu koku dārzs, un tas, kā jau kalējs, bija arī mierā, ka viņam nebūs daudz zeme jāaŗ. Jaunākajam brālim iznāca sakņu dārzs,

kas gan bija mazāks par vecākā brāļa gabalu, bet to tiesu atkal labāki iestrādāts. Pēc zemes izdalīšanas brāļi atkal apmierinājās, izlīga savā starpā un solījās viens otram arvien palīdzēt. Vecākais brālis nu vairs negribēja māti turēt pie sevis, jo viņam esot divi bērni jāaudzē. Jaunākie brāļi atkal aizbildinājās, ja vecākais atsakoties no sava pienākuma, tad viņi arī to negribot uzņemties. Labsirdīgais tēvbrālis to redzēdams, piejēma veco māti savā pārtikā.

Tagad visi atkal bija laimīgi un katrs strādāja savu darbu, it kā nekas nebūtu noticis. To gadu labība bija sliktāki augusi, bet teicami bija sakņu augi padevušies, kādēļ vecākais brālis atgādināja jaunākajam solījumu, trūkuma gadījumā sniegt otram palīdzību. Jaunākais aizbildinājās, ka viņa paša dzimtai esot daudz izdevumu.

Nākošā gadā arī saknes bija slikti augušas, tā kā vecākajam un jaunākajam brāļim bija grūta iztikšana. Ļoti labi turpretī bija paauguši koku augļi, un tā kā arī kalēja darbs bija labi izdevīgs, tad vidējais brālis atradās daudz labākos apstākļos. Brāļi nu griezās pie šā pēc palīdzības. Kalējs atbildēja: «Kad pērn jūs viens otram negribējāt palīdzēt, kā tad lai šogad es jūs abus divus uzturu?»

Pēc šādām sarunām brāļu starpā uzliemoja atkal vecais ienaids. Katrs to vien tikai meklēja, kā otram brālim pārnest cietsirdību un netaisnību.

Reiz kalēja sieva bija izrakusi bedri pie pašas jaunākā brāļa robežas, lai tur iestādītu kādu ogu krūmu. Parokot vēl dziļāki, viņa tur atrada kādu māla podu, pildītu ar sidraba gabaliem. Turpat stāvēja arī jaunākā brāļa sieva, kas visu to bija labi novērojusi. Kā nu kalēja sieva sniedzās pēc poda, tā tai brāļa sieva uzauca: «Neaiztiek tam podam: tas ir mana vīra tiesā!»

Kalēja sieva atteica: «Vai tu neredzi, ka bedre ir izrakta mana vīra daļā?»

«Bedre gan ir jūsu zemē, bet bedres mala ar sidrabu ir mūsu robežā.»

«Āpskaties papriekšu, kur iet robeža, un tad runā!»

Skaļos strīda vārdus bija sadzirdējusi arī vecākā brāļa sieva un tūlīņ sapratusi, ka būs uzrakts vecs sidraba krājums.

Elsdama, pūzdama, viņa pieskrēja pie bedres un uzkliedza abām strīdus cēlējām: «Ko jūs tur strīdaties par robežām? Tas sidrabs ir tēvu-tēvu krājums un pieder visiem trim mantiniekiem kopā.»

Kalēja sieva atteica: «Ja sidrabs pieder jums, kādēļ tad jūs pašas viņu neuzrakāt?»

Vecākā sacīja: «Izdalīta ir tikai zemes virsa; bet kas ir apakšā atrodams, tas vēl pieder visiem kopā.»

Kalēja sieva aizstāvējās: «Ko es pati esmu atradusi sava vīra zemē, tas pieder tikai manam vīram un nevienam citam!»

To teikusi viņa izcēla izrakto podu no zemes. Abas brāļu sievas ķērās viņai pie rokām un gribēja izraut viņai podu. Tā raustoties, kalēja sievai tika ieskrambāta roka, kur tūliņ parādījās asinis. Viņa nu kļiedza pilnā balsī: «Glābjiet! Man uzbrūk ar nažiem!»

Kalējs tūliņ izskrien ārā, redz savai sievai, paša zemē, asiņainas rokas un dusmās atgrūž abas kaimiņienes nost. Tagad sāk šīs abas kliegt un vaimanāt, ka kalējs gribot šās nosist. Nu pieskrien arī abi pārējie brāļi savām sievām palīgā. Kalējs, būdams stiprāks un manīgāks, prot aizstāvēties pret abiem brāļiem, bet arī tie to sit bez žēlastības. Visas trīs sievas atkal kļiedz, cik katra spēj. Briesmīgo troksni sadzird arī tēva brālis, atskrien brāļa dēliem palīgā un beidzot izšķīr tos. Visi trīs ir cīņā noplūduši ar asinīm, lai gan nemaz īsti nezina, kā šis tracis izcēlies. Par izrakto sidraba podu tēva brālis dabū no brāļu sievām dzirdēt. Sidraba krājums nebija nekāds lielais, bet par laimi bija viegli sadalāms trijās vienlīdzīgās daļās. Viņš nu izdala visiem trim atrasto sidrabu, katru ieved savā dzīvoklī un lūko, cik spējams, viņus apmierināt.

Brāļu ievainojumi nebija visai bīstami un sadzija jau pēc neilga laika. Ienaids turpretī bija izcēlies tik stiprs, ka radi un draugi vairs tos nevarēja savest kopā. Visi trīs nu meklēja taisnību tiesā. Tiesnesis ilgi vilcinājās ar izmeklēšanu, jo brāļi viņu bagātīgi apgādāja ar kukuļiem. Tiesas izdevumu dēļ brāļiem bija beidzot jāpārdod tēva māja. Tiesnesis atrada visus par vienlīdzīgi vainīgiem, izteica vi-

ņiem stingru rājienu un palaida uz mājām. Tā nu brāļi palika ļaudīm par apsmieklu un tie viņiem bieži vien uzprasīja, vai nu atkal neuzņemšot kādu kopu māju.

Pēc tiesas sprieduma brāļi aizgāja katrs uz savu pusi un uzsāka dzīvi gluži no jauna.

No tā laika brāļi vairs negribēja runāt ne par Budas mācību, ne arī par brālīgu kopdzīvi.

15. Sievas uzticība.

Džuang-dze ir slavens ķīniešu prātnieks, kas dzīvoja 4. gadsimtenī priekš Kr. un turējās pie Lao-dze's mācības. Viņš bija tik tālu iedzilnājis maģijā, ka varējis visādus brīnumus darīt.

Vienu dienu pa kalniem staigādams, viņš ieraudzīja vienu sievieti, kas bija ģērbusies sēru drēbēs, sēdēja pie viena kapa un vēcināja savu zīda vēdekli. Viņš piegāja tai klāt un prasīja: «Laiks jau ir diezgan vēss, kādēļ tu to vēdekli cilā?»

Sieviete atbildēja: «Šai kapā ir aprakts mans mīlais vīrs, kas mirdams man noteica, lai es tikmēr neprecējos, kamēr viņa kapa zemes nav izkaltušas. Es nu redzu, ka šīs zemes ir ļoti mitras un nemaz negrib kalst, tādēļ es tās pavēdinu.»

«Labi, ka tu turies pie sava solījuma. Zemes es varētu ātri izkaltēt, ja man būtu atļauts palīdzēt.»

Sieviete pasniedza viņam savu vēdekli. Viņš ar to vēdināja pāra reizes, nosacīdams pie sevis kādus vārdus un zemes arī tūlīt bija izkaltušas. Sieviete pateicās par tādu ātru palīdzību, atdāvināja prātniekam savu vēdekli un aizgāja savu ceļu.

Džuang-dze pārnāca mājā, nosēdās uz krēsla un, apskatīdams dāvāto vēdekli, smagi nopūtās.

Viņam bija skaista un jauna sieva, kas bija cēlusies no Cī valdnieku cilts. Pirmā sieva viņam bija mirusi, no otras viņš bija šķīries un šī nu bija viņam jau trešā sieva.

Viņa prasīja vīram: «Kas tas tev par vēdekli rokā, un kādēļ tu tā nopūties?»

Džuang-dze nu visu izstāstīja, ko bija redzējis un dzirdējis.

Visu to labi uzklausijsi sieva itin dusmīgi noteica:

«Kas tā par neiticamu sievu, kas jau tik ātri pēc pirmā vīra nāves grib atkal precēties! Tā ir taisni bezkaunība!»

Prātnieks piezīmēja: «Cilvēka vājumu nevajaga par daudz sodīt.»

Sieva vēl vairāk noskaitās un atteica dusmīgā balsī: «Pasaulē jau ir dažādi cilvēki. Vienas palaidnes dēļ jau nevar apvainot visu sieviešu dzimumu.»

Prātnieks runāja itin mierīgi tālāk: «Negrēko nu tukšiem vārdiem! Iedomājies, ka ar mani gadītos tāda nelaime, ka man būtu jāaiziet. Es nezinu, vai tu gan paliktu ilgi atraitnes kārtā.»

«Uzticams kalps nekalpo diviem kungiem. Laba sieva otrreiz vairs neprecējas. Ja man tāda nelaime gadītos, es gan vairs neietu pie otra vīra.»

«Es tomēr nevaru tev ticēt,» prātnieks atteica.

Tad sieva no dusmām sāka raudāt un sacīja: «Mēs sievas esam tomēr uzticamākas nekā jūs vīri. Tev pašam, kā liekas, nav laba sirds. Kā tev pirmā sieva nomira, tā tu apprecēji otru. To tu padzini un apprecēji atkal mani. Un nu tu domā, ka mēs sievas esam tādas pašas. Pats savu vainu tu gribi uzlikt arī citiem uz pleciem.»

To teikusi viņa izrāva vēdekli prātniekam no rokām un saplēsa to gabalu gabalos. Džuang-dze turpretī gribēja to apmierināt sacīdams: «Miļā sieviņ, ja tu patiešām tik labi domā, tad es varu par to tikai priecāties. Kādēļ tev tūliņ vajadzēja dusmoties?»

Pāra dienas pēc šās sarunas Džuang-dze piepēži saslima un palika ar katru dienu slimāks. Ar asarām acīs viņš griezās pie savas sievas: «Man vairs nav labi un ar katru acumirkli es varu mirt. Tu esi vēl jauna un tev vēl ilgs mūžs ir priekšā. Es turpretī aiziešu citā pasaulē, kādēļ lūko mani drīzāk aizmirst.»

Sieva sāka skaļi raudāt un žēlojās: «Tu esi mans vienīgais draugs pasaulē un citu es nekad vairs nevarēšu mīlēt. Es zvēru, ka es tev palikšu mūžam uzticama.»

Mirējs piebilda: «Es redzu tavu labo gribu, bet neaizmirsti, ka nāve mūs taču šķirs.»

Pēc šās sarunas Džuang-dze drīz vien beidza elpot.

Jaunā sieva nu bija ļoti nelaimīga, apvilka sēru drēbes, ielika vīru zārkā un nolika to goda vietā, kā tas Ķīnā ir parasts.

Otrā dienā atnāca viens jaunš skaists vīrietis, ģērbies sarkanās zīda drēbēs un grezni izšūtās samta kurpēs. Viņš stāstīja, ka viņš esot Čū valsts princis un esot atnācis pie slavenā prātnieka mācīties. Viņš bija pajēmis arī savu apkalpotāju līdz. Redzēdams, ka Džuang-dze ir jau miris, princis arī uzvilka sēru drēbes, nometās pie zārka ceļos un sacīja ar asarām acīs: «Liktens man ir liedzis, dārgais mācītāj, klausīties tavus vārdus. Bet lai tev izrādītu savu cienību, es gribu vienu mēnesi pie tava zārka sērot.»

Tad viņš griezās pie nelaimīgās atraitnes ar lūgumu: «Es gribētu no jums nomāt kādas telpas, kur es varētu dzīvot pa sēru laiku. Bez tam es vēl izlūgtos lielā prātnieka atstātos rakstus, lai es no tiem varētu mācīties, kamēr es šeit dzīvoju.»

Atraitne bija ar mieru un ierīkoja dārza māju atnākušajam viesim par dzīvokli. Tāpat viņa sameklēja visus vīra atstātos rakstus un nodeva tos princim. Tas bija par visu ļoti pateicīgs, iegāja savā jaunā dzīvoklī un sāka lasīt saņemtos rakstus.

Tāpat atraitne, kā arī princis, ieradās arī katru dienu pie zārka, lai parādītu dārgajam aizgājējam savu cienību. Tādos gadījumos gluži neviļot iznāca arvien kādas sarunas starp abiem sērotājiem. Pamazām viņi palika arvien draudzīgāki, šad un tad pārmainīdami arī sirsnīgus skatienus. Princis tomēr bija ļoti pieklājīgs un atturīgs un negribēja nekā traucēt sēru svinīgumu. Arī atraitne prata godu un neteica ne vārda par savām jūtām. Beidzot viņa tomēr vairs nevarēja atturēties, atsauca prinča sulaini pie sevis, pacienāja to ar labāko vīnu un lūdza viņu uzņemties precību starpnieka lomu.

Sulainis drīz vien pārnāca ar atbildi, ka princis esot laimīgs par priekšlikumu, bet tomēr baidoties, vai viņa aizgājējam neesot devusi kādu solījumu, kas varētu aizkart viņas godu un slavenā prātnieka piemiņu. Atraitne viņam atbildēja: «Mans nelaiķa vīrs nav prasījis no manis nekādu solījumu, kādēļ šai ziņā mums nav nekādu kavēkļu.»

Kad otrā dienā sulainis vēl nenāca ar nākošo atbildi, tad atraitne pati lika to atkal ataicināt. Atnācis tas sacīja: «Jūsu skaistums ir tā iepriecinājis manu kungu, ka tas par pirmo kavēkli vairs nedomā. Viņš tomēr vēl žēlojas, ka viņam esot trīs svarīgi šķēršļi ceļā. Pirmkārt, neklājoties rīkot kāzas, kamēr pirmā vīra zārks vēl stāvot goda vietā. Otrkārt, aizgājējs esot bijis slavens vīrs, kādēļ mans kungs, kā jauns māceklis, kaunoties stāties vīra vietā. Treškārt, manam kungam nav līdz līdzekļu, ar ko pirkt kāzu dāvanas un rīkot kāzu svinības. Šo trīs iemeslu dēļ ir jābaidās, ka kāzas tomēr nevarēs notikt.»

Atraitne atbildēja: «Visi tie nav nekādi svarīgi kavēkli, ja nav citu iemeslu. Pirmkārt, zārku jau var pārnest no istabas krāmu kambarī. Otrkārt, mans nelaiķa vīrs nebija ne tik slavens pēc garadāvanām, ne arī tik priekšzīmīgs dzīvē. Pirmā sieva viņam bija nomirusi, otru viņš bija padzinis un arī man kā trešai sievai bija pie viņa grūta dzīve. Čū valsts valdnieks gribēja viņam dot kādu augstāku valsts amatu, bet viņš, zinādams, ka ar savām vājām zināšanām nevarēs izpildīt uzliktos darbus, atbēga uz šejieni, lai paslēptos no ļaudīm. Kādas tur var būt garadāvanas? Tavs kungs ir princis un arī es esmu no vecas valdnieku dzimtas, mēs abi gan drīzāk derētu kopā. Treškārt, par līdzekļiem mums nemaz nav jābēdājas, jo es pati jau esmu diezgan naudas iekrājusi. Šovakar pat ir laimīgs kāzu laiks, kādēļ gādāsim tik, kā viss laikā tiek sagatavots.»

Tūliņ tika atsaukti ļaudis, kas zārku pārnesa krāmu kambarī. Dārza māja tika iekārtota par kāzu istabu. Tika aizdegta lielas sveces un uzkārti lepni aizkari pie durvīm. Atraitne nolika sēru drēbes pie malas un apģērbās tagad zīdā un brokātā. Princim nu bija gluži vienkārši jāpadodas savam liktenim. Viņš paklanījās pret savu līgavu un tad abi iegāja kāzu istabā un dzēra kopā kāzu vīnu.

Kad nu abi gribēja iet gulēt, tad princis piepēži ieklieodzās un pakrita uz gultas kā nomiris. Sieva to mīli apskāva un prasīja, kas viņam esot noticis; bet princis no sāpēm nevarēja izrunāt nevienu vārdu.

Viņa vietā atbildēja vecais sulainis: «Mans kungs slimo

ar sirds lēkmēm un nu gan vairs nav cerības, ka viņš vēl izveselosies. Viens slavens ārsts gan viņu reiz jau izglāba no nāves, aptraipīdams viņa krūtis ar dzīva cilvēka smadzenēm. Viņa tēvs Čū valsts valdnieks tam deva vienu uz nāvi notiesātu noziedznieku. Bet tagad gan par tādām lietām nevaram runāt. Ko lai nu darām? Nav vairs nekādas cerības!»

Sieva prasīja: «Vai nederētu arī miruša cilvēka smadzenes?»

«Tikai tad, ja mirušais vēl nav iesācis trūdēt,» vecais atbildēja.

«Mana mirušā vīra miesas vēl nav iesākušas trūdēt,» sieva sacīja. «Mēs jau varētu uzlauzt zārku un dabūt tās zāles.»

«Es tikai baidos, ka to jūs nekad nedarīsīt.»

«Es princi tā mīlu, ka par viņu varu atdot savu dzīvību. Kādēļ lai es žēlotu miruša cilvēka kaulus?»

Sieva nu lika sulainim, lai paliekot pie prinča par sargu, bet pati pajēma cirvi un aizgāja uz krāmu kambari. Nolikusi laktānu pie sienas, viņa sāka ar spēcīgiem cirtieniem cirst zārka vāku. Kad zārks bija jau vaļā, viņa dzirdēja, ka Džuang-dze gaŗi novaidējās un sāka pamazām celties augšā. Sieva no lielām bailēm pagība, nokrita zemē, un cirvis izvēlās viņai no rokām. Džuang-dze pa to laiku piecēlās un aizgāja uz dārza mājiņu. Pēc kāda brīža piecēlās arī sieva, noslaucīja savus sviedrus un aizgāja uz to pašu dārza māju. Princis ar savu sulaini bija pazuduši.

Sieva taisnodamās izlikās itin priecīga un sacīja uz savu vīru: «Kad tu biji nomiris, es dienām un naktīm domāju tikai par tevi. Nesen es dzirdēju zārkā tādu kā troksni, tādēļ tūliņ pajēmu cirvi un laužu to vaļā. Un tu nu esi patiešām dzīvs! Cik nu es esmu laimīga, cik laimīga!»

Džuang-dze atbildēja: «Daudz paldies par tavu labsirdību! Sēru drēbes tu arī jau esi novilkusi un apģērbusies zīdā un samtā!»

Sieva atvainojās: «Es esmu dzirdējusi, ka goda drēbēm šādos gadījumos esot laba nozīme.»

Džuang-dze prasīja: «Bet kādēļ mans zārks nepalika istabā, kā tas pie mums parasts? Vai krāmu kambarim arī šē bija kāda laba nozīme?»

Sieva tikai nosarka un nezināja vairs nekā ko atbildēt, bet vīrs runāja tālāk:

«Daudz netrūka, ka arī mana galva būtu sacirsta. Bet vai tu negribi varbūt savu jauno vīru redzēt?»

To teicis, viņš meta ar roku un sauca: «Nāciet iekšā!»

Sieva nu redzēja, ka ienāca princis ar savu sulaini istabā, bet prātnieks tai pašā brīdī bija pazudis. Sieva nu skatījās, kur vīrs palicis, bet kā tas ieradās, tā atkal princis ar savu sulaini bija pazuduši. Nu viņa arī saprata, ka Džuang-dze bija visu to izdarījis ar saviem maģiskiem spēkiem, lai pārbaudītu viņas uzticību. Pēc tādiem uztraukumiem viņa vairs negribēja dzīvot un padarīja sev galu.

Džuang-dze pēc tam sāka staigāt pa pasauli, bija iemantojis nemirstību un pēdīgi pazuda no zemes virsas.

16. Trīs nelaimes.

Vecos laikos dzīvoja viens stiprs un skaists jauneklis vārdā Džou Čū. Vecāki viņam pēc nāves bija atstājuši labu māju ar krietnu zemes gabalu. Viņš bija jau pavisam palaidies, un vienīgais prieks viņam bija, kā likās, tikai dzeršana un karšu spēle. Šādi prieki mēdz būt saistīti ar strikiem un kaušanos un arī pie šādām palaidnībām viņš allaž bija pirmais. Ja tikai kur kaimiņos izcēlās nemiers un plūkšanās, tad Džou Čū tur gandrīz nekad netrūka. Visā apkārtnē ļaudis no viņa baidījās, bet nevarēja viņam nekā izdarīt. Viņš bija cēlies no godājamās dzimtas un ādu sevišķu noziegumu arī nebija izdarījis, par ko varētu celt atklātu sūdzību.

Kad tai apgabalā, kur šis Džou Čū dzīvoja, tika iecelts jauns priekšnieks, tad tas staigāja pa laukiem apkārt, lai dzirdētu no pašas tautas mutes, par kādiem trūkumiem turienes ļaudis žēlojas. Tā nu viņš dabūja dzirdēt par visādām nelaimēm un arī par nevaldāmā jaunekļa palaidnībām.

Vienu dienu priekšnieks apgērbās ļoti vienkāršās drēbēs, aizgāja uz Džou Čū māju, nosēdās tur vārtu priekšā un, rokas salicis, skatījās uz debesīm. Drīz vien pārnāca arī jauneklis labā dūšā no kādām dzirēm un, ieraudzīdams pie saviem vārtiem savādo svešnieku, uzsauca tam: «Par ko tu te tā bēdājies?»

Svešnieks atbildēja: «Par šejienes ļaužu grūtumiem.»

«Tad tu neesi īstā vietā. Še ļaudis ir pārtikuši un mierīgi, bet kaimiņos gan dzird karus, nemierus, badu un sērgas.»

«Arī šeit ir daži grūtumi un ļaudis man stāsta par trim šejienes nelaimēm.»

«Kas tās tādas par nelaimēm?» Džou Čū prasīja.

Svešnieks atbildēja: «Pirmā nelaime ir lielais tīgeris, kas še kalnos ieviesies. Par otru nelaimi tura lielo aligatoru,

kas dzīvo lielajā upes atvarā. Par trešo nelaيمي es labprāt negribētu runāt.»

«Kas tā par nelaيمي, par ko pat runāt nevar?» Džou Čū ziņkārīgi uzprasīja.

Svešnieks atsacīja itin īsi: «Trešā nelaime esi tu pats.»

Pēc šādas negaidītas atbildes jauneklis no kauna apmulsā un nezināja vairs, ko tālāk runāt. Brītiņu apdomājies, viņš sacīja: «Ja es ļaudīm jau esmu tik pretīgs tapis, tad es visādā ziņā gribu laboties.»

Tad svešnieks viņu pamācīja: «Cilvēks noklist no pareizā ceļa visvairāk tikai tādēļ, ka viņš sadraudzējas ar ļauniem biedriem un tad negrib vairs laboties. Bet ja tu patiešām gribi atkal atgriezties pie godīgiem cilvēkiem, tad lai Debestēvs tev palīdz!»

Pēc šiem vārdiem svešnieks atvadījās un aizgāja. Džou Čū nu bija tā uztraucies, ka viss reibums bija acumirkli izzudis. Iegājis savā istabā, viņš ilgu laiku nevarēja aizmigt un par to vien domāja un prātoja, ko nu iesākt un kā laboties.

Rītā pamodies, viņš pajēma vienu lielu šķēpu, aizgāja uz kalniem un uzmeklēja tur bīstamo tīgeri. Kreisā rokā viņš turēja savu šķēpu, atspiedis tā kātu pret zemi, un labā rokā pajēma krietnu akmeni. Tīgeris, kas jau bija saplosījis daudz cilvēku, uzbruka tam tūliņ ar lielu lēcieni. Jauneklis tai brīdī pasviedās veikli atpakaļ, tā ka tīgeris uzdūrās ar krūtīm uz asā šķēpa. Tai pašā acumirkli nezvērs dabūja arī spēcīgu sitienu ar akmeni par galvu un tūliņ apreiba, nepaspēdams jaunekli ne ieskrabāt. Nu arī nebija vairs grūti galīgi nosist apreibināto tīgeri. Džou Čū pajēma savu medījumu uz pleciem un aiznesa to uz māju.

Atpūties viņš aizgāja atkal uz upi aligatoru medīt. Arī tas bija liels un stīprs un droši uzbruka cilvēkiem. Bet jaunajam medniekam izdevās veikli ieogrūst savu šķēpu aligatoram rīklē un nosist pašu ar akmeni. Arī šo nezvēru mednieks aiznesa uz māju.

Otrā rītā Džou Čū ielika abus zvērus ratos un aizveda tos uz apgabala priekšnieku. Redzēdams, ka šis priekšnieks ir tas pats vīrs, ko viņš aizvakar bija noturējis par kādu

svešu nabagu, viņš ļoti atvainojās, ka esot izturējies nepieklājīgi. Bet priekšnieks tam atbildēja itin laipni: «Nevis tev ir jāatvainojas, bet gan man ir jāpateicas par taviem labiem darbiem. Tagad es ticu, ka tu nevien gribi, bet arī vari laboties.»

Džou Čū sacīja: «Divas nelaiemes es jau esmu novērsis un tagad lūkošu arī trešo par labu griezt.»

To teicis, viņš iestājās par brīvprātīgu kaŗavīru zemes apsargāšanai. Nemieru laikos tāds stiprs un drošs kaŗavīrs bija valstij ļoti noderīgs. Savā dienestā viņš kāpa arvien augstāku un augstāku, kamēr beidzot izpelnījās īsta tēvijas glābēja godu. Savā slavas augstumā viņš tomēr nebija aizmirsis arī bijušo apgabala priekšnieku, kas tagad jau bija sasniedzis lielu vecumu un savu mūža vakaru pavadīja klusā atpūtā. Aizgājis pie vecā vīra, kaŗa vadonis to mīli uzrunāja: «Ja es esmu mūsu valstij ko labu darījis, tad pirmā kārtā man par to ir jāpateicas tev. Tu prati mani pamācīt nevis ar bargu sodu, kādu es biju pelnījis, bet ar mīļu tēvišķīgu padomu.»

17. Svētais.

Reiz dzīvoja Ķīnā jauns vīrs ar savu sievu, kas abi bija ļoti ticīgi un godīgi cilvēki. Viņi dzīvoja paši savā mājiņā un bieži vien deva dāvanas budistu klosteriem un visādiem trūkuma cietējiem. Vīrs labprāt lasīja budistu svētās grāmatas un arī sarunājās ar budistu priesteriem par ticības lietām. Runādams ar savu sievu, viņš mēdza izteikties: «Ja arī mums pašiem savs mūžs ir jānodzīvo par vienkāršiem cilvēkiem, lai tad mums būtu tāds dēls, ko varētu par svēto saukt!»

Pēc kāda laika viņiem arī piedzima dēls, kas bija skaists un veselīgs puika. Abi vecāki bija ļoti priecīgi un nevarēja vien sagaidīt, kad jaunais dēls izaugs liels un piepildīs viņu lolotās cerības. Bet jo vecāks dēls palika, jo skaidrāki arī izrādījās, ka dēlam nav pilna prāta. Ne par ko viņš sevišķi nepriecājās un bieži vien smējās, kur smiet nemaz neklājās. Nu vecāki bija ļoti nelaimīgi un nezināja, ko iesākt, ko darīt.

Kad dēls jau bija pieaudzis, tēvs tam reiz iedeva naudu un sacīja, lai aizejot uz bodi un nopērkot sev zābakus. Pēc laba laika dēls atnāk mājā un tēvs tam prasa: «Vai nopirki zābakus?»

Dēls atbild: «Nenopirku vis.»

«Kādēļ tad nenopirki?»

«Man pazuda nauda.»

«Ko tad tu ar naudu darīji?»

«Tāpat svaidīju pa rokām, laikam būs kur nokritusi.»

«Vai tad tev nemaz nav žēl, ka tu esi naudu pazaudējis?»

«Kas tur ko žēlot? Gan jau tev būs atkal cita nauda.»

To dzirdēdams, tēvs sadusmojās un uzsauca tam bargā balsī: «Vai tad tu nemaz nesaproti, kad man ir nauda grūti jāpelni?»

Dēls turpretī atbildēja gluži vienaldzīgi: «Kam tad vajaga pelnīt?»

«Kad es nepelnīšu, tad jau mums būs badā jānomirst.»

Dēls smiedamies atbildēja: «Man ļoti patiktos badā mirt.»

Tēvs nu vēl vairāk uztraucās un uzkliedza: «Āpdomā arī, ko tu runā! Tu jau esi izaudzis liels cilvēks un vēl nekā nedari. Man ir jāgādā tev pārtika un apģērbs un tu vēl apsmej mani.»

Dēls par to tā kā sabijās un atbildēja: «Par tevi es nemaz nesmejos! Es tikai nevaru saprast, kā tu nieka naudas dēļ tā vari uztraukties.»

«Ej projām no manis un pelnī pats, tad tu varēsi sacīt, ka tā ir nieka nauda.»

«Labi! Es iešu pats strādāt un pelnīšu naudu.»

«Kur tu iesi un ko tu darīsi? Tu jau strādāt nemaz nemāki.»

«Strādāšu tāpat kā citi cilvēki.»

To sacījis, dēls izgāja laukā, bet tēvs nemaz neticēja, ka dēls varētu kur aiziet. Viņš domāja, ka pēc kāda brīža dēls atkal būs mājā. Dēls negriezās vis atpakaļ, bet aizgāja uz kalniem, kas atradās ne visai tālu no viņu mājas. Uz vakara debess apmācās un varēja lietu gaidīt. Lai lietū nesalītu, dēls domāja pārgulēt nakti zem kādas klints. Tā pa kalniem kāpelēdams, viņš nogāza dažu labu akmeni, kas rūkdams novēlās zemē. Turpat atradās kāda grūti sasniedzama klinšu ala, kur laupītāji bija atraduši drošu mitekli. Dzirdēdami akmeņus rībam, viņi ļoti sabijās un domāja, ka valdības kaņaspēks taisās viņus ielenkt. Tie tūliņ sāka cits pēc cita bēgt, slēpdamies aiz klintīm un akmeņiem. Redzēdams vienu laupītāju, dēls gribēja tam ceļu prasīt un uzsauca: «Pagaidi!»

Tas negaidīja vis, bet aizskrēja vēl ātrāki projām. Dēls nu sāka meklēt to vietu, no kurienes tie cilvēki būtu iznākuši. Tikmēr meklēja, kamēr pēdīgi arī uzgāja to klinšu alu. Alā bija salikti salmi guļai. Nokūsis pa akmeņiem un klintīm staigādams, viņš tūliņ likās uz salmiem un drīz vien aizmiga. No rīta pamodies, viņš sāka pa alu meklēt kaut ko

ēdamu, cilāja akmeņus un rušināja zemi. Tā meklēdams, viņš beidzot uzgāja laupītāju paslēpto zelta un sidraba krājumu. Viņš nu sasēja sava krekla piedurknes, iztaisīja tā labu maisu un sabēra tur atrastā zelta un sidraba gabalus. Pārlicis šo maisu par pleciem, viņš griezās atpakaļ uz tēva māju.

Vecāki bija ļoti noskumuši, ka plānprātīgais dēls bija aizgājis. Viņi jau baidījās, vai tik viņš nebūšot kur galu dabūjis. Redzēdami dēlu atkal mājā pārnākam, viņi nu priecājās tīri bez gala. Par lielo zelta un sidraba krājumu viņi gan ļoti sabijās, jo domāja, ka viņš to kādam bagātniekam būs no muļķības paņēmis. Bet kad dēls visu izstāstīja, tad viņi gluži labi saprata, kā šī lielā bagātība tur bija nonākusi, jo apkārtnē jau ilgu laiku tika vērota kāda nebēdīga laupītāju banda, bet neviens nezināja, kur viņa īsti mitinās. Par atrasto mantu viņi tūlī nosprieda ziņot valdībai, jo jau par atraduma daļu vien viņi tagad varēja saukties par bagātniekiem. Viņi apjēmās arī savu nožēlojamo dēlu turēt ļoti mīļi un nekad to vairs nebārt. Bet kamēr viņi tā prātoja, dēls atkal bija aizgājis pasaulē un neviens vairs nezināja, kur viņš palicis.

18. Dung-ting ezers.

Dung-ting hū ir liels skaists ezers, kas atrodas ap pašu Ķīnas līdzenuma vidū. Šo ezeru bieži daudzina ķīniešu tautas dzeja un sevišķi viņš ir iemīlēts teikās.

Pie šā ezera dzīvoja viens pārticis ķīnietis vārdā Dziangs, kuŗa vecākais dēls bija liels grāmatnieks. Jaunais Dziangs taisījās uz pārbaudījumiem, lai varētu iestāties valsts dienestā, un neviens arī nešaubījās, ka centīgais jauneklis sasniegs savu mērķi. Vecāki viņam bija izvēlējušies turpat kaimiņos kādu turīgu un skaistu jaunavu par līgavu, kas arī dēlam bija gluži pa prātam.

Bija pienācis pārbaudījumu laiks un Dziangs aizbrauca uz pilsētu ar vislabākām cerībām, bet ar šo braucienu iesākās viņa nelaimes. Rakstīdams pārbaudījuma darbu, viņš bija ļoti uztraucies un izkrita cauri, bet vēl daudz lielākas nelaimes viņu sagaidīja mājā. Viņam prom esot, laupītāji bija uzbrukuši viņa mājai, nosituši vecākus un brāļus un nolaupījuši itin visu, kas vien bijis projām nesams. Par laimi laupītāji nebija atraduši naudas slēptuvi, kādēļ jaunajam Dziangam bija palikuši līdzekļi, ar ko izrīkot bērū ceremonijas. Pēc bērēm Dziangs bija nospriedis pārbraukt par Dung-ting ezeru pie sava tēvbrāļa, lai viņa dzimtā apmierinātos no savām raizēm. Tā nu viņš izdzēra pāra mērus rīsa degvīna un uzkāpa uz kuģīša, lai pārceļtos par ezeru.

Būdams drusku iereibis, Dziangs izklāja brīvākā kuģīša malā savu segu, uzgulās tur virsū un noskatījās ezera skaistajos viļņos. Nobraukušiem labu gabalu no krasta, piepēži atskanēja itin kā no debesīm nākdamas mūzikas skaņas, kas, kā likās, pamazām arvien tuvojās un palika stiprākas. Izdzirdis šādu mūziku, kuģa kapteinis ļoti izbijās un uzsauca ceļotājiem: «Ūdenstēvs brauc! Steidzieties visi apakštelpās, jo no virsas jūs var ieraut ezerā!»

Visi ļaudis tūliņ pazuda no kuģa virsas un sabēga apakš-
telpās. Neviens neievēroja, ka Dziangs bija palicis augšā;
bet viņš arī nemaz nedomāja slēpties, jo bija ziņkārīgs, kas
tur notiks. Drīz saradās uz kuģa daudz cilvēku, bet Dzi-
angs izlikās par aizmigušu, lai viņu neievērotu. Viens ienā-
cējs gan iesaucās: «Lūk, kur palicis viens ceļotājs!»

Otrs tam atbildēja: «Tas laikam ir piedzēries un ta-
gad guļ.»

Pa kuģa virsu svešinieki staigāja, sarunājās, dziedāja un
spēlēja kā kādās svinībās. Izrādījās, ka tika apsveicināta
kāda jaunava, kas it kā pirmo reiz būtu ieradusies biedru
starpā. Šī jaunava bija nostājusies pie paša Dzianga, bet
viņš to varēja tikai no muguras puses novērot. Jaunava vi-
ņam izlikās ļoti skaista un stipri atgādināja viņa paša lī-
gavu. Viņai uz priekšu ejot, Dziangs saķēra tās kāju, tā ka
viņa pakrita. Viņas pavadoni bija par to ļoti noskaitušies,
sagrāba Dziangu cieši un sacīja, ka šis par to tikšot iesviests
ezerā. Viņu tūliņ noveda pie veca vīra, kas bija ģērbies
greznās valdnieka drēbēs un sēdēja uz lepna troņa. Dziangs
nometās priekš viņa ceļos un valdnieks to uzrunāja bargā
balsī: «Kā tu iedrošinājies traucēt manus ļaudis?» Dziangs
atbildēja itin pazemīgi: «Jūsu majestāte, es lūdzu žēlas-
tību.» Tālāku viņš izsūdzēja visu savu nožēlojamo likteni.

Uzklausījies Dzianga runu, Ūdenstēvs palika žēlīgāks un
sacīja: «Savu laimi jeb nelaimi ir allaž pats cilvēks pelnījis,
kādēļ nevajaga žēloties par savu likteni, ko pats šāngs-dī ir
nolēmis. Tu biji par daudz iedomīgs un augstprātīgs, kādēļ
tev bija uzlikts tāds sods, bet pēc šās pārmācības tev tagad
klāsies labāki. Kad tu atkal ej uz pārbaudījumu, tad pār-
domā par brāļu mīlestību. Arī savu līgavu tu atkal dabūsi.»

To teicis, Ūdenstēvs iedeva Dziangam mazu kulīti, kas
bija pildīta ar zelta gabaliem. Pārsteigts par tādu labvē-
lību, Dziangs gribēja pateikties, bet Ūdenstēvs ar visiem pa-
vadoņiem jau bija pazudis. Nu arī kapteinis ar visiem kuģa
ļaudīm nāca atkal uz kuģa virsas.

Drīz pēc tam sāka pūst stiprs vējš un uz ūdens pacēlās
ar baltām putām pārklāti viļņi, kas izskatījās kā cilvēki.

Kapteinis, to redzēdams, iesaucās: «Tie ir Ūdenstēva kaŗavīri — nebūs labi.»

Kuģītis tika svaidīts un dauzīts pa viļņiem, kamēr apakšā atplīsa kāds dēlis un tūliņ gāzās ūdens iekšā. Ļaudis gan kādu laiku peldēja pa ūdens virsu, bet ar laiku cits pēc cita pazuda starp viļņiem. Dziangam dāvinātā kulīte turpretī pārvērtās par laivu, ko viļņi ar lielu ātrumu dzina uz krasta malu. Sausumā nonācis, Dziangs gribēja vilkt arī savu laivu malā, bet tā tur pārvērtās atkal par agrāko kulīti ar zelta gabaliem.

Nākošā dienā Dziangs aizgāja pie savas līgavas tēva pārstāstīt tam savus piedzīvojumus. Viesiem pretī nākdams, tas tūliņ viņu uzrunāja: «Tu nemaz nezini, kādu nelaimi mēs vakar piedzīvojām! Mana meita bija gājusi vakar ezerā mazgāties un nezin kā bija ierauta dībenā. Gan mēs skrējām palīgā un izmeklējāmies vairāk stundas, bet nevarējām nekur atrast. Jau gribējām iet projām, kad gluži negaidot ieradzījām, ka viļņi to jau bija iznesuši malā. Lai gan vairs necerējām, ka viņa vēl ir dzīva, tomēr vēl viņu grozījām un kustinājām, kamēr beidzot sāka elpot un atdzīvojās.»

Kad Dziangs bija izstāstījis, ko viņš uz kuģa piedzīvojis, tad arī izglābtā jaunava atcerējās to sapni, ko viņa ūdenī redzējusi. Viņa esot aizvesta kā uz kādām svinībām, kur bijis daudz ļaužu. Tad viens palaidnis esot viņai aizķēris aiz kājas, tā ka viņa esot pakritusi. Pēc tam svinību viesi esot to svešinieku nezin kur aizveduši un tā viņas sapnis esot izjucis. Dziangs nu arī saprata, ko tas nozīmējis, ka Ūdenstēvs apsolijs viņam atdot līgavu.

Drīz vien Dziangs apprecēja savu novēlēto līgavu un dzīvoja ar to laimīgi. Nākošā pārbaudījumā patiešām bija uzdots rakstīt par brāļu mīlestību un Dzianga raksts šoreiz tika atzīts par vislabāko. Viņš iestājās valsts dienestā un tika tur paaugstināts arvien augstāku un augstāku.

19. Ķīniešu Zālmans.

Reiz dzīvoja divi kaimiņi: Hū un Fengs, kuŗu starpā pastāvēja vecs ienaidis. Hū bija drusku čaklāks un turīgāks, kas paslinkajam un skaudīgajam Fengam nemaz nebija pa prātam. Kad nu vēl Hū šad un tad palielījās ar savu bagātību, tad Fengs no dusmām vairs nezināja, ko darīt.

Reiz gadījās abiem kaimiņiem kopā pusdienu turēt, kur netrūka arī rīsu degvīna. Draudzīgi pārrunājot savas lietas, Fengs ieminējās: «Kad jel reiz gadītos kāds bagātnieks, kas izlabotu tiltu par mūsu upīti! Lietus laikā tur vairs nekā netiek pāri.»

Hū atbild: «Es pats tūliņ dotu simtu liangu (taelu), ja tik vēl citi nāktu mums palīgā.»

«Lielīties jau tu proti, bet kad būtu jāmaksā, tad tev naudas nebūtu.»

«Es nemaz nelielos,» Hū atteica un tūliņ izjēma no sava maka pie jostas vairāk lielus sidraba gabalus.

«Nesen tu taču vēl žēlojies, ka tev neesot naudas. Kur nu uzreiz tik daudz sidraba jēmi?»

«Kur jēmu? Gluži vienkārši, nosītu vienu bagātu tirgotāju, atradu pie viņa vairāk simtu liangu sidraba, bet liķi iemetu ceļmalā sausajā akā.»

Fengs it kā noticēja šiem Hū vārdiem, pēc pusdienas aizgāja tūliņ uz tiesu un izstāstīja tiesnesim visu, ko bija dzirdējis un redzējis. Tiesnesis aizsūtīja steigšus savus ļaudis uz to aku un tie arī patiešām atrada akas dibenā vienu liķi bez galvas. Pēc šāda negaidīta atraduma Hū arī tika saņemts un atvests uz tiesu. Tiesnesis viņam jautā: «Vai tu atzīsties, ka esi nosītis vienu cilvēku, aplaupījis to un pašu iemetis tukšajā akā?»

Hū atbild: «Es neesmu nevienu cilvēku ne nosītis, ne aplaupījis. Es gribēju tikai savu kaimiņu pakaitināt un pa-

stāstīju tam pa jokam, it kā es būtu aplaupījis bagātu tirgotāju. Varbūt, ka viņš pats ir to izdarījis man atriebdamies.»

«Bet kur tad tu jēmi tādu lielu naudu?»

«Man iedeva tāds un tāds radnieks septiņi simti liangu, lai es nopērkot viņam vienu gabalu zemes.»

«Bet kā tas liķis nokļuvis tai akā, par ko tu runāji!»

«Par kādu liķi es neko nezinu.»

Lai gan Hū radnieks ar lieciniekiem pierādīja, ka viņš šim patiešām iedevs septiņi simti liangu, tomēr atrastā liķa dēļ Hū palika aizdomās par selpkavību un tika paturēts cietumā. Liķis nu tika izvilīts no akas un nolikts liķu kambarī. Pēc tam tiesnesis izlaida ziņu, lai nāk ļaudis apskatīt nosistā liķi, vai kāds viņu varbūt nepazīst.

Jau otrā dienā ieradās tiesā viena jauna sieviete, kas zēlojās, ka nosistais būšot viņas vīrs. Pēc liķa apskatīšanas tiesnesis viņu aicināja pie sevis izklausināt un prasīja: «Vai tu zini, kas tas nosistais ir par cilvēku?»

Sieviete atbildēja raudādama: «Tas ir mans vīrs!»

«No kā tu to pazīsti, ka tas ir tavs vīrs?»

«Es viņu pazīstu no izskata un arī no drēbēm.»

«Vai tu nezini, kādēļ viņš būtu nogalināts?»

«Viņš tirgojās un viņam varēja būt kāds tūkstotis liangu sidraba klāt.»

«Ko tu turi par vainīgu pie vīra nāves?»

«To pašu Hū.»

«Lietas izmeklēšana, kā redzams, vilksies ļoti ilgi, jo agrāki to nevarēs izbeigt, kamēr nebūs atrasta nocirstā galva un vainīgais nebūs atzinies. Tev kā jaunai sievietei nebūs ērti nākt arvien vienai pašai uz tiesu, tādēļ es tev ieteiktu drīzāk apprecēties, ko tev neviens neņemtu par ļaunu.»

Pateikusies par tiesneša labvēlību, jaunā sieviete aizgāja uz māju. Hū nu tika sargu pavadībā aizvests uz aku, lai uzmeklētu nosistā galvu, bet tas tikai vaimanāja, ka nekā nezina. Tiesnesis atkal izsludināja godalgu tam, kas atrastu noslēpto galvu.

Rītā arī ieradās tiesā kāds Vangs, nosistā kaimiņš, kas bija atradis pieprasīto galvu un atnesis to uz tiesu. Tas da-

būja izsolīto algu un aizgāja uz māju. Tagad tiesnesis izlaida ziņu, vai kāds neapžēlotos par jauno atraitni un negribētu to precēt.

Tūliņ otrā dienā ieradās pie tiesneša tas pats Vangs un paziņoja, ka viņš vēloties precēt nosistā kaimiņa atraitni. Tiesnesis solījās ataicināt arī atraitni un lika tādēļ Vangam pagaidīt, kamēr tā atnāks. Sieviete arī drīz ieradās, tika aizvesta uz tiesas māju un tiesnesis to uzrunāja: «Tavs kaimiņš Vangs ir še atnācis un gribētu tevi precēt. Vai tu esi ar mieru pie viņa iet?»

Sieviete atbild: «Pateicos par tiesas žēlastību — labprāt!»

«Tavs vīrs bija vecs un nabadzīgs, kādēļ viņš tev bija apnicis un tu biji iemīlējusi kaimiņu Vangu. Ar tavu ziņu Vangs nosita tavu vīru un iesvieda liķi vecajā akā. Lai kāvētu lietas izmeklēšanu un slēptu pēdas, Vangs viņam nocirta galvu un paslēpa to kur citur. Tā ka nu Hū tika apcietināts par slepkavību, tad slēpšana vairs nebija vajadzīga un jūs paši nācāt tiesai palīgā. Vai tu atzīsties par vainīgu?»

Sieviete sāka kliegt un raudāt un apgalvoja, ka viņa nekā nezina.

Tiesnesis turpināja: «Tu taču zināji, ka vīrs ir pagalam un iemests tai akā! Kādēļ tu taisni tagad sāki vīru meklēt, ne agrāki, ne vēlāku? Kādēļ tu meloji, ka vīram esot bijis daudz naudas? Bagātnieki jau negērbjas tādās lupatu drēbēs, pēc kuŗām tu vīru taisni esot pazinusi. Arī jūsu kaimiņi nekā nezina, ka tavam vīram būtu bijusi nauda un ka viņš būtu tirgojies. Labāk atzīsties ar godu, lai man nebūtu jāņem mocību ieroči palīgā!»

Sieviete arvien vēl raudāja un liedzās, bet tiesnesis vairs tālāku neklausījās, lika to izvest laukā un atvest Vangu. Tam nu tiesnesis prasīja: «Ko tu turi par vainīgu pie tava kaimiņa nāves?»

Vangs atbildēja itin droši: «Ko citu, kā to pašu Hū!»

Tiesnesis runāja tālāk: «Nevis Hū ir tas slepkava, bet tu pats. Kā tu tūliņ vajadzīgā brīdī varēji to galvu atrast? Pirmais vīrs vēl nav aprakts un jūs abi jau vienas dienas laikā esat nosprieduši precēties. Jūsu precības gan jau bija

norunātas, vēl pirmajam vīram dzīvojot. Slepkavību allaž mēdz izdarīt ar zināmu nolūku. Kam citam gan bija vajadzīga tava nabaga kaimiņa nāve, kā tikai tev? Es jau agrāk vēroju, ka jūs abi esat vainīgi, bet tikai meklēju vēl drošākus pierādījumus. Tagad, kā redzi, lieta ir skaidra, un tev cits nekas vairs neatliek, kā tikai atzīties.»

Vangs palika stūrgalvīgi pie liegšanās un negribēja nekādā ziņā atzīties. Tad tiesnesis sāka aizdomās turētos vainīgos vienu pēc otra tincināt, kamēr tie sapinās tādās pret-runās, ka ar liegšanos neko vairs nevarēja panākt. Beidzot abi vainīgie arī atzinās un dabūja savu pelnīto sodu.

Nevainīgais Hū tika izlaists no cietuma un no tā laika tādu joku vairs nestāstīja. Bez sava soda nepalika arī Fengs, kas tik ļauni bija aprunājis savu kaimiņu.

20. Palaidnis.

Jaunais Daijs ļoti mīlēja dzīres, viesības un visādas laimes spēles uz naudu. Tā dzīvojot, bieži izceļas strīdi un asi strīdi nebeidzas bez kaušanās. Bet visas šādas nelaimes tomēr nevarēja atbaidīt Daiju no ierastām palaidnībām.

Reiz atkal būdams labā dūšā, Daijs gāja uz māju un sastapa ceļā savu mirušo radnieku Dzī. Dzērumā Daijs pavisam bija aizmirsis, ka Dzī jau ir miris, un uzprasīja tam gluži vienkārši: «Kur tu nu iedams?»

Dzī atbildēja: «Vai tu vairs neatmini, ka es esmu miris?»

Par tādu atbildi Daijs gan tā kā sabijās, bet savā dzēruma nebēdībā prasīja tikai tālāki: «Ko tad tu apakšzemē dari?»

Dzī atteica: «Es esmu pie valdnieka Jamas par rakstvedi.»

«Tad jau tu zini arī visu mūsu nākošo laimi un nelaimi,» Daijs iesaucās.

Dzī atbildēja: «Tas jau ir mans darba lauks un to es arī zinu. Bet šo ziņu ir daudz, ka es visas nevaru paturēt atmiņā. Es atceros tikai šo to par saviem radiem.»

«Tad jau tu arī par mani ko zināsi.»

«Priekš trim dienām tika pierakstīts arī tavs vārds.»

No bailēm Daijam izgāja viss reibums no galvas un steigšus vien tad jautāja: «Kas tad par mani ir nospriests?»

Dzī atbildēja: «Es negribu tevi mānīt; tavs vārds ir pierakstīts ellē.»

Daijs nu sāka it pazemīgi lūgties: «Vai tu, mīlais radniek, nevarētu man kaut kā palīdzēt un lūkot izglābt?»

«Tev ir tik daudz grēku, ka es visus nemaz nevaru izstāstīt. Es arī nezinu, vai tu pavisam vairs vari savu lik-

teni par labu griezt. Bet lūko tomēr laboties un ko darīt. Es nabaga rakstvedis tur nevaru itin nekā palīdzēt.»

To dzirdēdams, Daijs nokrita priekš Dzī ceļos zemē un sāka raudādams to lūgties, bet tas jau bija pazudis. Tā nu viņš aizgāja bēdīgs mājā un pārdomāja, ko iesākt, ko darīt.

Daija kaimiņam bija aizdomas, it kā šis ar viņa sievu turētu slepenu draudzību. Reiz saticis Daiju laukā, kaimiņš to aizveda pie kādas sausas akas un kad viņš to gribēja apskatīt, tad kaimiņš to iegrūda no muguras akā. Aka bija labi dziļa un kaimiņš bija pārlicināts, ka Daijs tur ir nosities. Gar malām turēdamies, viņš tomēr nenokrita dibēnā ar lielu triecienu, tā ka tikai apreiba un pēc kāda laika atkal pamodās. Gan viņš kļiedza, cik vien spēdams, pēc palīdzības, bet neviens cilvēks nedzirdēja viņa balsi.

Nākamā dienā kaimiņš vēl gribēja pārlicināties, vai Daijs patiešām ir nosities, un aizgāja uz to aku apskatīties. Dzirdēdams Daija kliegšanu, viņš nu uzbēra akmeņus un smiltis virsū, tā piepildīdams gandrīz visu aku. Bet akas dibenā bija iegāzusies viena mala, kur Daijs atkal paglābās no kaimiņa sviestajiem akmeņiem un zemēm. Kad aka bija aizbērta, tad viņas dibena ala palika tik tumša kā elle, kur vairs nekā nevarēja redzēt. No lielām bailēm Daijam pārgāja visa ēstgriba un viņš domāja, ka tepat nu viņam būs arī jānomirst. Atceroties savu palaidnīgo dzīvi, viņš pārlika, ka šādu briesmīgu galu viņš laikam arī pats esot izpelnījies. Tā žēlodamies, viņš ieraudzīja savā apkārtnē vairāk maldu uguntiņas un uzrunāja tās: «Es esmu dzirdējis, ka jūs esot nelaimīgu cilvēku dvēseles. Ja tas ir taisnība, tad palieciet pie manis un parunājiet kādu brīdi, kamēr es vēl būšu dzīvs.»

Maldu ugunis sāka tagad skraidīt ap viņu apkārt un viņu gaismā Daijs ieraudzīja, ka vienā alas stūrī tek tīrs ūdens. Veselu dienu cietis slāpes, viņš nu varēja labi padzerties. Tā atspirdzinājies viņš atkal sāka runāt: «Saka it taču, kas jūs esat un no kurienes nākat!»

Viena uguntiņa atbildēja: «Šī vieta nav vis aka, bet veca ogļu raktuve. Še bija veci kapi un tā ka raktuves īpašnieks bija sabojājis tos kapus un traucējis mirušo dvēseļu mieru, tad apakšzemes valdnieks bija par to noskaities, uz-

laidis raktuvei ūdeni un noslīcinājis visus racējus. Mēs nu esam šo noslīkušo strādnieku dvēseles.»

Daijs jautāja tālāk: «Vai jūs man nevarat kaut kā palīdzēt tikt atkal virszemē?»

Uguntiņa atbildēja: «Mēs paši gan tev nevaram nekā palīdzēt, bet mēs parunāsim ar mūsu vecāko, varbūt, ka tas var ko darīt. Ja nu tu tiec virs zemes, tad apžēlojies arī par mums un aproc mūs, kā pienākas. Ap mūsu kauliem tek arvien auksts ūdens un mums nav nekādas cerības, ka mēs tiksīm no šīm ciešanām vaļā.»

Daijs sacīja: «Es labprāt darītu visu, ko vien spētu, ja tikai tiktu virs zemes. Bet kā lai es no šejienes tieku laukā?»

To teicis, viņš sāka atkal raudāt un žēloties par savu nelaimi. Tai laikā pazuda dažas uguntiņas un ieradās atkal tikai pēc ilgāka laika. Tad viena atnākusī uguntiņa sacīja:

«Vari būt mierīgs, mūsu vecākais solījās tev palīdzēt.»

Daijs brīnīdamies jautāja: «Kā viņš mani var izvest virs zemes?»

Uguntiņa atbildēja: «Viņš dos ziņu kādam cilvēkam, lai atjauno šīs raktuves.»

Tā ziņa ļoti iepriecināja Daiju un tagad viņš pirmo reiz aizmīga šai apakšzemes mājoklī. Kad viņš pēc ilga un salda miega atkal bija pamodies, tad jau dzirdēja, ka ļaudis strādā rakdami viņam virs galvas. Pēc kādas stundas zemes un akmeņi bija iztīrīti un strādnieki nevarēja vien nobrīnīties, kā zemes apakšā atradies dzīvs cilvēks. Kad ļaudis sāka viņam prasīt, kā viņš nonācis raktuves dibenā, tad viņš atbildēja: «Es biju drusku iereibis un iedams iekritu.»

Pārdomādams savu negodīgo dzīvi, viņš šo nelaimi uzskatīja par pašu debesu sodu, kādēļ negribēja apsūdzēt savu kaimiņu.

«Bet kā tad akmeņi un smiltis tika tev virsū?» ļaudis neticēdami jautāja.

«Krītot sabruka arī raktuves zemes.»

«Bet raktuves malas jau nemaz nav sabrukušas!»

«Es biju iedzēries un nemaz vairs neatminu, kā tas viss noticis.» Tā izvairījās Daijs no sūdzības par savu kaimiņu.

Kaimiņam arī pašam nebija nekādas laimes. Dusmoda-

mies ar sievu, viņš bija sācis to sist, bet viens sitiens bija tik nelaimīgs, ka tā tūliņ pakrita un bija pagalam. Sievas radnieki tūliņ apsūdzēja dusmīgo vīru tiesā un tas nu tika ielikts cietumā. Kādam draugam arī Daijs izstāstīja visu patiesību, ko kaimiņš viņam bija darījis, un draugs tam deva padomu, lai tūliņ sūdzot tiesai, bet Daijs atbildēja it mierīgi: «Jau tā viņam ir jāsēd cietumā, ko nu vēl es sūdzēšu?»

Daijs nu tūliņ gādāja, ka izraktie strādnieku kauli tiktu godīgi aprakti. Arī citādi viņš bija palicis ļoti labsirdīgs un palīdzīgs, par ko visi ļaudis brīnījās. Lai gan Daijs izdeva daudz naudas un mantas labdarīgiem mērķiem, tomēr viņš palika arvien bagātāks un laimīgāks.

Vienu nakti Daijs redzēja sapnī atkal savu mirušo Dzī, kas viņu pamācīja: «Tavs dzīves laiks tev ir pagarināts un no elles noziedzniekiem tu esi izdzēsts. Tavas ciešanas un mirušo racēju aizlūgšanas ir tevi izglābušas. Dzīvo tāpat arī uz priekšu!»

21. Ou-jangs.

Reiz dzīvoja viens vīrs, kas agri nomira un atstāja sievu ar mazu dēliņu vārdā Ou-jangu. Kad mazais Ou-jangs bija jau labi paaudzies, viņš prasīja savai mātei: «Visiem bērniem ir tēvi, bet kādēļ man nav tēva?»

Māte atbildēja: «Tādēļ ka tavs tēvs ir nomiris.»

«Vai viņš vairs nenāks pie mums atpakaļ?»

«Kas ir miris, tas vairs nenāk atpakaļ pie dzīvajiem; bet mēs gan reiz aiziesim pie viņa. Visiem cilvēkiem jau reiz ir jāmirst.»

«Ja Debestēvs man pats ir devis dzīvību, kādēļ viņš jem to no manis atkal nost? Es gribu uzmeklēt tādu zemi, kur nav nāves.»

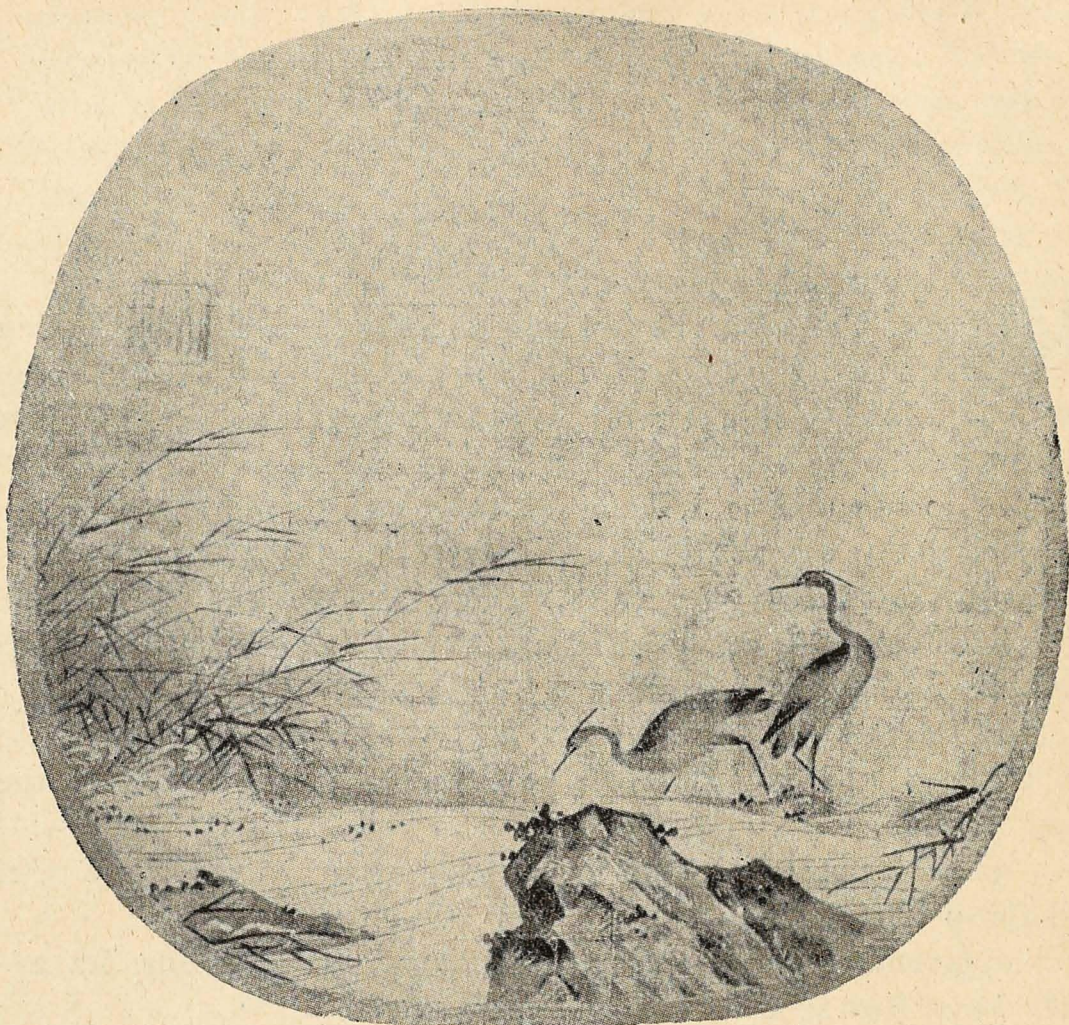
«Tādas zemes pasaulē nav, tādēļ nevajaga arī tādu velti meklēt.»

«Neviens jau arī visu pasauli nepazīst. Varbūt, ka tomēr kaut kur ir tāda zeme.»

Māte lūkoja izrunāt dēlam tādas iedomas no galvas, bet dēls palika pie sava un sāka ceļot. Viņš zināja, ka austrumos un dienvidos ir liela jūra un ziemeļos liels tuksnesis, tādēļ ceļoja uz rietuma pusi. Visur viņš prasīja par laimīgo zemi bez nāves, bet neviens nezināja, kur tāda būtu atrodama. Tā viņš aizgāja līdz Gun-lun kalniem un vienā kalna galotnē ieraudzīja lielu bruņu-rupuci. Piegājis tam klāt, viņš prasīja: «Vai tu zini, kur ir tāda laimes zeme, kur nāves nav?»

Rupucis atbildēja: «Es esmu ilgi dzīvojis zemes virsū un vēl dzīvošu tik ilgi, kamēr debesis nonāks uz manas muguras, bet par tādu laimes zemi, es neesmu dzirdējis. Paliec šē pie manis, kamēr es dzīvošu. Tev nekā šē netrūks.»

Jaunais Ou-jangs atbildēja: «Es gribu vai nu mūžīgi dzīvot, vai arī mirt. Šeit es nevaru palikt.»

Gārņi.

Viņš nu gāja atkal tālāk un pēc ilga laika nonāca pie vienas dziļas kalnu aizas, uz kuņas malas sēdēja viens gārnis. Piegājis tam klāt, viņš prasīja: «Vai tu zini, kur ir tāda zeme, kur nav nāves?»

Gārnis atbildēja: «Es esmu jau ilgi dzīvojis zemes virsū un dzīvošu vēl tik ilgi, kamēr šī aiza būs piepildījies ar mana lizda žagariem un zālēm. Paliec še pie manis, kamēr es dzīvošu. Tev še nekā netrūks.»

Ou-jangs atbildēja: «Es gribu vai nu mūžīgi dzīvot, vai arī mirt. Šeit es nevaru palikt.»

Tā viņš nu gāja atkal tālāk un tālāk, kamēr ieraudzīja priekšā kādu savādu spožumu. Viņš piegāja klāt un redzēja, ka tā ir skaista kristala pils. Iegājis tai pilī, viņš

redzēja tur tik skaistu jaunavu, kādas līdz šim vēl nebija ne redzējis, ne dzirdējis. Tai nu viņš atkal prasīja: «Vai tu zini, kur ir tāda zeme, kur nav nāves?»

Jaunava atbildēja: «Tādas zemes pasaulē nemaz nav.»

Ou-jangs runāja tālāk: «Es taču par to vien esmu domājis, kā izbēgt no nāves un mūžīgi dzīvot.»

«Velti tu esi pūlējies. Nemirstību tu nevarēsi sasniegt, jo zeme grib dabūt savu tiesu.»

Ou-jangs nu atbildēja, pavisam izmisis: «Ja man vairs nav nekādas cerības, tad man arī vairs nav prieka šai pasaulē dzīvot...»

«Kādēļ tu tīšām meklē nelaimi, vēl jauns un vesels būdams?»

«Ko lai es daru?»

«Paliec pie manis un dzīvo priekos un laimē, kamēr vien tev patīk. Bet mūžīga dzīvība tev būtu tikai par nelaimi, jo nemirstība nav tev nolemta.»

«Kas tad tu esi, debešķīgā jaunava?»

«Es esmu rietumu dievība Sī-vang-mū un gribu tevi labprāt paturēt savā pilī.»

To dzirdēdams, Ou-jangs aizmirsas visas savas raizes un ar prieku palika Sī-vang-mū pilī. Pastāvīgi viņš atradās pie skaistās jaunavas un gadi skrēja kā acumirkļi. Ārā pārvērtās visa daba. Vecie koki apgāzās un jaunie izauga tai vietā. Bet Sī-vang-mū palika tikpat jauna un skaista kā bijusi. Arī Ou-jangs nemanīja pie sevis nekādu pārmaiņu. Kad tādos priekos dzīvojot jau bija pagājuši tūkstoš gadi, tad viņam palika žēl savas mātes, radu un draugu. Piegājis pie Sī-vang-mū, viņš sacīja: «Es gribētu savu māti un radus apmeklēt, man nu būs jāaiziet.»

Sī-vang-mū atbildēja: «Vai tu nezini, ka tava māte un visi tavi radī jau sen ir miruši?»

«Es taču tik mazu laiciņu esmu še nodzīvojis. Kā viņi tik drīz var būt miruši?»

«Tu jau gribēji mūžīgi dzīvot un laimīgs būt, bet tagad tu gribi iet atpakaļ uz nāves zemi. Es jau tev sacīju, ka mūžīga dzīvība tev nepatīks. Ej nu arī uz savu seno māju, bet pajem vēl no manis šos trīs ābolus līdz.»

Ābolus pajēmis, jauneklis atvadījās no skaistās Sī-vang-mū un sāka ceļot uz austrumiem, uz savas dzimtenes pusī. Ilgu laiku iedams, viņš nonāca pie dziļās klinšu aizas. Vīsa aiza tagad bija aizpildīta ar žagariem un zālēm un virsū bija redzami nobalojuši gārņa kauli. To redzot viņš nobijās un pārdomāja, ka laikam tiešām būšot nodzīvojis ilgu laiku.

Tālāku ceļodams, Ou-jangs nonāca arī pie kalna ar bruņu rupuci, uz kuŗa bruņām bija uzvēlušies mākoņi, bet pats bruņu rupucis jau bija beigts. Nu jauneklis saprata, ka patiešām ir pagājis ilgs laiks, sāka žēloties un gribēja jau griezties atpakaļ uz Sī-vang-mū. Tomēr zinādams, ka dzimtene jau ir tuvāku, gribēja pa priekšu apskatīt savu vecāku māju.

Pēdīgi viņš nonāca arī savā dzimtenē, bet visa zeme jau izskatījās svešāda un tur dzīvoja arī pavisam sveši ļaudis. Neviens viņu nepazina un nesaprata arī, par ko viņš runāja. Pēdīgi tie noveda viņu pie viena veca vīra, kuŗa istaba bija pilna grāmatām. Ou-jangs tam atkal prasīja, vai viņš ko neesot dzirdējis par šā māti. Vecais padomāja kādu brīdi, pašķirstīja kādu vecu grāmatu un tad sacīja: «Priekš tūkstoš gadiem šai zemē patiešām dzīvojusi tāda atraitne, kādu tu piemini. Viņas dēls esot aizceļojis pasaulē un pazudis, neatstādams nekādas ziņas.»

To dzirdēdams Ou-jangs palika pavisam bēdīgs. Viņš nezināja, par ko lai vairāk žēlojas, vai par to, ka bija aizgājis no dzimtenes, jeb par to, ka bija atstājis savu laimes zemi tālos rietumos. Svēss un vientuļis nu viņš bija starp svešiem ļaudīm.

Tā bēdādamies viņš atcerējās savus trīs ābolus. Viņš apēda pirmo ābolu un tūliņ viņa melnie mati tapa gluži baltī un ģimis pārklājās ar baltu bārdu. Kad viņš apēda otru ābolu, tad viņa spēks sāka zust, ģimis sarāvās krunkās un rokas sāka trīcēt. Pēdīgi viņš apēda arī trešo ābolu un tūliņ pēc tam nomira.

22. Daoists.

Reiz dzīvoja viens daoists, par ko tika stāstīts, ka tas varot acis apmānīt un brīnumus darīt; bet viņš gāja allaž tik vienkārši ģērbies, ka ļaudis tādām valodām negribēja ticēt.

Vienu dienu šis daoists satika kādu zemnieku, kas veda veselu vezumu persiku uz pilsētu pārdot. Daoists lūdzās, lai dodot viņam arī vienu persiku pabaudīt, bet zemnieks atbildēja itin rupji: «Ja es visiem diedelniekiem došu pa persikam, kas tad man vairs paliks ko pārdot?»

«Viena persika dēļ tu taču nepaliksi nabags,» daoists atteica.

Kad nu zemnieks negribēja neko dot, tad viens ceļa gājējs nopirka vienu persiku par naudu un atdavināja to daoistam. Tas nu ļoti pateicās, apēda persiku, iebāza kaulu zemē un sacīja, kad viņam tur izaugšot persiku koks, tad viņš došot savus augļus arī citiem. Ļaudis, kas tur bija sanākuši, noturēja to par joku, un labprāt tur palika stāvot, lai uzklausītos asprātīgā daoista runā. Bet drīz vien izrādījās, ka no persika sēklas izdīga asns, kas pēc brīža izauga par veselu koku. Koks sāka ziedēt, attīstīt augļus un pēdīgi bija viss pārklāts ar skaistiem gataviem persikiem. Tagad daoists atdāvināja ļaudīm visus augļus no sava koka un arī tas zemnieks ar persiku vezumu dabūja saēsties pēc patikas. Izdalījis augļus, daoists atkal aizgāja un pazuda no ļaužu acīm. Kad zemnieks atgriezās pie ava vezuma, tad izrādījās, ka tur vairs nebija neviena persika. Bijušā persiku koka vietā tagad stāvēja viņa ratu ilksis. Tā nu bija iznācis, ka zemnieks sava skopuma dēļ bija zaudējis visus savus persikus.

No turienes daoists ceļoja uz Pekingas pusi, kur pašlaik pie debesdēla galma, kā arī pie dažiem bagātniekiem,

bija gaidāmas lielas siseņu sacīkstes. Tādēļ arī siseņu ķērāji devās ar saviem siseņiem uz galvas pilsētu. Vairāki tādi siseņu pārdēvēji bija sanākuši vienā mājvietā, kur tagad sacīkstēs izmēģināja siseņu stiprumu. Stiprāko siseni bija saķēris kāds puika, kas tad nu arī cerēja uz labu maksu Pekingā. Te ierādās mājvietā arī viens siseņu uzpircējs ar vairāk siseņiem. Tas nu laida vienu savu siseni cīņā ar puikas noķerto. Uzpircēja sisenis nevien pārspēja puikas siseni, bet arī vēl nokoda to. Nabags puika sāka rūgti raudāt un daoists, kas arī bija tur ieradies, lūkoja to apmierināt, sacīdams: «Ej tik uz māju, varbūt ka noķersi vēl kādu stiprāku siseni.»

Puika žēlojās, ka viņš esot vienīgais dēls savam nabaga tēvam, kas guļot slims un esot bez līdzekļiem. Ar siseņa naudu viņš gribējis palīdzēt savam tēvam. Daoists iedāvina puikam lielu sidraba gabalu un tas nu apmierināts devās atpakaļ uz māju. Tad daoists griezās pie uzpircēja, piedāvādams arī savu siseni cīņai. Viņš izjēma no sava jostas maka vienu siseni, kam uzpircējs laida virsū savu uzvarētāju. Pēc neilgas cīņas daoista sisenis pārspēja un nokoda uzpircēja stipro siseni. Uzpircējs par to bija ļoti noskaities un uzsauca daoistam: «Tā ir blēdība, samaksā man par nokosto siseni!»

Daoists atbildēja gluži mierīgi: «Tad jau tu arī ar blēdību liki nokost puikas siseni. Kādēļ tu viņam nesamaksāji par zaudējumu? Bet es jau ar siseņiem netirgojos. Ja gribi, vari paturēt manu siseni sava nokostā vietā.»

Uzpircējs nu bija ļoti priecīgs par negaidīto dāvanu, bet daoists aizgāja atkal savu ceļu. Kad uzpircējs vēlāku gribēja apskatīt savu iemantoto siseni, tad izrādījās, ka siseņa vietā viņam bija tikai veca norūsējusi nagla.

Nonācis Pekingā daoists apstājās pie kāda bagātnieka nama vārdā Hana, kas bija uzlūdzis pie sevis kādu draugu Sū uz vakariņām. Hana sulaiņi negribēja daoistu laist iekšā, bet tas palika pie durvīm un negāja projām. Troksni bija izdzirdis arī pats Hans, izgāja ārā un uzlūdzta negaidīto viesi pie sevis, negribēdam to atraidīt. Tā nu visi trīs nosēdās pie galda, ēda un dzēra, cik katram patika. Draugam Sū

svešais daoists nemaz nepatika, un būdams labā dūšā, viņš to uzrunāja: «Es redzu, ka tu labprāt gribi būt par viesi. Bet vai tu negribi mainīt lomas un būt kādreiz arī par saimnieku?»

Daoists atbildēja: «Kādēļ ne? Es esmu tāds pats kā tu, jo man arī ir galva uz pleciem.»

Sū par to bija ļoti uztraucies un nezināja, ko atbildēt. Daoists atkal turpināja: «Vai es nevarētu rītā uzlūgt cienījamus kungus uz vakariņām?»

Hans jautāja: «Pateicamies par ielūgumu, bet mēs nezinām, kur daoists dzīvo.»

Tad daoists paskaidroja, ka viņš esot nometies tādā un tādā templī ārpus pilsētas mūriem. Hans brīnīdamies jautāja: «Kā tur var dzīvot? Tas templis jau ir sen drupās sakritis.»

Daoists atbildēja: «Es tikai nesen esmu atnācis uz Pekingū un starp drupām esmu ietaisījis sev dzīvokli.»

Otrā dienā abi viesi arī ieradās pie tempļa un daoists viņus jau sagaidīja pie vārtiem. Pagalms bija glīti iztīrīts no drupām un bagātīgi piestādīts ar visādām pukēm. No ārpuses galvenā ēka gan vēl izskatījās kā pils drupas, bet iekšpusē bija ietaisītas vairāk greznas istabas. Viesistabas sienas bija apliktas ar jaunām glītām tapetēm un klons pārklāts ar lielu dārgu tepiķi. Gar sienām karājās skaistas senlaiku bildes un zīda izšuvumi. Galds un krēsli izskatījās kā smalki izgriezti mākslas darbi. Kristala, nefrīta un sidraba traukos bija salikti visādi ēdieni un augļi. Blakus ēdieniem tur stāvēja arī visdažādākie dzērieni. Daoists laipni uzlūdza savus viesus pie galda, kur tos apdienēja jauni tempļa mācēkļi, gērkušies tīrās un glītās drēbēs. Viesi nebija ne sapņojuši par tik lieliskām vakariņām bagāti izkoptās vecā tempļa telpās.

Kad dzīru dalībnieki jau bija atsēdušies, tad daoists uzsauca saviem mācēkļiem: «Pasauciet dziedātājas!»

Drīz pēc tam mācēkļi ievēda divas skaistas jaunavas, gērkušās greznos zīda apģērbos. Kad viņas iesāka dziedāt, tad viesiem izlikās, ka viņi tādas balsis vēl nekad nebūtu dzir-

Daoista dzires.

dējuši. Pēc dziedāšanas jaunavas sāka arī dejot, bet vēlāku mācēkļi tās izvadīja atkal uz blakus istabu.

Visu to laiku pastāvīgi dzerdami, abi viesi jau bija stipri iereibuši. Tad daoists piecēlās un sacīja: «Esiet tik laipni un ēdiet un dzeriet, kā jums patīk, bet es iešu blakusistabā drusku atpūsties. Pēc kāda brīža es atkal atnākšu.»

Sū par to ļoti noskaitās un izsaucās: «Tā ir nekaunība, ka mājas saimnieks atstāj mūs vienus pašus.»

Daoists nelikās to ne dzirdot un izgāja gluži klusu laukā. Pie viesiem atnāca mācēkļi, sataisīja uz plašajiem sēdekļiem ērtas guļas vietas ar spilveniem un greznām segām un lūdza viesus atgulties, ja patiktos, jo līdz mājai viņiem būšot tālu ko iet. Viesi arī bija noguruši, nolikās uz skais-tajām guļas vietām un drīz vien bija aizmiguši.

No rīta abi viesi pamodās uz ceļa sabrukušajam temp-lim blakus. Sū bija ievēlies pat dubļos. Tempļa drupās viņi neatrada ne istabas, ne arī pagalma ar puķēm. Daoists bija pazudis un neviens nezināja, uz kurieni viņš aizgājis.

23. Keizara precības.

Reiz dzīvoja vecs ķeizars ar savu ķeizarieni, kuŗiem bija viens vienīgs dēls. Pats ķeizars gādāja par labiem skolotājiem, kas viņa dēlu mācītu grāmatās un vingrošanā. Vecākiem par lielu prieku troņa mantinieks bija nevien ļoti uzcītīgs, bet arī tikpat vērīgs. Sasniedzis sešpadsmito dzīvības gadu, ķeizara dēls bija jau izaudzis par stipru, veselīgu un skaistu jaunekli. Vienu dienu vecais ķeizars aicināja dēlu pie sevis un uzrunāja to šā: «Tu zini, ka jaunekļus 16. gadā pie mums ir parasts apprecināt. Mēs nu esam izraudzījuši tev par līgavu ministra Lī meitu, kas ir skaista un gudra jaunava. Pats Lī ir cēlies no vecas ķeizaru cilts un ir mums arī visu mūžu taisni un godīgi kalpojis.»

Dēls viņam atbildēja: «Es ļoti pateicos par jūsu gādību, bet tomēr vēl baidos precēties. Es vēl neesmu pilnīgi pieaudzis un varu šai svarīgā lietā pārskatīties.»

«Man liekas, ka tava atbilde ir tikai izruna. Stāsti man labāk skaidri un atklāti, kādēļ tu negribi, ka mēs tevi apprecinām.»

«Man arī nav nekā ko slēpt un liegties. Lī meitu es neesmu vēl redzējis un nezinu, vai viņa man būtu īsti pa prātam. Lī jaunava arī manis nav redzējusi un varbūt, ka arī es viņai nepatīku. Tādēļ es gribētu vēl kādus gadus pagaidīt un apdomāties.»

«Man nu gan ir grūti panest, ka tu uzstājies pret vecām un svētām ierašām; bet man negribētos arī uzmākties tev ar varu, jo tu man allaž esi bijis prātīgs un paklausīgs dēls.»

Tā nu troņa mantinieks palika neapprecējies un turpināja pa vecam savus darbus ar grāmatām un ar vingrošanu. Bet pēc gadiem trim vecais ķeizars nomira un dēlam bija tūliņ jāuzjemas valdība. Kad sēru laiks bija pārgājis un jaunais valdnieks jau bija divdesmitvienu gadu vecs, tad viņš

pagaidām nodeva valdību savam tēvbrālim un gāja pats līgavu meklēt. Viņš pārgērbās par tirgotāju, brauca no viena apgabala uz otru un apskatīja visādas jaunavas, bet neviena viņam nebija pa prātam. Beidzot viņš vēl iegriezās kādā glītā mājā un tur atrada jaunavu, kas bija nevien ļoti skaista, bet arī gudra un piemīlīga. Šī skaistule jaunajam ķeizaram ļoti patika, tāpat arī jaunavai patika jaunais valdnieks. Ķeizars tūlī pārbrauca mājā, izsūtīja savus preciniekus un jaunava ar visām ceremonijām tika pārvesta uz ķeizara pili. Tika dzertas kāzas un visi pavalstnieki priecājās līdz ar pašu valdnieku.

Pāra mēnešu pēc kāzām tika ķeizaram ziņots par kādām lielām blēdībām vienā dienvidus provincē. Ķeizars nosprieda aizbraukt pats uz turieni, lai gan tādām ceļojumiem vajadzēja pāra mēnešu laika. Tā viņš atvadījās no savas jaunās ķeizarienes un aizbrauca.

Tai laikā iebrauca Pekingā no Japānas viens bagāts tirgotājs ar zelta un sidraba lietām un dārgiem zīda izšuvumiem. Viņš tika ielaists arī ķeizara pili, kur pati ķeizariene apskatīja skaistās mantas. Tā vairāk reizes redzoties pili, japāniešu tirgotājs iemīlēja ķeizarieni un tā arī no savas puses tirgotāju. Jo vairāk viņi satikās, jo kaislība no abām pusēm palika lielāka. Bet vairāk tuvoties viņiem tomēr nekā nebija iespējams. Reiz tomēr tirgotājam izdevās satikties ar ķeizarienes apkalpotāju. Novedis to vienā tukšā šķērsielā, viņš to uzrunāja: «Tu jau laikam zini, ka es mīlēju ķeizarieni. Bez viņas es vairs nevaru dzīvot. Vai tu man nevarētu kā palīdzēt?»

Apkalpotāja atbildēja: «Ko lai es atbildu ķeizaram, kad es tev palīdzu?»

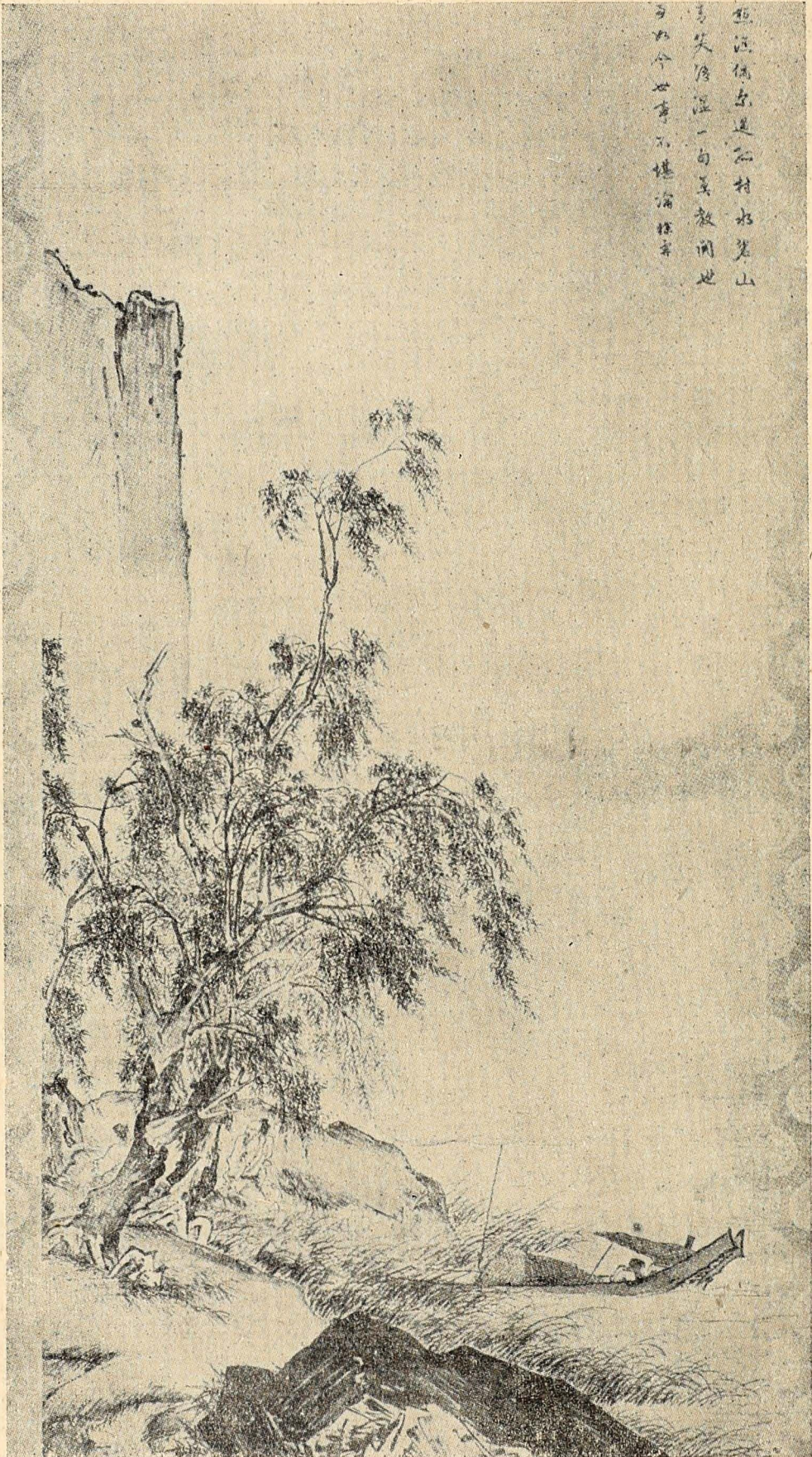
Tirgotājs turpināja: «Es tev došu tādu maksu, ka tev ne no kā nebūs jābaidās.»

«Ko man līdzēs tavs zelts, ka ķeizars var mani uz nāvi notiesāt?»

«Tur un tur es aprakšu to algu, tu vari izrakt un neviens nezinās, no kurienes tā bagātība nāk.»

Dzirdēdama par tādu algu, apkalpotāja arī padevās un izdomāja savu viltību. Viņa solījās izbraukt ar ķeizarieni

孤江何處是
孤村水卷山
多笑修江一
句笑教開世
可如今世事
不堪論樣年

Keizarienes bēgšana.

pastaigāties uz Bai-ho upi. Tur lai tirgotājs gaidot ar laivu un lūkojot ķeizarieni dabūt laivā. Par div-trim dienām viņš varēsot nobraukt līdz jūrai, no kurienes tad itin droši varēsot braukt ar kuģi uz Japānu. Gan viņa zināšot, kas tālāku mājā esot darāms.

Norunātā dienā apkalpotāja arī patiešām aizbrauca ar ķeizarieni uz Bai-ho upi. Tirgotājs jau tur bija priekšā ar labi sagatavotu laivu. Viņš uzlūdza ķeizarieni drusku ar laivu pavizināties, bet kā viņa iesēdusies, tā tūliņ arī laiva devās ar visu sparū pa upi uz leju. Ķeizariene gan ļoti sabijās par tādu pārgalvību, bet drīz vien apmierinājās ar savu jauno likteni.

Apkalpotāja atgriezās klusām uz pili, ieslēdzās ķeizarienes guļamā istabā un stāstīja, ka valdniece esot ļoti slima un nevēloties ne ar vienu runāt. Trešā dienā viņa izgāja no pils un paziņoja, ka ķeizariene jūtoties gluži vesela un nupat esot izgājusi no savas istabas. Kad ilgāku laiku ķeizariene nebija nekur redzēta, tad sāka to meklēt; bet neviens nezināja, kur viņa palikusi. Visvairāk, zināms, kļiedza un raudāja pati apkalpotāja. Arī izsūtītiem meklētājiem neizdevās dabūt nekādas ziņas.

Pēc kāda laika atbrauca arī pats ķeizars un tūliņ dabūja zināt, ka ķeizariene pazudusi. Viņš steigšus sasauca savus padoma devējus un tie nu nosprieda, ka ķeizariene būšot slepeni aizbēgusi un drošības dēļ slēpjoties kaut kur ārpus Ķīnas robežām. Visvieglāk no Ķīnas varot aizbēgt pa jūru uz Koreju jeb Japānu. Ķeizars atrada šos vērojumus par gluži pareiziem, sagatavoja steigšus vienu kuģi un izbrauca meklēt savu pazudušo sievu.

Pēc pāra dienu laimīga brauciena ķeizars jau nonāca pie Korejas krastiem, izkāpa turienes ostā malā un sāka jautāt, vai še neesot iebraucis kāds svešs kuģis ar vienu jaunu sievieti, Neviens par tādu kuģi nebija nekā dzirdējis. Ķeizaram tur pienāca arī kāds bruņās tērpies jauneklīs ar skaistu sievietes ģīmi un sacīja: «Korejā gan laikam tādas bēgles nebūs, tev būs jābrauc uz Japānu. Bet es redzu, ka tu viens pats esi uzjēmieš meklēšanu. Būtu labāk, ka tev būtu kāds uzticams biedrs.»

Keizars atbildēja: «Nav viegli atrast tādu uzticamu biedru, kas gribētu uzņemties tādu grūtu darbu.»

Jauneklis runāja tālāk: «Es labprāt brauktu tev par biedru līdz.»

Par šādu piedāvājumu keizars bija ļoti priecīgs un drīz vien brauca ar savu jauno draugu tālāku. Ceļā jaunais valdnieks izstāstīja visu savu nelaimi labprātīgajam ceļa biedram, neminēdams tomēr to zemi, no kuŗienes viņš nācis. Kad viņi nonāca Japānā, tad biedrs palika uz kuģa, bet valdnieks sāka staigāt pa pilsētu un apskatīt visas mājas. Visu dienu izstaigājies, keizars nebija tomēr nekā izzinājis. Draugs viņam deva padomu: «Šā tu gan nekā nepanāksi. Labāk pārgērbies par nabagu, tad tu varēsi tikt katrā namā iekšā.»

Šis padoms keizaram ļoti patika un viņš arī tūliņ apgādāja vecas noplīsušas drēbes un pārgērbās par nabagu. Tagad viņš varēja iet droši visās mājās, izstaigāja atkal visu pilsētu, bet galu galā tomēr nekā nebija panācis. Draugs viņam jautā: «Vai pilsētas nomales mājās arī esi bijis?»

Keizars atbild: «Nomalēs jau dzīvo tikai nabaga ļaudis un tur mana sieva nebūtu meklējama.»

Draugs viņu pamāca: «Dažs bagātnieks taisni grib labāk nomalē dzīvot. Šepat netālu ir viens skaists nams, to vēl vajadzētu izmeklēt.»

Otrā dienā keizars tūliņ aizgāja uz to bagāto namu un sargi viņu ielaida arī pie pašas mājas saimnieces. Tā bija gērbusies greznās zīda drēbēs un pašulaik bija atgulusies uz dārgas paklājas. Apskatoties viņš tūliņ pazina, ka tā ir viņa pazudusī sieva. Šī arī uzreiz bija pazinusi savu bijušo vīru un — pus bailēs, pus dusmās — uzkliedza saviem ļaudīm, lai sviežot to nekaunīgo nabagu pa durvīm laukā.

Keizars nu bija visu dabūjis zināt, steidzās tūlīt uz māju un jautāja savam draugam: «Tai mājā es atradu savu bēgli, bet ko lai nu daru tālāk?»

Draugs atbildēja: «Apvilksim steigšus savas bruņas un dosimies nekavēdamies uz to māju, lai viņa nedabū aprunāties un apgādāt sargus. Tu ej iekšā un nes savu sievu laukā, es palikšu pie vārtiem par sargu.»

Isā laikā abi jaunie cilvēki bija apbruņojušies un aiz-

skrēja kopā uz tuvējo bagātnieka māju. Div-trīs durvju sargi gan gribēja ķeizaru aizturēt, bet ar savu spēku un veiklumu tas tos nogāza gar zemi, ieskrēja namā iekšā, pajēma savu sievu rokās un iznesa laukā. Bija saskrējuši gan arī citi ļaudis palīdzēt bagātajam kaimiņam pret uzbrucējiem. Ar kopējiem spēkiem viņi tomēr izsitās labi neapbruņotiem ļaudīm cauri, aizgāja uz savu kuģi, uzvilka bučas un brauca projām.

Kad viņi nonāca atkal pie agrākās Korejas ostas, tad jaunais ķeizars uzrunāja savu ceļa biedru: «Es ceru, ka tu man brauksi līdz, lai es tev varētu atmaksāt par tavām pūlēm.»

Biedrs atbildēja: «Man ir mājā daudz ko darīt, tādēļ došos tūlīn uz māju. Es neprasu arī nekādas algas. Bet ja jau nu tu runā par atmaksu, tad mums būtu jādala laupījums.»

Ķeizars saka: «Es tev labprāt atdodu to sievieti, jo pats nebūt vairs nedomāju ar viņu kopā dzīvot.»

Biedrs saka: «Ja tā, tad dalīsim laupījumu.»

To teicis, biedrs nocirta ar savu zobenu sagūstītai sievietei galvu. Viņas miesu viņš ieogrūda pār kuģa malu jūrā, bet ķeizars pavēlēja saviem ļaudīm paglabāt sievietes galvu. Viņš to likšot uzkārt pie galvas pilsētas vārtiem par biedinājumu palaidnīgām sievietēm un par liecību visai tautai, ka Ķīnas tiesa atrod visus noziedzniekus.

Atvadoties ceļa biedrs vēl teica ķeizaram: «Pateicos par tavu draudzību, bet ja tu gribi precēties, tad uzmeklē triju brāļu Kimu māsu.»

Mājā pārbraucis, jaunais ķeizars izstāstīja visus savus piedzīvojumus un lika arī pie Pekingas vārtiem izkārt noziedznieces galvu. Drusku atpūties no lielā ceļojuma, viņš sāka atkal domāt par precēšanos. Atkal viņš gribēja uzmeklēt tikai tādu jaunavu, kas viņam pašam patiktu. Tā viņam ienāca prātā jaunā ceļabiedra padoms, lai precējot triju brāļu Kimu māsu. Viņš atcerējās arī, ka Kims ir korejiešu uzvārds, un lika tūlīt sataisīt kuģi ceļošanai.

Dodamies uz priekšu pa to pašu veco ceļu, jaunais ķeizars nonāca atkal tajā pašā ostas pilsētiņā, kur jau agrāk

bija piestājis. Še viņš sēdās uz līdzpajemtā zirga, un jāja un taujāja, vai šeit varbūt neesot dzirdēti trīs brāļi Kimi. Pēdīgi viņam tika arī parādīts kāds skaists nams, kur dzīvojot trīs brāļi Kimi ar savu māsu. Viņš aizgāja uz to namu, piedauzīja pie vārtiem un paši brāļi iznāca viņam pretī. No drēbēm un bruņām viņi jau noprata, ka negaidītais viesis ir kādas svešas zemes valdnieks. Viņš tika ļoti laipni uzņemts un pacienāts ar visādiem ēdieniem un dzērieniem. Pēc pusdienas ķeizars arī izstāstīja, ka viņš esot vienas tālas zemes valdnieks un ka viņam esot ieteikts precēt viņu māsu. To dzirdēdami, brāļi tā kā sabijās un negribēja neko atbildēt. Kad vecākie brāļi nekā nesacīja, tad atbildēja jaunākais: «Mūsu māsa ir ļoti stipra un arī nežēlīga. Tādēļ mēs neiedrošināmies ar viņu par tādām lietām runāt. Bet tāda augsta viesā dēļ es labprāt gribētu viņai par to ziņot.»

Ķeizars piebilda: «Saki tik viņai, ka es pats gribētu viņu redzēt un ar viņu parunāties.»

Jaunākais brālis tūliņ aizgāja un paziņoja mātai: «Pie mums atceļojis kādas svešas zemes valdnieks un grib ar tevi satīkties. Ko lai es viņam saku?»

Māsa atbildēja: «Saki, ka viņš var nākt.»

Brālis bija ļoti priecīgs par tādu atbildi un tūliņ paziņoja, ko māsa sacījusi. Ķeizars iegāja māsas istabā, apsvēcinājās un sacīja: «Esmu dzirdējis par tavu skaistumu un tādēļ esmu atceļojis tevi lūgt, vai tu negribētu tapt par manu sievu un ceļot man līdz uz manu dzimteni.»

Pēc tās zemes ieraduma māsa tūliņ neatbildēja, bet gaidīja, ka viesis trīs reizes atkārtos savu lūgumu. Pēc trešā lūguma, māsa atbildēja: «Es esmu ar visu mierā.»

Ķeizaram ļoti patika skaistā un varonīgā jaunava, kādēļ par tādu labvēlīgu atbildi viņš bija ļoti priecīgs. Brāļi nemaz nebija gaidījuši tādu atbildi, un nu priecājās līdz ar savu viesi, ka viss bija tik laimīgi beidzies. Nu tika rīkotas kāzas, sagādāti ēdieni un dzērieni un salūgti viesi. Līdz ar mūzikantiem bija aicināts arī viens dziedātājs, kas dziedāja vecas dziesmas par Korejas varoņiem. Pēc tam viņš dziedāja arī vienu jaunu dziesmu, kur kāds tirgotājs ielauzies valdnieka pilī un nolaupījis viņam sievu. Ķeizars saprata,

ka tur tiek apdziedāts viņa liktenis, ļoti uztraucās un izrādīja savu nemieru. To redzēdami, brāļi tūlī pārtrauca dziedātāju un lika tam uzdziedāt ko jautrāku. Nu tas atkal dziedāja, kā viens vīrs uzmeklējis savu aizbēgušo sievu, dabūjis to rokā un notiesājis ar nāvi.

Keizars nu palika ļoti bēdīgs, ka par viņa nelaimi jau dziedāja visās pasaules malās. Redzēdami sava nākamā radnieka uztraukumu, brāļi Kimi uzlūdza to piedalīties sacīkstēs, kur pašu laik jaunieši sacentās akmeņa sviešanā. Keizars arī aizgāja un kā svieda akmeni, tā aizsvieda to daudz tālāku par visiem citiem sviedējiem. Visi viesi brīnījās par tādu vēl neredzētu spēku un veiklību.

Negribēdams ilgi ar viesiem ēst un dzert, keizars vakarā izlikās drīz par nogurušu un aizgāja uz guļamo istabu, kur tam sekoja arī jaunā sieva. Apgulies viņš atkal drīzumā izlikās par aizmigušu, jo nevēlējās savai sievai stāstīt par savu uztraukumu un par agrāko dzīvi. Jaunā sieva noklausījās rūpīgi viņa elpošanā un kad bija pārlicinājusies, ka viņš ir aizmīdzis, lēni piecēlās un uz pirkstu galiem itin klusu aizgāja uz blakus kambari. Tur viņa tāpat pa tumsu attaisīja vienu šķirstu, izjēma bruņas, aptērpās tanīs un tad izgāja ārā, izveda no staļļa vienu zirgu, apsegloja to un izjāja pa vārtiem laukā. Jaunais vīrs arī tikpat klusu un uzmanīgi piecēlās no gultas, aizgāja viņai līdz blakus kambarī un, visu noskatījies, apbruņojās, izveda no staļļa savu zirgu un jāja sievai pa gabalu no pakaļas, lai viņa šo nepamanītu, jo nakts tumsā necik tālu nevarēja redzēt. Labu gabalu jājušiem, viņiem no kādas kalnu aizas izjāja citi bruņoti jātnieki pretī un arī keizaram izdevās tiem gluži nemānot pievienoties. Tā nu viņš tiem sekoja, gribēdams izzināt, kas tālāku notiks.

Pēc kāda brīža viņi piejāja pie viena ciema, uzbruka tam un sāka laupīt, sizdami un kaudami arī ciema iedzīvotājus. Kad laupītāji jau taisījās projām bēgt, tad ciema ļaudis arī jau bija paspējuši apbruņoties un lūkoja atkarot tiem savas mantas. Viņiem izdevās ielenkt jauno sievu, kas bija laupītājiem par vadoni. Tai brīdī piesteidzās viņas vīrs, ar savu spēku un veiklību drīz vien atdzina uzbrucējus atpa-

kaļ un atsvabināja sievu no bīstamā stāvokļa. Cīnoties viņam bija ievainota roka, bet sieva viņam steigšus apsēja brūci ar savu lakatiņu. Laupītāji nu bija drošībā, izdalīja savu laupījumu un izklīda pa nakts tumsu. Arī ķeizars ar savu ātro zirgu aizjāja uz māju, uzmanīgi nošķīries no citiem jātniekiem.

Jaunā sieva gan vēl izmeklējās pa tumsu savu glābēju, bet nevarēdama nekur to atrast, sēdās savam zirgam mugurā un aizjāja. Mājā pārnākusi, tā likās atkal blakus savam vīram, kas jau agrāki bija pārgājis un iegulies pa vecam savā gultā. Labi to apskatījusi, viņa ieraudzīja savu lakatiņu, ar ko bija apsieta vīra ievainotā roka. Nu viņa krita tam pie krūtīm, apskāva to sirsnīgi un sacīja: «Tu nu redzēji, kādus pārgalvīgus darbu es esmu darījusi, šad un tad izjādama pa naktīm laukā. Bet nu es esmu atradusi vīru, kas ir stiprāks par mani un ko es tagad cienīšu un mīlēšu, iesākdama jaunu un labāku dzīvi. Tikai reiz es biju sastapusi vienu vīrieti, kas man patikās. Tas bija kāds svešs valdnieks, kas meklēja savu aizbēgušo sievu. Es biju tāpat pārgērbusies par vīrieti un apbruņojusies kā šonakt. To sievieti mēs arī atradām Japānā.»

«Tad tu biji man par ceļa biedru Japānā!» ķeizars izsaucās brīnīdamies.

«Un tu esi tas valdnieks, ko es jau toreiz mīlēju!» tāpat brīnīdamās atbildēja jaunā sieva.

Visu to dabūjuši zināt, abi jaunieši jutās vēl daudz laimīgāki nekā agrāk.

Nākošā dienā vēl turpinājās priecīgās kāzu dzīres, bet trešā dienā ķeizars ar savu jauno ķeizarieni devās ceļā un savā laikā nonāca atkal Pekingā, kur kāzas tika nosvinētas vēl reiz no jauna. Visa tauta priecājās līdz ar laimīgo valdnieku pāru, tikai vecie valsts augstmaņi purināja domīgi galvas baidīdamies, vai tādas neparastas valdnieka precības būšot valstij par svētību.

Jaunā ķeizariene turēja savu solījumu, mīlēja savu vīru un palika tam uzticīga. Tomēr pa agrākiem izjājumiem naktīs viņa bija sabojājusi savu veselību un dabūjusi kādu niknu slimību. Gan ķeizars gādāja par visādiem dakteriem

un zālēm, bet kā viņa bija iesākusi sirgt, tā vārģa arvien vairāk, kamēr beidzot nomira, nodzīvojusi Ķīnā tikai nedaudz vairāk par gadu. Ķeizars bija gan ļoti nelaimģgs par savas dzimtas postu, bet nevarēja tur neko darīt.

Kad ķeizars bija kādus mēnešus nosēroģis, tad atnāca pie viņa vecākais ministrs un sacģja: «Debesdēls jau zina, ka valdnieka nelaime ir arī visas tautas nelaime, un ja valdniekam nav sava likumģga troņa mantinieka, tad par to ir jācieš arī visai valstģj. Debesdēls ir vēl jauns un spēcģgs, viņam nu vajadzētu atkal precģties un šoreiz varbūt pēc mūsu sentģvu ierašām.»

Brģdģ apdomāģies un smagi nopģties, ķeizars atbildēja: «Tev ir taisnģba, bet es baģdos, vai es vairs varēšu savas kļģdas izlabot. Precģdamies es skatģjos tikai uz savu patģkšanu, neievērodams ne sentģvu ierašas ne Konfģcģja mācģbas. Par to mani debess ir arī div reģz sodģjusi ar dzimtas dzģves nelaimģ. Pēc tāģdiem pārdzģvojumiem man tagad bģtu kauns trešo reģzi precģties. Pēc mģsu likumiem mana tģva-brāģa dģla-dģlam pienākas tiesģbas bģt par troņa mantinieku. Mans tģva-brāģis ir allaģ svģti turģģies pie Konfģcģja mācģbas un valsts likumiem, varbģt, ka arī debess bģs viņa dzimtai labvģģģģka nekā man.»

Gan vecais ministrs lģkoģa vēl ķeizaru pārrunāt un iepriecināt, bet tas stingri palģka pie sava lģmuma.

24. Tirgotājs.

Pekingā senāk dzīvoja viens ļoti bagāts zīda tirgotājs vārdā Fū. Zīdu viņš dabūja no paša darbnīcām dienvidu Ķīnā, kas bija priekšzīmīgi ierīkotas. Tā nu viņš varēja pārdot lētu un labu zīdu, taisīja lielus apgrozījumus un palika ar katru gadu bagātāks. Ārpus pilsētas viņš bija sev uzcēlis lepnu namu, kas atradās skaistā parkā, un dzīvoja tur līdzīgi pašam debesdēlam. Redzēdams savu bagātību arvien augam, viņš stipri palaidās uz saviem darbiniekiem, arvien mazāk pārbaudīja veikala rēķinus un citas darīšanas, tā kā beidzot bija jau atradinājies no saviem darbiem un maz ko vairs saprata, ko apakšnieki viņam stāstīja, lai gan allaž izlikās visu pārzinām un neskopojās ar padomiem un rīkojumiem. Apakšnieki ar laiku tomēr bija novērojuši, ka viņu saimnieks vairs visu nesaprot, kas veikalā notiek, kādēļ sāka arvien vairāk rūpēties par savu pašu labumu. Veikalā darbojās gan arī bagātā Fū vienīgais dēls un mantinieks, bet tam nebija ne tēva veikalniecisko garadāvanu, ne arī uzcītības. Tēvs gan apmeklēja katru dienu savu veikalu, bet dēls tur ieradās retāki un tik vien prātoja, kā tikt atkal projām. No iesākuma tēvs gan dēlu pastāvīgi bāra un sodīja, bet pēdīgi atmeta tam visam ar roku. Viņš jau palaidās, ka centīgie darbinieki paši prātīs veikalu vadīt un dēls nevarēs izputināt lielo bagātību, jo par palaidni viņu arī nevarēja saukt.

Lai gan bagātais Fū bija diezgan iecietīgs pret savu dēlu, tomēr pret saviem apakšniekiem viņš bija ļoti stingrs un bargs. Kā tik viņš ienāca veikalā, tā apakšniekiem bija jāsteidzas tam pretī mēteļi nojemt. Visas viņa pavēles bija jāizpilda acumirkļi un uz mata, kā vēlēts. Kas bija neveikals un ne visai uzmanīgs, tas tika atlaists no dienesta.

Vienā pavakarē ienāca pie Fū kāds radnieks, kas griezās

pie viņa ar šādu lūgumu: «Šoreiz gribu tevi mīli lūgt nevis savā lietā, bet jaunā šou labā. Tu jau laikam pazīsti manu mātes brāli ierēdni šou. Viņa dzimtu ir piemeklējusi liela nelaime, kāda briesmīga sērga, kas iznīcinājusi gandrīz visu dzimtu, izņemot vienīgi pašu vecāko dēlu, kas nu ir palicis viens pats un bez līdzekļiem. Viņš ir gudrs un vērīgs jauneklis un jau labu laiku ir uzcītīgi mācījies, taisīdamies uz valsts pārbaudījumu, bet tagad tās domas ir jāatmet. Es viņu nevaru tālāk mācīt, jo man pašam ir daudz bērnu un bagāts arī neesmu. Jauneklim, kas visu laiku ir sēdējis pie grāmatām, ir arī grūti pāriet uzreiz pie smagiem roku darbiem. Tavā veikalā smagu darbu nav, tādēļ gribētu tevi lūgt, vai tu nevarētu viņu pieņemt. Man pat liekas, ka tāds grāmatnieks arī tev varētu noderēt.»

Fū atbildēja: «Es jau pazīnu nelaiķa šou un labprāt gribu pieņemt viņa dēlu, jo manos veikalos vajaga daudz darbinieku.»

Vēlāku apdomājies, ka viņam vajaga izrādīties par labu veikalnieku, piebilda noteiktā balsī: «Man tomēr ir vajadzīgi tikai veikli un paklausīgi darbinieki, kas pareizi izpilda visus manus rīkojumus. Tikai tad varēs jaunais šou pie manis palikt, ja viņš izrādīsies patiešām maniem veikalniem noderīgs.»

«Es gribu ticēt, ka labāku darbinieku tev būs grūti atrast.»

Fū uzjēma savu radnieku ar labām vakariņām, kur ilgi runāja par visādām lietām. Kad viesis aizgāja un Fū likās gultā, viņš ilgi nevarēja aizmigt, domādams gan par saviem veikalniem, gan par nelaiķa šou, gan arī par viņa dēlu, ko tagad bija apsolījis pieņemt par savu darbinieku. Beidzot iemidzis, viņš redzēja ērmotu sapni. Viņš bija aizgājis tā kā pie debesdēla, staigāja pa viņa parku, kur piepēži viņam nāca pretī pats augstais valdinieks. Pretī nācējs tomēr nebija visdebesdēls, bet izrādījās kāds no dieviem. Tas nu viņu uzrunāja: «Jauno šou tu turi labi un nedari viņam pāri. Reiz viņš izglābs tevi no lielas nelaimes un paliks par tavu veikalu īpašnieku.» Fū visu to runu nevarēja lāgā saprast un gribēja jautāt, kas tā par nelaimi būšot, kas vi-

nam jāpiedzīvojot, bet runātājs jau bija pazudis. Sapnis bija viņu tā uztraucis, ka tas no bailēm pamodās. Fū gan nebija mānticīgs un sapņiem īsti neticēja, bet nebija arī drošs, ka šim sapnim nebūtu nekādas nozīmes. Ja nu tiešām tāda nelaime nāktu, kas tad būtu tās nelaimes nesējs? Ja jaunais Šou dabūtu viņa mantu, vai tas varētu notikt godīgā ceļā? Vai tā nelaime tikai nenāks no paša Šou? Tad viņš atkal pārdomāja, ka uztraukties ir par agru, jo nekas vēl nav noticis un laikam arī nenotiks. Sapņos jau redz visādus niekus un vai tie visi piepildās?

Fū apakšniekiem Šou izlikās par bīstamu darba biedru. Viņi domāja, ka viņu saimnieks ar noteiktu nolūku uzmeklējis tādu labi mācītu radnieku, lai tas noskatītos, ko apakšnieki dara un vai tie viņu neapzog. Lai gan saimnieks pret Šou izlikās diezgan bargs, tad to uzskatīja tikai par izlikšanos, lai citi darbinieki nesaprastu Šou īsto uzdevumu. Tādēļ darbinieki nosprieda savest Fū naidā ar jauno Šou, lai tā varbūt tiktu no viņa vaļā. Jaunajam darbiniekam viņi neko nestāstīja par Fū prasībām un veikala kārtību.

Reiz darbinieki bija nostādījuši Šou pie durvīm, kad saimnieks ienāca veikalā. Tikai pēc maza brītiņa skrēja viens darbinieks Šou'am gaŗām un nojēma saimniekam mēтели. Fū par to bija noskaities un uzrunāja Šou bargā balsī: «Un ko tu te gaidīji?»

Šou izbijies atbildēja: «Atvainojiet, uz priekšu arī es zināšu veikala kārtību.»

Citureiz saimnieku gaidot, darbinieki rādīja Šou'am kādu dārgu zīda gabalu, atnesa arī tušu un lika tam kaut ko rakstīt. Kad saimnieks ienāca iekšā, tad Šou steidzās tam pretī mēтели nojemt, bet darbinieki pa to laiku uzlēja tušu uz dārgā zīda gabala un paši tūliņ aizgāja projām. Fū tūliņ redz, ka tuša uz zīda uzlieta, un prasa, kas to darījis. Neviens nekā nav redzējis. Tikai to darbinieki zina, ka Šou tur nesen esot ko rakstījis. Nu Šou zināms bija vainīgs un dabūja no saimnieka stingru rājienu.

Reiz saimniekam ienākot, darbinieki bija nolikuši kādu koku pie sliekšņa un runādamies atvīlinājuši Šou šurpu. Kā nu Fū nāk iekšā, viņam aizķeras kāja aiz koka un viņš

pakrīt. Šou bija vienīgais, kas atradās tuvumā, un tas nu arī bija vainīgs, ka tur nolīcis koku. Fū bija tā pārskaities, ka tūliņ padzina nelaimīgo Šou un spēra tam vēl ar kāju no pakaļas.

Nabaga Šou nu bija tik nelaimīgs, ka nezināja vairs, kur iet un ko darīt. Nonācis kādā klusā ielā, viņš sāka raudāt, kā mazs bērns. Pretī viņam nāk kāds vecāks kungs un brīnās, kas ar šo jauno cilvēku noticis. Tam ir žēlīga sirds un viņš tam jautā: «Kādēļ tu raudi, jaunais cilvēks?»

Šou nu arī izstāstīja visu savu nelaimi. Kungs jūt, ka jaunais cilvēks laikam tomēr nav vainīgs un ka viņam ir notikusi kāda pārestība. Viņš uzrunā to mīlā un līdzcietīgā balsī: «Es redzu, ka tu savā neilgā mūžā esi patiešām daudz nelaimes piedzīvojis, bet tādēļ tev vēl nevajaga izmist. Bagātajam Fū tu nebiji vajadzīgs, bet man tu, varbūt ļoti noderēsi. Es arī esmu zīda tirgotājs un mans vārds ir Lū. Ja tu esi mierā, tad iesim tūliņ uz manu veikalu.»

Šou nu bija ļoti priecīgs, noslaucīja asaras no vaigiem un bija jau gatavs smieties. Vēl tai pašā dienā Šou jau aizgāja uz Lū veikalu. Šou strādāja ar lielu uzcītību un pacietību, tā ka neilgā laikā bija iepazinies ar visu veikala darbību. Arī pats saimnieks Lū bija to novērojis un uzdeva jaunajam darbiniekam pārbaudīt visas veikala grāmatas. Grāmatas pārskatot un arī pašus darbiniekus novērojot, Šou atrada, ka veikala vadītājs kopā ar rakstvedi un vienu pārdevēju bija gluži kārtīgi apzaguši veikalu, no kā saimniekam Lū bija cēlušies lieli zaudējumi. Lū nu atlaida visus blēdīgos darbiniekus, piejēma tai vietā citus un par visiem nu bija jāpārrauga jaunajam Šou.

Atlaistais veikala vadītājs griezās tūliņ pie bagātā Fū. Locīdamies un klanīdamies, viņš to uzrunāja ar šādiem vārdiem: «Lielais meistars bija padzinis savu neuzticamu darbinieku Šou, ko piejēma mans bijušais saimnieks Lū. Ticēdams Šou glaimiem un blēņām, saimnieks Lū nu padzina visus savus godīgos apakšniekus, atstādams veikalā tikai neuzticamus un niestrādājušos darbiniekus. Lū veikals jau bija drusku paslīdējis uz leju, bet tagad tas vairs nav tālu no putēšanas. Es ar grāmatvedi un vienu pārdevēju bijām vienīgie,

kas vēl veikalu uzturēja, un būtu to pacēluši atkal agrākā augstumā, bet tagad esam atlaisti no darba. Mēs esam veci darbinieki un labi protam savu amatu. Varbūt, ka arī lielajam meistaram mēs varētu būt derīgi. Ļoti labi mēs pazīstam konkurenta Lū lietas un varētu arī gādāt, lai tas būtu nekaitīgs.»

Šī runa bija bagātajam Fū taisni pa prātam. Viņš nu bija pārliecināts, ka jauno Šou bija ne velti padzinis no die-nesta. Tāpat viņš cerēja, ka konkurents Lū vairs nebūs bīstams. To ievērojot, Fū tūliņ piejēma Lū atlaistos darbiniekus, domādams ar viņu palīdzību uzlabot savus veikalus, kas, kā viņš jau bija nopratis, arī jau sāka iet uz leju. Kad nu pienāca trīs veci blēži klāt, tad iesākās veikalu sistēmatiska apzagšana. Pamazām tika izspiesti tie darbinieki, kas negribēja padoties blēžu partijai. Tika nevien mantas zag-tas, bet arī taisīti parādi un viltoti rēķini. Pašu blēžu bija saradies tik daudz, ka Fū lielā bagātība sāka zust kā pavasara ūdens.

Lū veikaliem turpretī klājās pavisam citādi. Šou bija ļoti pamatīgi iepazinies ar veikala darīšanām un drīz vien prata novērot uzticamus un neuzticamus darbiniekus. Tika ieviesta tāda kārtība un stingrība, ka par zagšanu vairs neva-rēja ne runāt. Tā nu vecais Lū palika ar katru dienu ba-gātāks. Kad bija jau iekrājusies lielāka summa brīvas nau-das, tad Šou lika priekšā nopirkt pašiem kādas zīda darb-nīcas dienvīdu Ķīnā. Lū sūtīja pašu Šou uz dienvīdiem. Šou tur nopirka pašu labāko Fū darbnīcu, kuŗas vadītājs nebija gribējis padoties blēžu partijai. Bez tās viņš vēl ieguva kādu brīvu zīda austuvi. Tā nu Lū veikali tika apgādāti ar pašu ražotiem lētiem un labiem zīda audumiem. Redzēdams, ka Šou ir ļoti godīgs un prātīgs veikalnieks, Lū tam piedāvāja savu vienīgo meitu par sievu, par ko nu Šou bija bezgala laimīgs. Tā ka Lū bija jau labi vecs un neprata vairs pla-šākai veikala darbībai sekot, tad Šou bija tagad īstais veikalu saimnieks.

Fū ar savu dēlu gan manīja, ka viņu veikali slīd arvien uz leju, bet nezināja vairs, ko nu darīt. Vienu dienu viņu kasē bija ienākuši kādi 10000 liangu, ar kuŗiem Fū gribēja samak-

sāt steidzamākos parādus. Viņa dēlam turpretī bija radies pavisam citāds padoms prātā. Viņš domāja, ka viņu zīda veikali vairs nav tālu no izputēšanas, kādēļ jālūko vēl jemt, kas jemams. Iebāzis visu to naudu kabatā, viņš tanī pašā vakarā aizbēga no tēva mājas un neviens vairs nezināja, kur viņš palicis.

Kad nu parādu devēji dabūja dzirdēt, ka bagātais Fū vairs nespēj parādus maksāt, tad saradās tik daudz parādu devēju, ka pats Fū nebija par tiem ne sapņot sapņojis. Tā nu visa Fū mantība nāca vairāksolīšanā. Fū veikalus un māju tagad nosolīja Šou, kas nu bija palicis par bagātāko veikalnieku Pekingā.

Lepnais un bagātais Fū tagad bija tā satriekts, ka no izmisuma bija vai prātu zaudējis. Kad Šou bija nosolījis viņa īpašumu, tad viņš griezās pie šā ar šādiem vārdiem: «Manus veikalus tu laikam gan nopirki tādēļ, lai varētu man atriebties. Kā es tevi citkārt padzinu no sava veikala, tā tu mani tagad padzīsi ar kaunu no manas mājas, ko es arī esmu pelnījis.»

Šou tam atbildēja itin mierīgi: «Atriebties es nebūt nedomāju, jo tā nebija tava vaina, ka tu mani padzīni. Tevi sakūdīja tavi darbinieki, kas baidījās, ka es nenāku viņu blēdībām uz pēdām. Tagad tu laikam gan zini, ka veikala saimniekam nav vis tik viegli saprast, kuŗam darbiniekam ir jādod lielas pilnvaras un kuŗam jāpaspeŗ ar kāju. Ja tu tikai būsi mierā, tad tu varēsi palikt savā agrākā veikalā, sajemt savu pieklājīgu algu un šad un tad nākt man palīgā ar saviem padomiem.»

Fū bija ļoti pateicīgs par tādu negaidītu labsirdību un ar prieku palika pie sava senāk padzītā darbinieka Šou.

25. Labdarība.

Vienā Ķīnas pilsētiņā dzīvoja divi draugi un kaimiņi Lins un Mins. Abi dzīvoja pilsētas nomalē savās mājās ar dārzu. Lins savā dārzā audzināja saknes un augļu kokus, apr kuņiem bija iekrājis labu naudu un atvēris pilsētā savu bodi. Minu turēja pilsētā par lielu bagātnieku, viņam piederēja sava banka, kas deva labu peļņu, kādēļ savā dārzā viņš audzēja tikai puķes un greznuma kokus, nemeklēdams no tiem nekādus ienākumus. Abi draugi bieži satikās un priecājās, ka abiem klājās arvien labāki.

Tāpat Linam, kā arī Minam bija divi dēli, pašulaik mācības vecumā, bet viņu starpā tomēr tuvāka draudzība nenodibinājās. Lina dēli bija kaunīgi un bailīgi, dzīvoja allaž mājā un bez sevišķas vajadzības uz pilsētu nemaz negāja. Mina dēli, būdami drusku jaunāki, vēl netika spiesti pie grāmatām, labprāt staigāja pa pilsētu, pirka visādus saldumus un šad un tad arī palielījās ar sava tēva bagātību.

Mina laimīgo dzīvi pārtrauca viens negaidīts nelaimes gadījums. Mins no savas bankas bija aizdevis lielu naudas summu kādam bagātam tirgotājam, kas piepēži bankrotēja. Bankai nu bija jāzaudē visa aizdotā nauda, kādēļ Mins nonāca lielās grūtībās. Pazīdams Minu par goda vīru un labu veikalnieku, viens kaimiņu pilsētas bagātnieks piedāvāja viņa bankai lielāku naudas summu, kas veikalu tūliņ varētu uzlabot. Mins par to bija ļoti priecīgs, aizbrauca uz kaimiņu pilsētu, sajēma piedāvāto sidrabu un brauca atkal mierīgi uz māju. Par Mina braucienu bija dabūjuši zināt laupītāji, nolaupīja viņam visu sidrabu un aizstāvēšanās cīņā nosita pašu īpašnieku. Palīdzības vietā Mina dzimtai nu uznāca jauna un vēl lielāka nelaime. Pats dzimtas galva nu bija miris, bet bankai bija jāsamaksā arī jaunais parāds. Steigšus vien nu bija jāpārdod visa Mina manta. Žēlodams nelaimīgā

drauga dzimtu, Lins aizdeva nabaga atraitnei 1000 liangu, ar ko nu Mina māja tika glābta no pārdošanas.

Mina atraitne bija ļoti slimīga un lielas nelaimes gadījumi padarīja veco kaiti vēl lielāku. Apmēram kādu gadu pēc vīra nāves, viņa pati arī likās gultā un nomira. Mina jaunākais brālis, kas gan nebija nekāds bagātnieks, tomēr piejēma abus bārīšus pie sevis, bet lai tos varētu uzturēt, bija tomēr jāpārdod Mina māja. Mins bija taisījies celt jaunu dzīvojamo ēku, kādēļ veco bija atstājis pavisam nekārtībā. Arī dārzs bija nolaists un nebija ietaisīts sakņu kopšanai. Kad māja nāca vairāksolišanā, tad par to solīja tikai 300, 400 un 450 liangu. Viens gan bija saucis 500 liangu, bet kad tiesnesis jautāja, kas tas solītājs bijis, tad tas — laikam sabijies — bija iemaisījies citu solītāju starpā un nebija vairs atsaucies. Gribēdams drauga dēliem būt palīdzīgs, Lins solīja 1000 liangu un arī tūlīn dabūja pārdodamo māju. Tiesnesis brīnīdamies jautāja Linam: «To veco graustu tu jau varēji dabūt par 500 liangiem, kā tu solīji uzreiz tūkstošu?»

Lins atbildēja: «Nevis peļņas dēļ es solīju 1000 liangu, bet man ir žēl drauga dēlus atstāt bez palīdzības, Tā nauda nebūs ar gluži par velti atdota. Mina dārzu es pievienošu savam dārzam, kas man dod arī mazu peļņu.»

Tā nu Mina dēli bija atkal uz kādu laiku nodrošināti. Bet arī Lins piedzīvoja savu prieku. Viņa vecākais dēls bija izturējis otru valsts pārbaudījumu un dabūjis kādu labu valsts amatu. Tas Ķīnā ir tāds gods, par ko pat radi un draugi lepojas. Tā nu arī kāds Lina radnieks bija atnācis pie viņa laimes novēlēt. Sēžoties pie galda, Lins to uzrunāja: «Lai arī par dēlu es ļoti priecājos, tomēr prieka nav arī bez savām bēdām. Man ir gluži žēl, ka Mina dēliem vēl nav izdevies tikt uz savām kājām. Es tiešām nezinu, ko tur darīt.»

Radnieks atbildēja: «Par tavu labo sirdi ir tikai jāpriecājas, bet ja tu labi apdomāsi, vai tad arī tu pats nejutīsi pie viņu nelaimes drusku vainīgs?»

«Es jau tik daudz esmu Miniem palīdzējis, ka vairāk no manis vairs nevar prasīt.»

«Man liekas, ka tu esi par daudz devis, nevis par maz.»

«Vai tiešām neliela naudas summa drauga dzimtai varētu būt par daudz?»

«Tas ir, kā to katrreiz jem! Ja dāvinājums nes labus augļus, tad nekad nebūs par daudz dots; bet ja labu augļu neredz, tad dāvinājums var nākt arī par ļaunu.»

«Neesmu dzirdējis, ka jaunie Mini būtu noklīduši uz neceliem.»

«Es atkal nedzirdu, ka viņi būtu ko labu mācījušies.»

«Visi jau nevar izmācīties par mācītiem vīriem, un Miniem, kā redzams, prāts nenesas uz grāmatām; bet viņi tagad grib mācīties kādu amatu.»

«Tā jau ir tā nelaime, ka viņi negrib godīgu amatu mācīties. Ja viņi gribētu amatu mācīties, tad viņi to arī jau būtu izdarījuši.»

«Nav jau tik viegli no bagātības pāriet uz nabadzību un no grāmatu lasīšanas uz smagu roku darbu.»

«Uzdevums ir tomēr godīgam cilvēkam pa spēkam, lai arī tas darbs nav viegls.»

«Netiesāsim nabaga bārīšus par daudz! Es tomēr ceru, ka jaunie Mini reiz izmācīsies par labiem amatniekiem.»

«Es arī tikai priecātos, ja tava cerība piepildītos.»

Neilgi pēc šās sarunas pie Lina atnāca abi Mini ar vienu svešu draugu, kas bija par tiem drusku vecāks. Lins viņus uzjēma kā mīļus viesus ar visādiem ēdieniem un dzērieniem. Pēc pusdienas vecākais Mins griezās pie Lina ar šādiem vārdiem: «Kā mūsu nelaiķa tēva draugs tu esi mums jau tik daudz palīdzējis, ka mums nav viegli vēl ko no tevis prasīt. Bet tai vietā tu esi ieguvis mūsu tēva māju, kam ar ir sava vērtība. Draugi mums stāsta, ka tā māja bijusi 2000 liangu vērtes, bet vairāksolīšanā tu to ieguvi par 1000 liangiem. Pēc likuma tas ir noticis gluži pareizi, bet pēc draudzības var uz to arī citādi skatīties. Mēs nu iedrošināmies tevi lūgt, vai tu nevarētu mums arī vēl to otru tūkstošu atvēlēt.»

To dzirdot Linam ienāca prātā nesena drauga aizrādījums un uztraukumā tas gribēja nekaunīgos viesus jau projām dzīt; bet te viņš atkal atcerējās, ka Mini ir tomēr viņa drauga dēli, kas jaunības neprātībā varēja arī pārsteig-

ties. Brīdi apdomājies, Lins atbildēja lēnā, bet stingrā balsī: «Ja jums kādi draugi ir stāstījuši tādus melus par jūsu tēva māju, tad viņi nav godīgi cilvēki. Visiem ir zināms, ka es varēju dabūt jūsu tēva māju par 500 liangiem, bet jūsu labā es tišām solīju 1000 liangu. Ja nu jūs domājat, ka māja ir 2000 liangu vērtes, tad neaizmirstiet, ka arī tie jau ir sen aizmaksāti. Jūsu tēva banku pārdodot es jau jūsu nelaiķa mātei aizdevu 1000 liangu, kādu parādu es no jums atpakaļ neprasu. Es šē negribu runāt par sīkākām dāvanām, kādas es allaž esmu devis gan jūsu mātei, gan arī jums pašiem. Ja jūs domājat, ka es no jūsu tēva mājas būtu bagātībā iedzīvojies, tad tā ir nekaunība, kādu no sava drauga dēliem gan nebiju gaidījis. Es tomēr piedodu jums šo negodīgo soli, jo es ticu, ka tikai ļauni cilvēki ir jūs uzskūdījuši. Es negribētu ticēt, ka jūs paši būtu tādu viltību izdomājuši. Es arī negribu dot jums iemeslu domāt, ka es jums vairs nemaz nevēlētos pretī nākt un būtu jūs gandrīz izsviedis no savas mājas. Es jums vēl dāvinu simtu liangu, bet tā lai būtu mana pēdējā dāvana, kamēr jūs neesat nekā izmācījušies. Man jau sāk ļaudis pārnest, ka tikai manas palīdzības dēļ jūs esot palaidušies un negribot nekā strādāt.»

To teicis viņš iedeva vecākajam Minam simtu liangu sidraba, un viesi atvainodamies un pateikdamies aizgāja projām. Lins nu domāja, ka viņš nu jau ir galīgi atsvabinājies no palaidnīgajiem un uzmācīgajiem Miniem.

Neilgi pēc šās sarunas Lins dabūja no tiesas pavēsti, jo brāļi Mini bija to apsūdzējuši, ka viņu mājas pirkšanas laikā, Lins esot aizsteidzies ar savu tūkstoti citiem solītājiem priekšā, kas gribējuši solīt 2000 liangu. Tā bagātais Lins esot viņiem, nabaga bāriem, it kā noblēdījis tūkstoš liangu. Kad viņi gribējuši izlīgt miera ceļā, tad Lins nekā neesot solījis, bet iedevis tiem tikai simtu liangu, lai nesūdzot viņu pie tiesas. Visu to esot dzirdējis un redzējis viņu paziņa, kas to varot apliecināt. Tas pats arī skaidri zinot, ka tie 1000 liangi, ko Lins devis viņu nelaiķa mātei banku pārdodot, esot tikai veca parāda atlīdzinājums. Viņiem gan esot ļoti žēl sūdzēt savu tēva draugu pie tiesas, bet trūkuma dēļ viņiem citas izejas neesot.

Linam par laimi tiesnesis bija tas pats viņa pazīstamais, kas toreiz Minu māju bija pārdevis vairāksolišanā. Viņš arī itin labi atcerējās, kā tā māja tikusi pārdota. Minu liecinieks bija kāds svešnieks, kas tikai nesen bija šai pilsētā ticis redzēts. Viņš nevarēja pierādīt, kur viņš agrāk še būtu dzīvojis. Viņam nebija arī nekādas liecības par savu personību. Kad tiesnesis sāka prasīt pēc šādām liecībām, tad viņš nezin kur bija atkal aizgājis. Tāpat abiem Miniem bija kauns par savu negodīgo sūdzību un drīzumā arī tie pazuda no šās pilsētas. Neviens nezināja, kur viņi bija aizgājuši.

Linam turpretī bija laba slava visā apkārtnē un viņš piedzīvoja vienu prieku pēc otra. Drīz arī otrs dēls izturēja vajadzīgo pārbaudījumu un dabūja ierēdņa vietu. Arī bods un dārzs deva Linam labu peļņu. Bet abi dēli nu viņam bija projām, tā ka tikai abiem ar sievu vien vairs bija jādzīvo savā mājā. Pastāvīgi Lins domāja gan par sava drauga nelaimīgo nāvi, gan arī par šā drauga dēlu nepateicību un nekrietnību.

Vienu dienu Lins dabūja no sava vecākā dēla gaŗu vēstuli, kuŗā viņš tēvam deva padomu pārdot savu māju un veikalu un nākt ar māti pie viņa dzīvot. Tur esot labs gadījums pirkt skaistu māju ar lielu un labu zemi. Tas padoms vecajam Linam bija ļoti pa prātam un viņš tūliņ sāka prātot par savu īpašumu pārdošanu. Drīz vien arī atgadījās viens pircējs pilsētas veikalam un otrs mājai. Nu bija viņam atkal jāgudro, kā ar lielāku naudas summu varētu droši aizceļot līdz dēlam, jo laupītāju Ķīnā nekad nav trūcis. Beidzot nosprieda tā, ka vīrs brauks pa priekšu, jemot līdz tikai nepieciešamo ceļa naudu; bet sieva brauks ar naudu no pakaļas, pārgērbusies vienkāršās zemnieces drēbēs.

Lielāko ceļa gabalu Lins bija nobraucis gluži laimīgi. Nu bija jāpārbrauc tikai vēl pār vienu kalnāju, aiz kuŗa netālu dzīvoja viņa dēls. Pār kalnāju braucot, viņam uzreiz uzbruka trīs vīri ar melnām maskām un liekām bārdām. Turēdami rokās lielus dūčus, viņi uzsauca ceļiniekam: «Naudu vai dzīvību!»

«Darait, ko gribat, ne man ir naudas žēl, ne arī dzīvības,» Lins mierīgi atbildēja.

«Kur tad tev palika tā nauda, ko sajēmi par savu bodi un māju?»

«Ār to naudu mana sieva jau agrāki aizbrauca uz mūsu dēlu.»

Laupītāji tam negribēja ticēt un rūpīgi izmeklēja viņa lietas un apģērbu, bet kārotās naudas tomēr neatrada. Visu, ko vien varēja jemt līdz, laupītāji salasīja un pazuda kalnāja krūmos, bet veco Linu tomēr atstāja dzīvu. Tas nu steigšus vien devās uz savu dēlu un izstāstīja tam visu savu nelaimi. Ne brīdi nekavēdamies, dēls nosūtīja savus policistus uz kalnāju laupītājus meklēt. Jau otrā dienā policisti pārnāca ar trīs arestētiem vīriem. Pie viņiem bija atrastas arī vecajam Linam nolaupītās mantas, melnas maskas un liekas bārdas. Izrādījās, ka divi laupītāji bija paklīdušie Mina dēli, bet trešais bija viņu draugs, ko tiesā viņi bija uzdevuši par savu liecinieku. Šā drauga pagātni tālāku izmeklējot, izrādījās, ka tas bija arī viens no tiem laupītājiem, kas bija aplaupījuši un nosītuši Mina tēvu. Bargā Ķīnas tiesa nosodīja visus trīs laupītājus ar nāves sodu.

Vecais Lins nu nopirka jaunu un skaistu māju un nodzīvoja savas vecuma dienas ar savu sievu mierā un laimē. Arī abiem viņa dēliem klājās labi. Savus dēlus viņš bieži pamācīja ar šādiem vārdiem: «Esiet palīdzīgi nabagiem un trūkuma cietējiem, bet apskatiet arī, kādus augļus nes jūsu palīdzība!»

26. Gulbji.

Aukstos ziemēļos gar Ledus jūru ir zemi krasti ar lieliem purviem un ezeriem, kur pa vasaru nometas gulbji un meža zosis uz perēšanu. Vienā tādā ezerā bija nometušies divi gulbju pāri un izperējuši mazus gulbēnus. Vecie gulbji neļāva saviem bērniem ne tālu pa ezera krastu staigāt, ne arī dziļi ezerā peldēt, bet allaž turēties krastmalas zālēs, kur tie varēja visādus kukaiņus meklēt barībai un arī labi paslēpties no ienaidniekiem. Ja kāds gulbēns gribēja kukainim tālāk uz krasta pakāļ skriet, tad vecie gulbji arvien to pamācīja: «Neej tik tālu, tur tevi var lapsa nokost.»

Kad gulbēns iepeldēja dziļāki ezerā, tad vecie to atkal norāja, sacīdami: «Nepeldi tik tālu, tur var ūdens ērglis nokert.»

Kad kāds gulbēns nira par daudz dziļi ūdenī, tad vecie sabāra: «Nelaidies tik dziļi ūdenī, tur tevi var liela līdaka norīt.»

Kā cilvēkiem ir rātņi un neganti bērni, tā arī gulbēni ir gan paklausīgi, gan arī nepaklausīgi un palaidnīgi. Vienā no šīm abām gulbju saimēm bija viens par daudz nebēdīgs un pārgudrs gulbēns. Kad šā gulbēna tēvs un māte atradās dziļāk ūdenī, tad viņš pārrunāja divus savus brāļus skriet tālāku uz krasta. Tur varēsot daudz kukaiņu ķert un tēvs ar māti tagad viņus neredzēsot. Tur arī patiešām bija daudz kukaiņu un palaidnīgie gulbēni ķerstīja tos ar lielu prieku. Aiz zāļu kušķiem bija paslēpusies lapsa, un kā nu viens gulbēns pienāca tai tuvāku, tā sagraba to caps! cieši un aizskrēja projām. Nerātņais gulbēns ar otru brāli pārskrēja vaimanādami uz ezeru. Vecie gulbji viņus atkal norāja, bet lapsas aiznestais gulbēns nu bija pagalam.

Citu reiz, kad vecie gulbji atradās uz krasta, nebēdīgais gulbēns atkal pārrunāja divus brāļus papeldēties tālāk ezerā.

Dziļākā ūdenī, kur nebija nekādu zāļu, bija tik viegla un patīkama peldēšana, ka tiem nepatikās vairs tik drīz atpakaļ griezties. Palaidnīgos gulgēnus bija pamanījis viens ērglis, augstu pa gaisu lidinādams. Kā nu tie bija aizpeldējuši tālāku no vecajiem, tā ērglis kā bulta nošāvās zemē, sagrāba vienu gulgēnu un aizlaidās projām. Nu visi gulgēji sāka kliegt un brēkt, bet ātrajam ērglim nevarēja neko padarīt. Palaidnīgais gulgēns atkal bija palicis dzīvs un dabūja no vecajiem gulgējiem stingru bārienu. Tas nu jēmās taisnoties, ka brālis bijis pats neuzmanīgs un nenoniris laikā apakš ūdens, kā šis esot darījis.

Gulgēni bija novērojuši, ka vecie gulgēji, nirdami dziļāki ūdenī, noķēr gan zivtiņas, gan vēzīšus, gan arī lielākus kukaiņus, bet pašiem nirt dziļi apakš ūdens bija aizliegts. Palaidnīgais gulgēns nu atkal pārrunāja divus brāļus nirt arī pašiem dziļāki un ķert zivtiņas. Bet taisni svarīgākā medību brīdī pieskrēja viena liela līdaka un acumirkļi norija vienu gulgēnu. Palaidnim atkal bija laime un tas bija palicis dzīvs. Vecie gulgēji tūliņ manīja, kas bija noticis un kas pie nebēdības bija vainīgs. Nebēdnieks nu dabūja nevien bārienu, bet arī sāpīgus knābienus.

Tā kā nebēdnieka dēļ jau trīs jaunie gulgēni bija dabūjuši galu, tad citi brāļi nu vairs tam neklausīja. Tā ka arī vecie gulgēji to stingrāki uzraudzīja, tad tas arī vairāk neko nedrīkstēja palaidnoties kā agrāk. Drīz vien pienāca laiks, kur jaunie gulgēni jau bija uzauguši lieli un vecie tos sāka mācīt laisties. No iesākuma jaunajiem gan ļoti patika pacelties spārnos, bet ilgi gaisā turoties, sāpēja jaunie spārni, kas vēl nebija pieraduši ilgi lidināties. Pēc vairāk mēģinājumiem palaidnīgais gulgēns žēlojās tēvam: «Man spārni sāp.»

Vecais gulgēns atbildēja: «Tas nekas, tad tie paliks stiprāki un tu vieglāk varēsi aizlaisties uz silto zemi.»

«Kādēļ mums tur jālaižas?»

«Tur mums būs vairāk barības.»

«Bet kādēļ mēs tepat nevaram palikt?»

«Te laiks paliek arvien aukstāks un kukaiņu mazāk. Pēdīgi ūdens paliekot tik ciets, ka peldēt vairs nemaz nevarot,

bet kājām varot pa virsu staigāt. Tad mums gulbjiem būtu jāiet bojā.»

«Vai tu esi tādu cietu ūdeni redzējis?»

«Es pats gan to neesmu redzējis, bet man tēvs stāstīja.

«Vai tavš tēvs ir redzējis tādu ūdeni?»

«Viņš ar to neesot redzējis, bet dzirdējis no saviem tēviem.»

«Kā tad lai mēs to ticam, kad nav neviena, kas tādu ūdeni ir redzējis?»

Vecais gulbis par to ļoti noskaitās, ieknāba tam stipri pa muguru un sabāra bargā balsī: «Kā tu drīksti par tēvu-tēvu gudrību šaubīties? Atkal jau tev vecās palaidnības prātā.»

Kam palaidnība ir iedzimusi, tas tik drīz to nevar atnest, un arī nerātņais gulbēns palika pie savām domām. Paša brāļi gan viņam vairs neticēja, bet pie otras saimes gulbēniem viņš tomēr bija atradis dzirdīgas ausis. Tiem nu viņš jēmas stāstīdams: «Kam mums velti mocīties ar laišanos uz siltām zemēm? Labāk paliksim tepat! Lai arī kukaiņu būs mazāk, bet ja ēdēju nebūs daudz, tad mums barības pietiks. Stāsti par cieto ūdeni ir tikai veču pasakas: neviens tādu ūdeni nav redzējis.»

Otras saimes gulbēniem gan ļoti patikās nebēdnieka runa, bet iedomājoties, ka būtu jāšķīras no pašu tēva un mātes, tomēr negribēja jaunajam draugam klausīt. Beidzot tomēr atradās viens gulbēns, kas gribēja palikt tai pašā ezerā par ziemu.

Sākoties rudens salnām, gulbji jau taisījās uz projām laišanos, bieži vien pacēlās gaisā un ilgi lidinājās pa augšu. Arī abi nebēdnieki laidās līdz, lai vecie gulbji nemanītu, kas viņiem prātā. Pašā pēdējā laikā abi nebēdnieki klusām aizlaidās uz kādu ezeriņu turpat tuvumā un paslēpās starp vecām ezera zālēm. Visi gulbji pacēlās gaisā, savienojās lielā pulkā un kliegdami laidās apkārt, aicinādami visus brāļus uz tālo ceļošanu. To redzot un dzirdot, nepaklausīgajiem gulbēniem gan palika žēl, ka nu no biedriem būs jāšķīras uz ilgu laiku, bet ne viens, ne otrs negribēja izrādīt savu dūšas trūkumu un noturējās itin mierīgi savā slēptuvē. Neatraz-

dami vairs vairāk līdznācēju, gulbji nostājās lielā gaŗā rindā un aizlaidās taisnā virzienā uz dienvidiem.

Abi jaunie gulbji nu palika vieni paši savā ezerā, bet sevišķi laimīgi viņi tomēr nejutās. Uznāca aukstas naktis ar salnām un kukaiņi arvien vairāk izbeidzās jeb salīda ezera dūnās. Jaunos gulbjus sāka mocīt aukstums un pārtikas trūkums. Vienu nakti viss ūdens pārklājās ar plānu ledus kārtu, kas gan dienā sabirza un izkusa, bet gulbjiem jau uzņāca bailes, vai tikai patiesi neparādīšoties cietais ūdens. Vienu nakti arī tiešām uznāca liela salna, kur aizsala visi ūdeņi ar pabiezu ledus kārtu. Nu vairs nevarēja domāt ne par peldēšanos, ne par kukaiņu ķeršanu. Lai badā nenomirtu, tad bija jāēd vecā zāle, kas bija ļoti negaršīga. Tagad gan nepaklausīgie gulbji domāja, ka būtu labāk laisties uz silto zemi, bet nebija vairs veco, kas ceļu rādītu. Aukstuma un bada nomocīti viņi arī vairs nespēja tālu aizlaisties. Tādā nelaimē arī draudzība abu gulbju starpā bija izbeigusies. Viens gulbis sūdzējās par otru: «Es jau būtu aizlaidies līdz ar citiem gulbjiem, bet tu tik biji vainīgs, ka es paliku šai posta zemē.»

Otrs gulbis tam dusmīgi atbildēja: «Tikpat vainīgs esi arī tu, jo es jau viens šē nebūtu palicis.»

Kamēr abi gulbji strīdējās un neievēroja vairs apkārtni, tikmēr tiem pielavījās lapsas un acumirkļi padarīja galu abu draugu strīdam.

27. Polītiķis.

Džangs dzīvoja Ming-dinastijas beigu laikā, t. i. 17. gadsimtenā pirmā pusē, un jau jauneklā gados izturēja augstākos valsts pārbaudījumus kā pats pirmais. Tūlīņ pēc pārbaudījumiem viņš jau dabūja labu valsts amatu un tika nosūtīts par sekretāru pie kāda veca gubernatora. Šis gubernators bija labi mācīts vīrs, daudz savā mūžā piedzīvojis un par visām lietām labsirdīgs un godīgs cilvēks. Viņš bija paradis ar saviem ierēdņiem draudzīgi izrunāties un sevišķi viņam patika uzticīgais Džangs, kas jau tik agri bija paspējis izturēt grūtos pārbaudījumus. Šad un tad viņš to uzlūdza pie sevis, pamācīja to visādās lietās un izskaidroja tam grūtos ierēdņa darbus. Šāda pamācība Džangam arī ļoti noderēja, jo tas no sava grāmatu galda bija taisni pārcelts atbildīgā sekretāra amatā. Džangs bija iedomājies, ka visi ierēdņi prāto tikai par valsts labumu un ka Ķīna taps arvien lielāka, stiprāka un bagātāka. Bet nu patiesā dzīvē viņš allaž dabūja iepazīties ar nebeidzamiem grūtumiem, trūkumiem un nekārtībām.

Reiz dzerdams pie sava priekšnieka tēju, viņš tam sāka stāstīt savus novērojumus par budismu: «Man liekas, ka budistu tempļus vajadzētu slēgt un viņu priesteriem aizliegt darboties.»

Gubernators atbildēja: «Valsts jau vairs neuztura budistu tempļus kā senāk un arī priesteri nesajem no valsts nekādu pabalstu, kādēļ valstij viņi vairs nav par slogu.»

«Lai arī viņi nekaitē pašai valstij, tad tomēr valsts tautai, nodarbojamiem ar laimes solīšanu, zīlēšanu un citiem māņiem.»

«Ir taisnība, ka Budas mācība nesaskan ar Konfūcija svētiem rakstiem, bet taisni par noziedzīgu mēs to arī nevaram saukt. Ar varu jeb viltu budistu priesteri nevienam neuz-

mācas un pret valsts varu jeb Konfūcija mācībām viņi arī neuzstājas.»

«Bet mūsu uzdevums ir tomēr aizstāvēt vienkāršo tautu un sargāt to no māņiem.»

«Tauta jau vairāk kā tūkstoš gadu laikā ir pieradusi pie budistu ceremonijām, un ja nu arī valdība tādas aizliegtu, tad tomēr tās pastāvētu slepenībā. Tāpat arī mānticība nav šķīrāma no vienkāršās tautas dzīves un valsts vara to nevarēs iznīcināt. Tumšie māņi izbeidzas tikai pamazām, turībai un izglītībai izplatoties. Tādēļ labāk atstāt budistu priesterus mierā.»

Džangs gan nebija ar savu priekšnieku gluži vienis prātis, bet tomēr atzina, ka viņš ir labi novērojis tautas dzīvi un ka šo dzīvi nevar uzreiz pārgrozīt.

Pēc kāda laika Džangs atkal atradās pie gubernātora un stāstīja tam savus novērojumus par tautas ierašām: «Man liekas, ka mums vajadzētu kaut kā ierobežot mūsu vecās bērū ceremonijas. Ja kāds cilvēks mirst, tad jau dzimta zaudē kādu darbinieku jeb, liela vecuma gadījumā, labu padoma devēju. Ja nu ar šo zaudējumu ir vēl savienoti lieli naudas izdevumi par bērū ceremonijām, tad esmu novērojis, ka dažāda laba famīlija tādēļ krīt nabadzībā. Vai valdība te nu nevarētu nākt tautas nelaimei pretī un izdot pavēli par vienkāršām bērēm?»

Gubernātors atbildēja: «Es redzu, ka tu to lietu esi gan labi novērojis, bet ne dziļāki apdomājis. Tu zini, ka uz senču cienīšanas dibinās Konfūcija gudrā mācība, un pie senču cienīšanas jau pieder arī mirušo cienīga pavadīšana. Ja nu valdība izsludinātu, ka šādas ceremonijas ir ierobežojamas, tad ļaudis sāktu domāt, ka arī vecu ļaužu padomi vairs nav tik augstu turami. Ja nu mēs gribētu labot šo Konfūcija mācību, tad citi gribētu grozīt un labot arī citas viņa mācības. Daži ietu vēl tālāku un gribētu pavisam atmest mūsu senču ticību. Tauta vairs nezinātu, kam ticēt un kam klausīt, un tā pamazām zaudētu to ticību, kas tagad visu mūsu tautu tura kopā. Ja vienkāršā tauta paliktu bez ticības, tad viņa saskaldītos laupītāju pulkos, kā tas jau senāk juku un nemiera laikos ir noticis. Tā tad noliedzdami greznās bērū ce-

remonijas un izsargādamies no viena mazāka trūkuma, mēs radītu citas vēl lielākas nelaimes.»

Džangs nu gan palika pie savas pārlicības, ka taisnība ir viņa pusē, bet arī saprata, ka šāda taisnība nav tomēr dzīvē izvedama.

Atkal citu reiz dzerot tēju pie sava priekšnieka, Džangs jau bija drošāks un sāka pārrunāt arī pašas valdības lietas. Gluži nopietnā balsī viņš sacīja: «Man tā vien ir bailes, ka mūsu valsts var bojā iet.»

Gubernātors izbrīnījies jautāja: «Kā tu uz tādām bēdīgām domām esi nācis?»

«Ierēdņu uzdevums jau ir gādāt par valsts labklājību, bet man liekas, ka viņi rūpējas vairāk par savu labumu.»

«Es īsti nesaprotu, ko tu ar šiem vārdiem gribi sacīt. Pēc likuma jau mums tiešām ir jāveltī sava dzīvība debesdēlam, valstij un tautai, bet ar to tomēr nav sacīts, ka sava dzīve mums pavisam būtu jāaizmirst. Cilvēks jau no dabas gādā par sevi vairāk nekā par citiem un šāda kārtība vienādi ir pasaulē pastāvējusi.»

«Ļaunums varbūt ir lielāks, nekā tas no pirmā uzskata izrādās. Visi ļaudis runā, ka kukuļu jemšana un valsts nau-
das piesavināšanās esot pie ierēdņiem lieliski attīstījusies.»

«Tādi noziegumi pie mums vienādi ir stingri sodīti un es nedomāju, ka tagad šie sodi būtu mīkstināti. Tu atcerēsies, ka vēl nesen gubernātors. Lai tika sodīts ar nāvi par valsts apzagšanu un nodevību.»

«Gubernātorā Lai noziegumi bija skaidri redzami, bet cik daudz tādu pārkāpumu paliek nesodīti!»

«Ja nu visi sīkie pārkāpumi tiktu stingri izmeklēti un bargi tiesāti, cik daudz tad vēl paliktu taisno ierēdņu? Un kur tad jemtu citus ierēdņus notiesāto un atlaisto vietā? Bieži vien gadās, ka mazākie ierēdņi apmelo savus priekšniekus, lai paši varētu tikt viņa vietā un iedzīvoties bagātībā.»

«Bet nelaimei nav arī palīdzēts, ja augstākie valsts darbinieki nemaz negrib apkarot postu un tikai noskatās, kā valsts pamazām iet uz leju.»

«Es neticu, ka mūsu augstākā valdība negribētu apkarot ierēdņu mantkārību un blēdību, bet lieta ir tā, ka šis uz-

devums ir par daudz plašs un grūts. Valdības tīrīšanu vajadzētu sākt no pašas augšas galvas pilsētā un tad to vest tālāku pa visām provincēm. Mēs tiešām tagad dzīvojam grūtos laikos, kur tautai ir daudz jācieš no visādām nelaimēm. Ļaudis visu to postu nesaprot un runā, ka pie visa esot vainīgi tikai ierēdņi. Tev ir taisnība, ka ierēdņi nav gluži bez grēka, bet arī tie ir tādi paši cilvēki, kā visi citi. Posta laikos grib katrs raut, ko var, un tāpat rīkojas arī ierēdņi.»

«Bet vai tomēr nevarētu arī katrs augstāks ierēdnis pats no sevis iesākt šādu valsts atjaunošanas darbu?»

«Par to gan ir viegli runāt, bet grūti izdarīt. Iedomāsimies, ka mēs sāktu stingri pārbaudīt visu ierēdņu darbību un visus tos atlaistu no amata, kas pielaiduši kādu nekārtību. No visas Ķīnas tad pie mums sanāktu laimes meklētāji ar visādām labām liecībām, lai mēs tos uzņemtu valsts dienestā. Starp tiem vietu meklētājiem droši vien netrūktu negodīgu cilvēku, kas tikai iedzīves dēļ gribētu tikt valsts amatos. Atlaistie ierēdņi nu meklētu pie jaunajiem visādas kļūdas un nodrošinājušies ar īstām un neīstām liecībām iesniegtu cenzoram sūdzību, kas mēs esam atlaiduši godīgus ierēdņus un par kukuļiem piejēmuši blēžus tai vietā. No tā visa nebūtu ne mums ne valstij nekāda labuma.»

«Kā tad lai mēs aizstāvam mūsu valsts intereses?»

«Mums ir jāturas pie likuma un vecām ierašām. Katrs noziegums ir jāizmeklē un vainīgais jā sodā, bet nav par daudz jā klausā ļaužu runām un melu sūdzībām.»

«Tā rīkojoties varoņu darbi tēvijas glābšanā itin kā ne maz nebūtu iespējami.»

«Varoņiem jau likumi nav rakstīti, bet mums nav arī jā aizmirst, ka varoņu darbi ir diemžēl allaž saistīti ar nāves briesmām. Es jau aizrādīju, ka pazudinot blēdīgu ierēdņi, var arī pats priekšnieks iekrist tīklos. Bet arī pie vienkāršās tautas varonis un labdaris bieži vien zaudē savu cienību. No vēstures man ir zināms, ka juku laikos nemieru vadoņi un tautas glābēji nereti tiek velti apsūdzēti un notiesāti ar nāvi. Tādēļ jau arī varoņu ir tik maz, ka viņiem draud briesmas no vairāk pusēm. Tu arī esi dedzīgs jauneklis un tev arī vajadzētu labi apdomāt, ka neiekrīti kādā nelaimē.»

Pēc šās sarunas Džangs atkal pārlicinājās, ka labie nodomi nav tik viegli dzīvē izvedami. Visiem grūtumiem par spīti viņš tomēr palika taisns un godīgs ierēdnis, ko nevarēja nopirkt ne ar kādām dāvanām. Tādēļ viņš arī ieguva pie ļaudīm lielu cienību visā plašā apkārtnē. Beidzot tomēr izrādījās, ka Džanga bailes par grūtiem laikiem nākamībā it kā piepildījās. Huangho upes pārplūduma dēļ bija vairāk miljoniem ļaužu jācieš visādas nelaimes. Citu gadu siseņu bari bija iznīcinājuši ražu uz lieliem zemes apgabaliem. Tad rietumu Ķīnā liela sausuma dēļ izcēlās bads. Bet lielākais posts tomēr draudēja valsts ziemeļos. Mandžūru ciltis bija apvienojušās zem viena enerģiska valdnieka vadības un tas nu sāka uzbrukt ķīniešiem, kas jau no seniem laikiem bija iejēmuši visu dienvidu Mandžūriju. Ķeizars gan sūtīja vienu karavadoni pēc otra pret mandžūriem ar lieliem karaspēkiem, bet dūšīgie mandžūri tos aizvien sakāva. Šie karī maksāja lielu naudu, kas grūto laiku dēļ tikai ar lielām pūlēm bija sadabūjama. Pēdīgi valdībai tomēr izdevās atrast drošu un gudru karavadoni Vū San - guiju, kas jau sāka mandžūrus spiest atpakaļ, bet šī rīcība izrādījās diemžēl par vēlu. Vairāk Ķīnas apgabalos jau bija izcēlušies nemieri, kas sevišķi plaši bija attīstījušies bada piemeklētos rietumos. Viens laupītāju vadonis Lī Dzī-čengs tur bija savācis jau lielu karaspēku un uzbruka Pekingai. Valdības karaspēki aiz Pekingās mūriem gan vēl ilgi varētu pretī turēties, bet Lī Dzī-čengs bija nopircis kādu valdības karavadoni, kas naktī bija licis attaisīt vienus vārtus un ielaidis nemierniekus pilsētā. Tālāka aizstāvēšanās nu vairs nebija iespējama. Pats ķeizars padarījās sev galu un viņa tuvinieki, pārgērbusies strādnieku drēbēs, aizbēga. Lī Dzī-čengs iejēma Pekingu un izsludinājās par Ķīnas ķeizaru.

Iejēmis Ķīnas troni Lī Dzī - čengs sāka arī domāt par jaunas valdības dibināšanu un kārtības ieviešanu. Viņa ļaudis, kas bija pieraduši pie pastāvīgas postīšanas un laupīšanas, viņam jau palika bīstami, kādēļ steigšus bija jādomā par mieru un jāuzmeklē gudrs un enerģisks tieslietu ministrs. Par tādu viņam tika ieteikts Džangs, kas arī pašulaik atradās Pekingā. Viņa priekšnieks, vecais gubernātors, jau priekš

pāra gadiem bija miris un nebija piedzīvojis briesmīgo juku laiku. Lī Dzi-čengs lika atvest Džangu pie sevis un piedāvāja tam augsto ministra amatu. Džangs, kas uzticīgi bija kalpojis mirušajam valdniekam, negribēja uzreiz pāriet nemiernieka dienestā, bet atsakoties bija atkal jābaidās no viņa ļaudīm. Redzēdams Džanga šaubīšanos, Lī Dzi-čengs to lūkoja pārrunāt: «Tu redzi, ka vecais ķeizars jau ir miris un visa tauta bija sacēlusies pret viņa valdību. Es tagad esmu iejēmis Ķīnas troni un nav vairs tādas varas, kas man varētu pretī stāvēt. Es tev tagad uzticu tieslietu ministra amatu, un dodu tev lielu pilnvaru un lūdzu gādāt par mieru un kārtību. Mani ļaudis, kā jau nemieru laikā, ir par daudz izlaidušies un nebūs viegli viņus savaldīt. Es tādēļ izdošu stingru pavēli beigt laupīšanas, un kas neklausīs, tam tiks piedraudēts ar nāves sodu. Ja nu tu vienu otru nebēdnieku, kas tiks pieķerts laupīšanā, notiesāsi ar nāvi, tad citi sabīšies un mēs varēsim atkal mierīgi dzīvot.»

Tāda labvēlība no visspēcīgā vadoņa puses Džangu stipri apmierināja, kādēļ viņš beidzot arī piejēma piedāvāto amatu. Viņš pārdomāja pie sevis: «Es jau sen biju novērojis, ka vecā valdība tuvojas savam galam. Par jauno valdību vēl ir par agru priecāties, bet nevaru arī paredzēt citu izeju. No vēstures man ir zināms, ka laupītāju vadoņi ne vienreiz vien ir tapuši par valdniekiem un nav valdījuši sliktāki par likumīgiem troņa mantiniekiem. Varbūt, ka arī Lī Dzi-čengs ir nācis pie atzišanas, ka bez stingras un noteiktas kārtības neviens nevar justies drošs.»

Ka Džangs bija iecelts par ministru, par to priecājās ne vien Lī Dzi-čenga ļaudis, bet arī agrākie galvas pilsētas iedzīvotāji. Visi to vien gaidīja, ka nu tiks nodibināta jauna kārtība, kas būs visiem pa prātam. Jaunais debesdēls arī bija izsludinājis pavēli, ka ir jābeidz visas laupīšanas un postīšanas. Pavēles pārkāpējiem bija piedraudēts ar bargiem sodiem.

Nākošā dienā kārtībnieki pieveda Džangam divus pārgalvīgus noziedzniekus, kas bija pieķerti pie laupīšanas un slepkavības. Paklausot jaunā valdnieka pavēlei, Džangs lika abus negantniekus nosodīt ar nāvi. Bet abiem notiesātiem no-

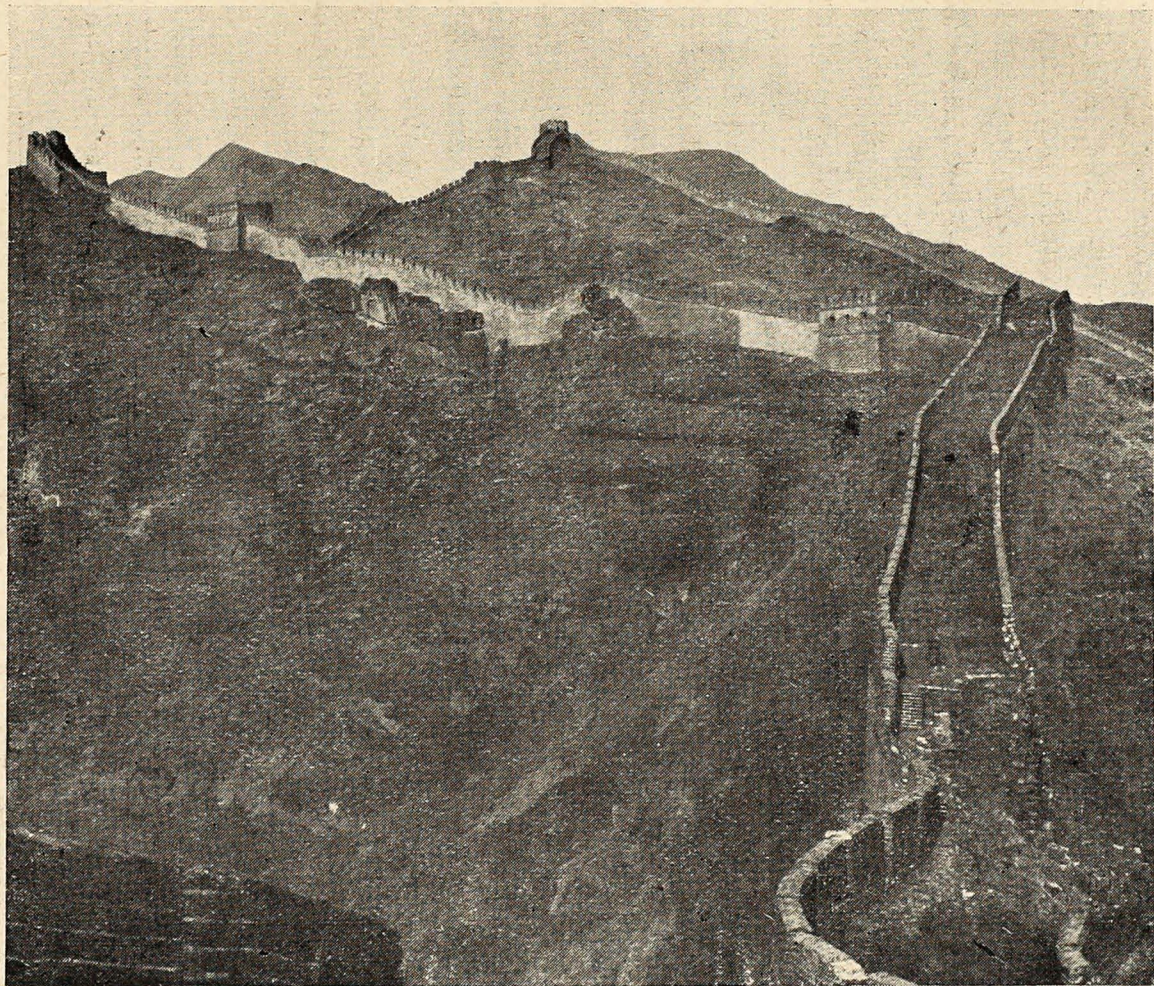
ziedzniekiem bija daudz pazīstamu biedru un draugu, kas par stingro sodu bija pavisam sašutuši. Tie nu meklēja pie Džanga visādas vainas, sacēla lielu troksni un beidzot griezās pie Lī Dži-čenga ar prasību nodot neuzticamo ministru tautas tiesai. Pēdējais nu gan negribēja paklausīt, bet baidīdamies, ka pats var pazaudēt savus aizsargus, beidzot bija piespiests padoties nemierniekiem.

Tā nu Džangs tika nodots tautas tiesai, kur pret to nostājās kāds nosodīto draugs, kas tika turēts par lielu runātāju, ar šādu apsūdzību: «Jums, biedri, ir zināms, ka ministrs Džangs ir cēlies no nabagu vecākiem, bet tagad ir bagāts vīrs. Kā viņš to bagātību ir ieguvis? Taču tāpat, kā arī citi agrākās valdības ierēdņi, tas ir: gan zagdams valsts mantu, gan arī izspiezdams dāvanas no tautas. Ir skaidri redzams, ka tādu pašu tautas izsūkšanu viņš grib ievest atkal no jauna, jo par saviem palīgiem viņš ir izvēlējis tos pašus vecās valdības ierēdņus. Jau pirmā viņa valdīšanas dienā ir krituši divi mūsu labākie draugi un tāds pats liktenis gaida arī mūs citus. Tā tad piespriedīsim šim nežēlīgajam ministram tādu pašu sodu, ar kādu viņš ir notiesājis mūsu draugus.»

Tālāku šo lietu pārrunājot gan izrādījās, ka daudzi tura Džangu par godīgu cilvēku, bet baidīdamies no laupītāju atribības, neviens neuzdrošinājās viņu atklāti aizstāvēt. Nežēlīgie laupītāji jēma virsroku un notiesāja nabaga Džangu ar nāvi. Tā nu atkal piepildījās vecā gubernatora aizrādījums, ka bieži vien pati tauta soda savus labdārus ar nāvi.

Lī Dži-čenga briesmu valdība varēja palikt tomēr tikai neilgu laiku, jo gluži negaidot gadījās bargs sods par visiem noziedzniekiem. Par vecā debesdēla nāvi un par Lī Dži-čenga varmācībām tika steigšus ziņots Vū San-guijam Mandžūrijā. Tas tūliņ noderēja mieru ar mandžūriem un, ja tie nāktu viņam palīgā cīnīties pret Lī Dži-čengu, tad piedāvāja viņiem visu zemi uz ziemeļiem no lielā Ķīnas mūŗa. Mandžūri labprāt piejēma tādu piedāvājumu, savienojās ar Vū San-guija karaspēkiem un nekavēdamies steidzās uz Pekingu.

Lī Dži-čengs gan lūkoja dabūt Vū San-guiju un savu pusi, bet pēdējais neielaidās ar to nekādos līgumos. To ie-

Lielaī mūris.

vērojot, jaunais debesdēls sūtīja tūliņ savu karaspēku uz ziemeļiem, lai iejemtū Šanhaiguanu, tas ir lielā mūra vārtus pie jūras. Šis rikojums nāca tomēr par vēlu, jo Vū San-guijs jau bija pasteidzies iziet caur šiem vārtiem cauri. Pie Šanhaiguanas arī notika pirmā un izšķirošā kauja starp abiem karaspēkiem. No iesākuma Lī Dzī-čenga karaspēks gan turējās dūšīgi pretī, bet kad redzēja, ka pretinieka pusē stāv arī mandžūri, tad tur izcēlās bailes un sajukums. Nu mandžūriem vairs nebija grūti sakaut iztraucētos laupītājus, kas tagad vienīgo glābšanu meklēja bēgšanā. Viņi sāka bēgt nevien no uzbrūkošā pretinieka, bet arī no pašu vadoņa. Lī Dzī-čengs tikai ar nelielu pulku vēl dabūja aizbēgt no Pekingas uz rietumiem. Tie dumpinieki, kas bija salaupījuši lielu mantu, gribēja palikt Pekingā par mierīgiem iedzīvotājiem, bet Vū San-guijs līdz ar mandžūriem uzmeklēja visus Lī Dzī-čenga briesmoņus un sodīja tos ar nāvi. Lai gan Lī Dzī-čengs bija aizbēdzis, tomēr galu galā to nosita viņa paša cilvēks. Tā tad Džanga netaisnie tiesātāji taču neizbēga no pelnītā soda.

Ķīnai tomēr bija dārgi jāaizmaksā par šo svešo palīdzību. Iejēmuši Pekingu, mandžūri vairs negribēja to atstāt un viņu valdnieks tagad izsludinājās par Ķīnas ķeizaru un debesdēlu. Mandžūru dinastija, kā zināms, valdīja pār Ķīnu līdz pašam pēdējam laikam un tagadējais Mandžūrijas jeb Mandžūgo ķeizars Pū-jī ir šās dinastijas tiešs pēcnācējs.

Gala vārds.

Šis pasaku krājums tiek izdots tikai kā jaunekļu lasāma grāmata, bet nav lietojams folkloras pētīšanai. Ķīniešu pasakas šim nolūkam ir izvēlētas aiz diviem iemesliem. Pirmkārt, ķīniešu pasakās ir daudz jaunu motīvu, kādēļ viņas maz līdzinās vispār pazīstamajām Eiropas pasakām. Otrkārt, ķīniešu pasakās tiek tēloti reāli dzīves apstākļi, kas itin kā dabīgi pārvēršas arī par brīnumiem. Vispārīgi jemot, ķīniešu pasaku personas tomēr mazāk kavējas īstā brīnumu pasaulē nekā Eiropas pasakas. Turpretī ķīniešu patiesā dzīvē notiek lielākas pārmaiņas jeb brīnumi nekā eiropiešu dzīvē. Lielī plūdi, laupītāju bandas, lipīgas slimības un siseņu bari izdara te dažreiz lielāku postu, nekā Eiropā esam paraduši dzirdēt. Paši ķīnieši ir veca kultūras tauta, kas prot visādiem apstākļiem piemēroties un nereti tiek pie lielas mantas. Arī Ķīnas zemē ir atrodamas lielākas mantas, kas tur kaŗu un nemieru laikā par gadu simteņiem un tūkstošiem ir paslēptas.

Pašas pasakas ir jemas gan no grāmatām, gan arī no ļaužu stāstiem, bet ne katrreiz ir atstātas negrozītā veidā. Ir izmestas tādas lietas, kas eiropiešiem būtu nesaprotamas jeb nepatīkamas. Turpretī svarīgākie gadījumi ir paplašināti ar sīkākiem tēlojumiem, sevišķi dialogiem. Pāŗa pasakas pastāv arī no divu variantu savienojumiem. Arī tādā veidā šīs pasakas var tomēr saukt par ķīniešu pasakām, jo ķīniešu rakstniecībā ir atļauts jemt svešas idejas un pārstrādāt tās pēc savas patīkšanas.

Satura rādītājs:

	L. p.
1. Divi draugi	3
2. Laime	10
3. Lapsa	15
4. Patiesība	26
5. Ķīniešu elle	32
6. Dzīvība pēc nāves	38
7. Žurka	41
8. Taisnība	47
9. Bruņu rupucis	50
10. Bagātība	54
11. Divas vedeklas	59
12. Tēva padoms	63
13. Peonija	70
14. Kopu māja	74
15. Sievas uzticība	82
16. Trīs nelaimes	88
17. Svētais	91
18. Dung-ting ezers	94
19. Ķīniešu Zālmans	97
20. Palaidnis	101
21. Ou - jangs	105
22. Daoists	109
23. Ķeizara precības	114
24. Tirgotājs	124
25. Labdarība	130
26. Gulbji	136
27. Politikis	140
Gala vārds	149